

IMÁDSÁGOS KÖNYV

TEMLOMI HASZNÁLATRA.

VASÁRNAPI-, ÉVSZAKI-, ÜNNEPI- ÉS
ALKALMI IMÁDSÁGOK.

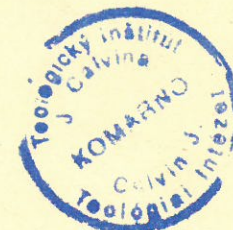
*

IRTA

PÁLÓCZI CZINKE ISTVÁN

RIMASZOMBATI REFORMÁTUS LELKIPÁSZTOR.

PTB2

*

LÉDAI IZSÓ
KÖNYV- PAPIRKERESKEDÉSE
KÖNYVNYOMDÁJA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
RIMASZOMBAT.

KIADJA

A GÖMÖRI REF. E.-MEGYE LELKÉSZI TESTÜLETE

RIMASZOMBATBAN.

Nagyságos

Baksay István

kir. tanácsos úrnak,

*a rimaszombati ref. egyház nagyérdemű főgondnokának,
az Isten házána egy hosszú életem át
buzgó látogatójának*

*Öszinte tiszteletem és szeretetem
jeléül.*

I.

VASÁRNAPI IMÁDSÁGOK.

KÖZÖNSÉGES VASÁRNAPOKON.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

I.

Isten! Mindentudó Isten! Mi könyörgést meghallgató édes Atyánk!

Imádkozni óhajt néped hozzád, de csak lelkünk kész a feléd repülésre: ajkunk s nyelvünk erőtelen.

De volna bár néma, Uram, nyelvünk s csak szivünk beszélne: te akkor is meghallanál, meghallgatnál s megáldanál minket.

A gyermek mosolygása, az ifjui lélek szent gerjedelme, a férfitü nemes küzdelme az élet gondjaival, az öreg ember boldog vágyódása, csöndes hajózása a végső révpárt felé: ó mond, hogy az is imádság neked Istenünk!

Uram! te mindeneket tudsz,

Mikor a szó, még csak mint gondolat szendergett lelkünkben; mikor a magasztaló ének — még csak mint érzelem — ott lenn csergedezett szivünk mélységein, mint a forrás a hegyek belsejében: te már láttad, tudtad s hálaadó áldozatul vetted.

Ha örömmel gerjedezünk . . . s ha szivünket bánat járja: amott a hála emitt a könny; amott a diadalmi ének emitt az elfojtott sohajtás: téged keres, néked imádkozik s benned talál édes megújulást.

Nincs, nincs nekünk égen-földön más megtartónk, más révpartunk!

Állottunk a kételkedés vizének mélységei felett. Állottunk a halál sötét kapujában, mely szivünk szeretteit benyelte előttünk . . . és sirtünk, zugolódunk, ellened lázadtunk . . . míg végre is lelkünk benned nyugodott meg s úgy ölelte körül szentséges nevedet, mint a borostyán futása az évezredes bástyát.

Lelkünket mostan is valami édes bizodalom, valami csodálatos érzés veszi

szárnyaira és száll . . . száll vele fel a csillagos égnek seregei felé. Szivünk reng, mint a hab s a te jóságos arczod mosolyog vissza belőle.

Dicsőséges Isten! Az egek boltjai alatt forgó világok, mind a te örökké való nagyságot hirdetik. A végtelen tenger csodáidat zúgja; a napok egymásnak te rólad beszélnek; a virágok a földön, e parányi oltárok, néked illatoznak, tenéked áldoznak s koronás fejöket előtted meghajtják az erdők.

Letesszük mi is koronánkat előtted Istenünk. Lelkünk meghódol akaratod előtt és boldog, hogy tenéked engedhet, hogy téged imádkhat s csak te benned élhet. Uram, meghajtjuk fejünket és arczra borulunk és áldva imádunk; téged, kiért szivünk szent szomjúsággal epedez; téged, te dicső, te jó, te nagy Isten! Ámen.

2.

Te hozzád jöttünk, neked könyörgünk ó „magasságos és dicsőséges, ki

örökké valóságban lakozol s kinek neve: Szent". (Ézs. 57. 15.)

Országot keresünk, idvesség országát, a melynek égboltján „feltámad, mint a hajnal, a te világosságod s a te igazságod"; (Ézs. 58. 8.) a melyet beragyog a te dicsőséged. Országot keresünk, boldogság országát, Istennek országát mely után oly rég epedez a buzgó imádság, százezrek ajakán.

Ó, mert nemcsak-a tévelygő hajdanakor népei, mi is csüggedezve, sóhajtozva, kétségtől hányatva kérdezzük nem egyszer, elődbe borúlva: „Mikor jön el, Atyánk, a te Szent országod?"

Miért annyi vér folyt, annyi nagy szív lángolt, annyi bátor lélek emésződött, harczolt: Uram, mikor jön el? A mag, mit annyi magvető vetett, mit annyi verejték s annyi könny öntözött: megtermi-e valaha gyümölcsét s elhozza-e ama nagy, várva-várt aratást?

Uram, mikor lesz az? Mikor lesz az, hogy diadalt ül a jóság? s a te angyalaid: a Szeretet és igazság táborát

fognak járni és sereget gyűjteni kelet-től nyugatig a földnek kerektségén?

Ó, mond, hogy meg lesz az! Hiszen azért küldted hozzánk a te Szent Fiadat, kiből a te igazságod és szereteted tölt be; azért tetted vértanújává igédnek, hogy örök záloga legyen nagy ígéretnednek s hogy kiomló vérével szentelje e földet a te országodá.

Ó, mondd: ne féljete! Enyém a hatalom s enyém a kegyelem! A miért epedtek, bizonynyal megadom.

Ó, jövel hát, nagy Isten, szállj alá szívünkbe s hozz rá új életet. Fakassz benne kűtfőt, zendíts víg éneket; s borítsd el virággal, édes reménységgel, mint kikeletkor a zsendülő mezőket.

Jövel, kegyelmes Istenünk s a szunyadó hitet s meghalt akaratot támaszd fel lelkünkben; te benned és önmagunkban való bizodalunkat add vissza minékünk, hogy jöjjön el valahára, jöjjön el szívünkbe s az egész világra, Jöjjön el, Istenünk, a te Szent országod! Amen.

3.

Egyedüli nyugodalmunk, egyetlenegy boldogságunk! Édes Atyánk, jó Istenünk! Fáradt madár fészke szál, fáradt lelkünk nyugtot keres. Ott repül az élet vizének mélységei felett s mikor már nem bírja a repülést, — ha elveszni, örvénybe merülni nem akar — a tebenned való hitre, erre a habokból kinyúló kőszálra bocsátkozik alá megpihenni, megfrissülni.

Ó erős kőszál te! Édes nyugodalmunk, örvényből kimentőnk! Hogy halna meg lelkünk, ha tőled elszakadna, örök kútfejtől; hogy emésztené el a kicsinyhitűség, a reménytelenség; hogy sodornák alá a mélységbe a kételkedés örvényei: ha te ott nem állnál, ott nem magasodnál a zúgó habok felett.

Nálad nélkül nincs semmi jó, nincs semmi nagy, nincs semmi czél. Nálad nélkül hiúságok hiúsága minden és a léleknek gyötrelme. Az örömnak nincsen fénye, a vagyonnak nincsen becese, a

bölcsességnek nincs értelme, az életnek nincsen czélja. A te benned vetett hit mennyei ragyogása nélkül a jóság: gyöngeesség, a kötelesség: teher, a munka: átok mirajtunk.

Ó tarts meg Uram, mert elveszünk! Ragadj meg, hogy alá ne merüljünk!

Mert nézd, már fáradtak vagyunk. Hitünk szárnyai lankadnak... s itt más nincsen, ki segítsen, hát kihez folyamodjunk?

Te hozzád egyetlen menedékünk, a ki nélkül nincs boldogság, nincs békesség; a ki a gonoszt is jóra tudod fordítani, a kételkedő szívet is lánggra gyújtani.

Ó cselekedd ezt uram! Bocsás tüzet alá az égből e hideg, közömbös világra; de ne azért, hogy elveszited, hanem azért, hogy hitét fényes lobogásra gyujtsad! Koronázd lelkünket igaz bölcsességgel, hogy kutassuk az istenség mélységeit is, de ne azért, hogy felfuvalkodjunk, ellened lázadjunk, hanem azért, hogy téged jobban megismerjünk, csak te

benned bizzunk s nyugodalmat, boldogságot csak nálad találjunk. Ámen.

4.

Mely nagyok, ó Uram a te cselekedeteid, mily felséges tüköre isteni erődnek a világ roppant alkotmánya!

Napfényben, borúban, szélesendben viharban a te hatalmas és jóságos kezedre ösmerünk. A méhe dongása s az ég haragos dörgése, a szellő szelid suttogása és a zivatar zúgása, mindmind a te felséges nevedet hirdetik. A te örökké való oltárod a föld és az ég, teremő lelkednek e csoda művei s a titkos mélységek és még titkosabb magasságok némán is csudás dolgokat beszélnek nekünk megfoghatatlan valóságokról, Istenünk!

Hát mink, kikbe gondolkozni és gyönyörködni tudó lelket lelkedből lehel-tél: ne dicsérnénk téged? vallást mi ne tennénk rólad? Ó hiszen nélküled elepedne lelkünk, mint a szomjuhozó szarvas hűvös kútforrás nélkül.

Boldog büszkeséggel, édes megnyugvással hajtjuk meg előtted fejünket, dicsőséges Isten, hogy téged végtelen világok hatalmas királyát atyánknak vallhatunk. Hogy mint e nagy világ határtalan hatalmadnak, úgy a mi arasznyi életünk kibeszélhetetlen jóságodnak ragyogó tüköre. Mint egy parányi harmatesepp a napot, úgy sugározza vissza a mi lelkünk a te tündöklő képedet s örökkön örökké örökdő gondviselésedet.

Mikor megnehezül az idők viharos járása felettünk: a te biztató szavad zendül meg a zivatarban is: „Mit féltek ó kicsiny hitűek? hiszen szélvész és felhő szavamnak engednek s egy intésemre égen és földön béke lesz.“

Béke, boldog béke, menyei nyugalom száll mostan is lelkünkre, itt szent templomodban, e csöndes révparton, hova az élet zivataros tengeréről megpihenni jöttünk. Szívünk, mely mint a tenger, kint az életben hullámokat vet és örvényeket nyit, itt az imádság

házában elsimul és felette csak a csöndes áhitat lágy szellője jár. Ó ezeket a békességes, benned megszentelődött érzéseket őrizd meg lelkünkben egy egész életre, Istenünk s szivünk csöndes áhitatát fogadd el tőlünk, sok jóságodért, buzgó áldozatúl, a Jézus nevében! Ámen!

5.

Dicsér téged teljes szivünk! Én Istenem, hirdetjük neved!

Kegyelmes őrizetedért, melylyel a sötét éjszakában felettünk virasztottál; a nyugalomért, melylyel az álmokrajain testünket, lelkünket megpihentetted; az életért, a világosságért, melyet ránk újból földerítettél; a reménységért, melylyel ismét megajándékoztál; a lélekért, melyben ünnepi érzéseket fakasztottál; szivünknek megmozdulásaért, mely ide hajtott hozzád, imádkozni: hálát adunk néked, Istenem!

A harcokért, melyekben hozzád való hűségünket próbára vetted; a könnyekért, melyekben lelkünket megtisztítottad;

az erőért, mely által a kísértéseken győzedelmet adtál; igédnek édes vigasztalásáért, megszentelő, csodatevő hatalmáért; szent fiad örökkévaló evangyéliomáért, mely mint egy oltalmazó angyal szállt felettünk a nehéz napoknak idején; jóságodért, hosszú türesemért, ezerszer megmutatott szent segedelmedért: hálát adunk néked, Istenem!

Ó, ezt a háládatos érzést ne hagyd kiapadni sziveinkből soha! Ó, ezt a háládatos érzést vedd tőlünk kedvesen!

Te lélek és igazság vagy s mi lélekben és igazságban óhajtunk tisztelni tégedet. Hálát, szeretetet, szent akaratodnak engedelmeskedő gyermeki készséget hozunk te elődbe, illő áldozatúl. Fogadást teszünk neked az egész nép előtt, hogy a világossághoz illő lelki öltözetben járunk; szivünket, elménket egyedül csak igédre fordítjuk; s hitünk igaz voltát, igaz életünkkel igyekszünk majd megbizonyítani, megdicsőíteni.

Ó, közöld velünk továbbra is szent segedelmedet! Ó, hallgass meg; ó szentelj

meg! s hozzád való gyermeki hűségünket és hálánkat őrizd meg szivünkben koporsónknak bezártáig! Ámen.

6.

Gondviselő jó Atyám vagy
Ó, én édes Istenem!
Látom én, hogy minden elhagy
E világon, csak te nem!

Álltunk a kétségek örvényei felett, jártunk a világ szerint való bölesesség utain, tudakoztuk a régi írásokat és kerestük az igazságot égen, földön, a csillagok között s emberi nagy elmék csodás műveiben; míg végre is odarokadtunk le a te zsámolyodhoz és mély alázattal tettünk róla vallást, hogy minden bölesesség kezdete az Úrnak félelme s minden igazságnak te vagy a kútfeje.

Gondviselő jó Atyám vagy, ó, én édes Istenem! Mikor koporsó mellett állottunk és jártunk a halál árnyékának völgyében; mikor megállott fejünk felett

a nap, mert búbanatunkban elmerülve nem vettük észre az idő futását s virasztva gyötrődtek át az éjszakákat is: forró sóhajtásaink akkor is megtaláltak téged, ó erős és kegyes Isten! és te balzsamot küldél szivünknek sebére.

Állunk most szerelmed mélységei felett s álmélkodással csodáljuk annak véghetetlenségét. Állunk könnyörögve a te templomodban s lelkünket kimondhatatlan megnyúgvás tölti el, hogy házadban lehetünk, rád támaszkodhatunk, magunkat a te gyermekeidnek tudhatjuk; és boldogságunkban feltekintvén rád Atyánkra: könnyü csordul az orcánkra.

Gondviselő jó Atyám vagy
Ó, én édes Istenem!
Látom én, hogy minden elhagy
E világon, csak te nem!

Ó, ne is hagyj soha magunkra se az életben, se a halálban, se kétségeink közt, se megnyúgvásunk idején! Hogy

hulló verejtékeinkből is, mint harmatcseppből a nap, a te gondviselő jóságod sugározzék vissza; s a kételkedés és halál mélységeiből is lelkünk és hitünk diadallal szálljon az ég felé, a hol tőled „el nem vonhat semmi többé: tied leszünk mindörökké“! Ámen.

7.

Igazságos, de jóságos Isten! Mi urunk és mi Atyánk! Senki sem ismeri jobban a mi lelkünk fogyatkozásait, mint te. A szivek mélysége nagyobb a tengerekénél, örvényei félelmesebbek a háborgó vizeknél; s azt a félelmes mélységet igazán csak te látod, te tudod. Te mindentudó vagy, mi rövidlátók vagyunk. Te igaz vagy, mi képmutatók vagyunk.

Urunk vagy: megítélsz. Atyánk vagy: megbocsátasz! Megérdemeljük-e? Ó, Uram, nem merünk erre megfelelni. Nem merünk felemelt fővel állani fényes orczád elé és azt mondani: te tudod, Istenem, hogy csak egy akara-

tom volt, a te akaratod; csak egy szolgálatom, a te szolgálatod.

Nem, Uram nem! Mi a Mammont is szolgáltuk. Szívünknek csak az egyik fele volt a tied, a másik a világé, a könnyelműségé, a testé, a földé, a hiába-valóságé... ó hát minek titkolnók előtted, mikor te azt úgyis jobban tudod.

Tudod Uram, de meg is bocsátod.

Te bölcs vagy, te jó vagy! Te magad is úgy akartad, hogy az ember harcban álljon a világgal és önnön magával s úgy érdemelje ki lelke tökéletesedését s megszenteltetését. Te magad is úgy akartad, hogy se a boldogsághoz, se a tisztasághoz könnyen ne juthassunk; hogy az emberi lélek előbb tűzben olvadjon meg, mint az ezüst, mint az arany, hogy minden salaktól megszabadulhasson.

Ó, te igazságos, te bölcs, te jóságos Isten! akard hát, segíts hát, hogy e földön diadalmaskodjék valahára a te szent országod! Akard hát, segíts hát,

hogy a sátán megkötözve a mélységbe vettessék s a te szent angyalaid előjáruljanak és szolgáljanak azoknak, a kik a te hozzád való hűségben, mint a kőszál a zivatarban, dönthetetlenül megálltak! Akard hát, segíts hát, hogy a te örökkévaló evangyéliomod által meggyőzhessük a világot a te ítéleted igaz voltáról s a szomorú aratásról, mely azoknak jut osztályrészül, kik itt e földön csak a testnek vetettek s a halhatatlan, a tőled származó lélekről mindvégig megfejtkeztek. Akard hát, segíts hát, hogy a te mindhalálig hű gyermekeid, a te, nagy búsulásban emésztődő prófétáid könyörgésére szálljon alá mennyei tűz e meghidegült földre, mely szégyenítse meg a Mammon bálványait, de gyújtsa fényes lobogásra a te örökkévaló oltáraidat; a te oltáraidat, ó seregeknek ura, a mi világba merült, hitetlenkedő, nyugtalankodó szivünket, lelkünket. . . a te szent, a te könyörülő fiadért esedezünk hozzád! Ámen.

8.

Minden bölcsesség kútfeje, minden élőnek ereje, világosság hatalmas Istene! Lelked vezérli lelkünket minden igazságra, minden igazság közt a legfelségebbre, a legmegnyugtatóbbra: hogy vallás nélkül, a te isteni valóságod ismerete nélkül az ember e földnek legszegényebb és legboldogtalanabb teremtése. A világ szerint való bölcsék, kik elméjük szárnyain székedig emelkednek s megszámlálják a csillagokat, nevet adnak a bujdosó napoknak s holdaknak: ó micsoda erőtelen teremtések azok mellett a milliók mellett, kik bár tudatlanok és szegények a világ szerint, de hitőknek szárnyain szállnak föl trónodig s a gyermeki bizodalom édes boldog érzésével borúlnak zsámolyodhoz.

Odaborúlnak könyes szemmel, csodás megnyugvással s a csordultig megtelt szív amaz örvendező, hálás énekével: „Hála és dicsőség neked Istenem, hogy hármily kicsiny vagyok, szintügy,

mint azon nagyok, tapasztalom jószágodat“!

Hála és dicsőség neked Istenünk, hogy a vallás által gyújtottál lelkünkben mennyei világosságot, mely a csüggedés és kétségek éjjelén is ragyog, mint a nap; adtál a bölcsékénél nagyobb bölcseséget, mely mélységet és magasságot bejár s bátran és biztosan vezet ott is, ahol a kevély értelem megáll és leroskad.

S óh Atyánk a vallás, a te legdrágább adományod, mennyi kibeszélhetetlen lelki erőnek kútfeje mibennünk, mennyi jócselekedetnek forrása, mennyi könynek letörlője, mennyi fájó szívnek gyógyító orvosa, mennyi sinlődő betegnek csendes altatója, mennyi szegénynek, nyomorultnak, mennyi bajjal küzdőnek édes táplálója, mennyi boldog reménységnek virágos tavasza s a halálnak révén mennyi vivódó léleknek égbeemelő angyala.

Ó, ezt a nagy áldást ne tagad meg tőlünk se jószágos Istenünk! Nézd, elődbe

borulunk, szívünket kitarjuk és összetett kezekkel esedezünk hozzád, hogy hallgasd meg népedet, ó hallgasd meg, szenteld meg s ha csak egy sugárt is, küldj alá lelkünkre a te igaz világosságból, Istenünk! Ámen.

9.

Minden a te bölcsességedet dicséri, minden a te akaratodon való megnyugvásra hajtja szívünket világnak ura, bölcs teremője, embereknek gondviselő Atyja! A napok egymásnak tudományt mutatnak a te bölcsességedről. Egy éj a más éjnek, a letűnt századok, a jövő századoknak tanítják, hirdetik, hogy nagy vagy a nagyokban bölcs vagy a kicsinyekben, gondod el nem fárad ennyi sok ezerekben. Bölcsességedet dicsőítetted meg abban is, hogy a tudományt és tisztességet, a hatalmat és gazdagságot, a testi és lelki erőt s kegyelmednek annyi sok más ajándékát nem egyformán osztottad szét az emberek között,

Ó, hányszor kél pedig emiatt zugalódó szó ellened ajkainkon; hányszor árad meg a keserűség vize szivünkben, úgy, hogy szinte kicsordul. Ó hányszor kérdezzük, mikor látjuk egy-egy felebarátunkat a szerencse szárnyain magasra emelkedni, mint a sast, a másikat meg látjuk aláhanyatlani, mint a napot, vagy lefutni, mint a csillagot az égről . . . Ó hányszor kérdezzük a zsoltár író szavaival, de nem a zsoltáríró lelkével: „Uram! micsoda az ember, hogy az egyiket ennyire felmagasztalod, a másikat meg ennyire lealázod? Az egyiknek odaadod e világnak minden dicsőségét, a másik meg kénytelen a köveket változtatni kenyerekké, hogy éhen el ne vesszen?”

Pedig áldó imádsággal kellene elődbe borulnunk, hogy e világot s benne a mi sorsunkat is nem a mi értelmünk, hanem a te örök bölcsességed szerint igazgatód; hogy valamint nem teremtetted az erdőn két egyforma falevelet, úgy nem teremtetted e földön két egyforma embert.

Hiszen ez indítja fel lelkünket az igazságért való bátor küzdelemre, karjainkat ez aczélozza meg a munkára, elménket a buvárkodásra, szivünket szeretetre; áldásaidat ez teszi ránk nézve becsessé, az életet édessé, hogy különbözőképen mérted ki osztályrészüket itt e földön, te igazságos Isten! Ó mennyi boldog pillanatot köszönhet néked az emberi lélek, Istenünk, ezért a bölcs intézkedésedért, hogy itt az erős gyámola lehet a gyengének, a tudós vezérlője lehet a tudatlannak s a gazdag jóltevője lehet a szűkölködőknek. Egy éhező, a kit megelégtettünk, egy könnyesepp, a melyet letörlöttünk, egy csüggedező sziv, melyet ember-szeretettel irántunk és irántad fölmelegítettünk: kimondhatatlan édes megelégedéssel tölti be lelkünket itt e földön s koronát szerez hitünknek a te országodban.

Bölcs vagy Uram és igazságos! öröktől fogva ismerted, hogy mire van szükségünk. Nem csak ismerted, be is

teljesítetted. Mi vagyunk a hálátlanok és követelők . . . Ó áldás nevedre, hogy mégsem vetsz el minket orczád elől.

Ó áldás nevedre, hogy a boldogságot nem kötötted sem a gazdagsághoz, sem a tudományhoz, sem a hatalomhoz, sőt sokszor a ki leghatalmasabb, az a legboldogtalanabb, míg a szegény ember szívét és hajlékát betöltöd tiszta, szent örömmel, mint egy fényességgel.

Miért csüggednétek hát el ó mi lelkeink? Miért veszítenők el benned való bizodalunkat, ó uram? Csak hitünket őrizd meg Istenünk! Csak a te lelked lebegjen folyvást életünk vizének mélységei felett: akkor se el nem csüggedünk, se el nem bizakodunk; járjunk bár zúgó habok felett, vagy esődeség alatt, mert tudjuk, hogy te vagy velünk s akkor . . . akkor ó mindenható Isten, ki lehet ellenünk? Ámen.

10.

Örök jóság! Örök szeretet! Legbőleőbb valóság! Te mindeneket bőlesen

teremtettél, betölt a föld a te gazdagsággal, végetlen jóságod beszélő bizonyoságaival. A te lelked a bölcseségnek és szeretetnek lelke. A te lelked lelkünk napja, mely világít s melegít. A sötétben te ragyogsz előttünk, hogy el ne tévelyedjünk; csüggedésünkben te ölelsz magadhoz, hogy meg ne vegye lelkünket a szeretetlenség hidege.

Jó vagy, Uram, jó vagy! Dicsőséges és kegyelmes! A te isteni felségedet e földön mindenek áldják s a te édes atyai jóságodat még a fűszálak is tapasztalják s menny, föld s tenger magasztalják. Jó vagy, Uram, jó vagy! Az embert is jónak teremtetted. Ártatlannak és boldognak. Lelke, mint a gyermek lelke; olyan, mint a paradicsom: szép, tündöklő, felhötelen.

Ó, de nem hallgatott reád. Boldogságát, hiúságból, koczkára vetette. Hasonló akart lenni te hozzád, mindentudó istenéhez.

Ó, Uram, mennyi boldogtalanságnak kútfeje lett ez a hiúság mi bennünk!

Mennyit sirtunk, mennyit sóhajtottunk a nehéz lelki rabság alatt, melyet szántszándékkal vállainkra vettünk; mennyit nyögött szivünk, mint a galamb a vizek mellett, a hosszú harez alatt, melyet világtéremtése óta folytat zsarnokával: a kevély értelemmel.

Könyörülő isten, könyörülj meg rajta! Add vissza lelkünk nyugodalmát, belső csendességét! Ha a te roppant világodban egyetlen teremtett valóság sem harcol önmagával: e nagy mindenségben miért legyen csak az ember boldogtalan?

Szállítsd alá lelkünkre amaz édes békességet, mely többet ér a világ minden bölcsességénél! Közöld mi velünk is azt az egyedül igaz tudományt, melyet elrejtettél a bölcsektől, de megjelenttél a kicsiny gyermekeknek.

Tartsd fenn ó jó atyánk köztünk
ez ismeretet,

Hogy te nem egyéb vagy, hanem
örök szeretet!

Amen.

II.

Minden erőnek, minden hatalomnak forrása, nagy Isten!

Hatalmad tanúi az ég és föld roppant alkotmánya; igazságod s örök bölcseséged beszélő bizonyosságai az egymást követő évek és századok.

Csudákkal teljes évezredek azok, melyek átröpültek ama népek és országok felett, kik egy legyen szódra álltak elő a semmiségből s egy leheletedtől tűntek el ismét a semmiségbe. Csudákkal teljes az a történet, az az út, melyen vezérled a képedre teremtett emberiséget és annak sorsát egyszer sötét felhők között, máskor napfényes ég alatt.

Dicsőség neked Istenünk! Dicsőség neked ég és föld hatalmas Ura! Dicsőség neked idők és emberek bölcs igazgatója!

Egy igaz akarat van a földön: a te akaratod. Egy változhatatlan törvény: a te szent törvényed; csak egyetlen

áldás s az a te áldásod; egyetlen boldogság: a te szereteted.

Mienk a béketűrés, tied a szabadítás. Mienk a verejtékhullatás: a gyümölcs-érlelés a te gondviselésed munkája. Tied a vezérség: mienk az engedelmisség.

De te tudod, ó Uram, hogy milyen kishitűek vagyunk; milyen kevés közünk a nagy erős lélek, a ki ingadozást, csüggedést nem ismer, hanem rendületlenül tör nagy céljaid felé!

Ó, jöjj és gyámolíts szent küzdelmeinkben! Ó, jöjj és lelkeddel erősítsd a gyengét, emeld a lankadót, biztasd a csüggedőt; ó, jöjj és bennünket, viharban remegőket, nyugtass meg édes szózatoddal: „mit félték ó, kicsiny hitűek? A beszédek, melyeket én szoltam néktek, tökéletesek és igazak! Ne féljete! a világ folyását kezeim intézik, kegyelmem diadalra segít. „Sa ki diadalmas leszen, mindenekkel birni fog és leszek annak Istene és ő nékem fiam leszen!“ (Jel. 21:7.) Ámen.

12.

Itt megállunk te előtted, felséges Isten, ki minden igaz örömnök, minden földi és mennyei boldogságnak egyedüli forrása vagy. Ott kinn az életben a legédesebbnek tetsző örömnök is keserősége, a legzavartalanabbnak látszó boldogságnak is árnyéka van. Csak itt, e csendes boltozatok alatt, hol szivünk buzgó imádságban olvad össze veled, csak itt érezzük igazán, hogy te vagy a mi legjobb édes atyánk; hogy az ég alatt a földszinén nincs békességesebb hajlék, mint a te hajlékod, nincs hely, hol lelkünk édesebb pihenést, boldogítóbb nyugodalmat találhatna, mint itt a te gondviselő szárnyaidnak árnyékában.

Ó hányszor csaljuk meg mégis a saját szivünket; ó hányszor keressük mégis ezt a sóvárgott nyugodalmat ott, hol soha meg nem találhatjuk. A mi Mózeseket és prófétáinkat, kik útainkat nappali ködben és sötét éjszakában feléd vezéreltik: ó, hányszor hagyjuk

meghallgatatlanul és indulunk más vezetők után, kik vesztünkbe visznek.

Mi Urunk, Istenünk! ki igen irgalmas és hosszú tűrő vagy, ne engedd, hogy az ember maga magának ellensége legyen. Hiszen te tudod, hogy a kívülről legszárazabbnak látszó emberi lélekben is, elevenítő források rejtőzködnek, mint a hegyek mélységeiben. Tudod, hogy minden emberi szívben ott szunyad, mint gyermek a bölcsőben, a tisztább érzés és a szentebb indulat. Ó, ezeket az elevenítő forrásokat illesd meg teremtő kezeddel és hozd buzgóságba, hogy körülte virág és új élet fakadjon. Ó, ezeket a szunyadó szent érzéseket ébreszd fel álmukból, hogy egy boldog virradat hajnali pirossága ragyogjon fel valahára a te anyaszentegyházad égboltozatára!

Itt megállunk te előtted, felséges Isten! s lelkünk úgy óhajtozik hozzád, mint a szomjú szarvas a hideg kút-főhöz! Ó, ne hagyd szomjuhozni a mi lelkünket, hanem szent igédet hirdet-

tesed, mi lelkünket legeltessed s a te áldó kegyelmedet nyugtasd meg népeden, felséges Atya Isten! Ámen.

13. *Tavaszal.*

Egyedüli reménységünk, lelkünk, testünk hű pásztora, gondviselő Isten! Az érzés, mely szívünkben felbuzog; a pázsít, mely a mezőkön fölzsenedül; a levél s virág, mely fáinkat a reménység és ártatlanság szép, színes koszorújával borítja el: mind a te örök hatalmadról és jóságodról beszél, mind feléd ragadja tekintetünket, hozzád röpti esedező szónkat.

Uram, az égig ér a te irgalmaságod és a te jóvoltod mind a felhőkig felhat. S mi sokszor csüggedő, sokszor méltatlankodó, de mégis hálás gyermekeid: a természet nagy templomából ide hoztuk e nevednek szentelt házba hálánk áldozatját, hogy a szívek összedobogva, a lelkek egy gondolatban egygyé olvadva, a közös szent buzgóság szárnyain szálljanak fel e gyülekezet

enyhelyéből a te kegyelmes szined elé.

Ó halld meg esedezésünket s ihlesd meg szivét és száját könyörgő hivednek, hogy ne csak itt e házban s ne csak szóval tegyenek bizonytságot rólad, hanem hitőknek erejével, lelkőknek világosságával, cselekedeteiknek igaz voltával s egész életöknek irántad mindhalálíg való hűségével valljanak tégedet az egész világ előtt egyedüli uroknak és megtartó Istenüknek.

Uram! minden dicsőség mit e világ adhat; minden szépség, melybe a nagy természet, mint színes köntösbe öltözik; minden jó és kívánatos dolog, melyel ez az élet szivünket kísértgeti: óh Atyánk, mindez mulandó, hervadó, sőt sokszor a mi nyugodalmunk, boldogságunk megrontója.

Örökkévaló csak te vagy; csak a te gondviselésednek nincs mulandósága s rajtad kívül e világon nincs semmi jó és nincs senki jó.

Ó dicsőítsd meg a mi életünkben örökkévaló jóságodat és gondviselésedet;

zászlóinkra ird fel a te szentséges nevedet, hogy a föld és az ég, a világ s a lélek között való örök küzdelemben mi álljunk meg rendületlenül; és se magasság, se mélység, se jelenvalók, se jövődök, se hitetlenség, se erőhatalom el ne szakaszthasson minket te tőled, s a mi Urunk Jézus Krisztus szerelmétől. Ámen.

14.

Mi atyánk! Imádandó Isten; édes atyja minden embereknek; reménysége minden csüggedőnek; örök világossága minden tévelygőnek!

Megdicsőítetteted bennünk jóságodat, mikor élő templomokul választottál minket magadnak, Istenünk. Szivünknek oltarán ezért az irántad való hála és szeretet áldozati lángja ég. Ez oltár papjai mi vagyunk mindnyájan, kiket evangyéliomi egyházad tagjaivá tettél s a sötétségből a te csodálatos világosságodra hívtál. Üdvösségünket nem adhatja meg más, csak a te végtelen

kegyelmed s a magunk élő hite s lelki tisztasága.

Ó ha ez élő hit forrásaít: szent házadat s szent igédet úgy szomjuhozná ma is a mi lelkünk, mint szomjuhozták a régiek, az atyák, a mi rég sirban nyugovó, porladó eleink!

Te Uram minket mindnyájunkat őrizökké tettél a mi ember testvéreink boldogsága, üdvössége felett is. Ó ne enged mi erős oltalmunk, hogy valaha e szent kötelességünkről csak egy szempillantásra is megfélelkezhessünk; ne enged, hogy egyedül csak önmagunknak éljünk s a mások boldogsága, vagy boldogtalansága szivünket, lelkünket hidegen hagyhassa.

Tégy csodát még egyszer s e hitetlen és szeretet nélküli világot, a mi önző és kétségtől hányatott szivünket illesd meg a Mózes hitének élő vizeket fakasztó erejével; illesd meg a te szent fiad a Krisztus emberszerető lelkének ujjászülő, csodatevő hatalmával! Hogy az az édes álom, az a boldogabb kor, a

mely után annyi vivódó lélek epekedett, világ teremtése óta: váljék valahára boldog valósággá!

Böles és igaz Isten! Egy bogár sincs ezen a világon; nincs egyetlen fűszáll nincs egyetlen teremtett valóság, melyet egyedül csak önmagáért teremtettél volna. Egyszülött fiadat, a Krisztust is azért küldötted a földre, hogy másokért éljen, másokért haljon meg s a te örökkévaló nagy törvényedet, a testvériség, a szeretet új parancsolatát, — melynek kedvéért e világot alkotád, — így írja be vére hullásával, nagy áldozatával az emberi nemzet szivébe, lelkébe, történetkönyvébe.

Ó Uram, a mily messze van a napkelettől a napenyészet, az északtól a dél: oly messze vagyunk még a te isteni jószágodtól és annyiszor kijelentett, annyiszor megbizonyított véghetetlen szerelmedtől.

Im elődbe borulunk, te hozzád kiálltunk: ó légy segítségül . . . ó légy segítségül, a te szent fiadért az Ur

Jézus Krisztusért, a ki alászállt és meghalt mi érettünk! Ámen.

15.

Igédnek tisztaságát szomjúhozza szivünk, lelkünk a te országod világossága után sóvárog, ó menyei világosság kútfeje, áldásokkal gazdag Isten! Mert szent fiad evangyélioma a mi egyedüli biztos szövétnekünk, hogy tévelygésben ne járjunk. Az ő szegénysége a mi gazdagságunk, az ő alázatossága a mi dicsőségünk, az ő szenvedése a mi megváltásunk.

Uram! tied az ország s hatalom. Nevedre minden térdek meghajolnak; nap hold és csillagok tenéked hódolnak s te nekünk mégis atyánkká lettél, minket a Krisztusban gyermekeiddé fogadtál.

Ó hol van annyi imádság, hol annyi lelki áldozat, hol annyi szeretetben égő sziv, mely ezt az atyai jóságot, ezt az isteni kegyelmet méltóképen meghálálni tudná.

Mi Urunk Istenünk! Ez a végetlen kegyelem fedezze el a mi erőtlenségeinket, ez pótolja ki hálánk és szivünk fogyatkozásait. S az a szeretet, mely meggyőzte e világot; az az erős hit, mely anyaszentegyházat teremtett a földön: add, hogy vessen lángot a mi szivünkben is, ami gyülekezetünkben is.

Igédnek tisztaságát, evangyéliomod megelevenítő erejét szomjúhozza szivünk: ó, Uram, ne hagyd szomjúhozni sokáig, hanem fakassz számára szent templomodban esodatévő forrásokat, hogy aki szomjúhozik, megelégtessék; a ki beteg, megorvosoltassék. Hulljon mint a nyári eső, a te tanításod; szálljon, mint a harmat, a te szent beszéded, hogy az eltikkadt lelkimezők kivirágozzanak! Ó, Uram, engedj odaborulni zsámolyodhoz amaz erőshítű apostolnak, Péternek, felsóhajtásával: „Uram, kihez mennénk máshoz? Örök életnek beszéde vagyon tenálád!“ Ámen.

16.

Mi paizsunk, óh Úr Isten! Lelkünk a te mindenható oltalmad alá menekül, mint a fecske az eresz alá, a veszedelem elől.

Ó édes oltalom! csöndes, boldog enyhely!

Mig derült az ég s nap süt reánk: ég s föld között a lelkünk énekelve jár s nem győz betelni a te csodálatos világod szépségeivel, gyönyörűségeivel. De ha menydörgő szózatod megzendül felettünk és villámaidtól kigyúlnak a felhők: megnémulunk a te jeleidtől, ó idvességünknek Istene . . . csak szivünk reszket csöndesen és halk fohászhai, mint a lágyan zsongó habok, szállnak fel mennyedig.

Ó nagy, erős Isten! végetlen világok hatalmas alkotója! Neked hódol az egész természet. A te mindenható akaratodnak enged az észak és a dél. Téged vall urának az ég, a föld s a tengerek.

Téged vallunk mi is Urunknak, Atyánknak.

Te végetlen hatalmadat, végetlen szeretetedben dicsőítetted meg. Nagyságodat, dicsőségedet hirdetik az egek, jóságodról pedig a mi szivünk beszél. Igazság s ítélet veszi trónod körül, irgalom s kegyelem járnak színed előtt!

Ó, boldog nép az, a mely benned hisz és remél! Ó boldogok mi, kik a te szárnyaidnak árnyékában, nyugodhatunk!

Ó takargass is minket mi édes oltalmunk, mert ha levennéd rólunk csak egy pillanatra is védelmező paizsodat: reánk zudulnának a kisértetek, a mi ősi ellenségeink; megejtenének a fájdalmak, az emberekben és életben való csalódások s ellened való zugolódásra lázítanának a földi élet sok visszásságai, nagy hazugságai!

Uram ne hagyj! Uram oltalmaz meg minket! S most is, midőn a segedelemért hozzád fohászko dunk salázattal hajtjuk meg előtted fejünket: övezd fel lelkünket a te benned való bizalomnak

győzhetetlen erejével és szállítsd alá imádkozó népedre a te kiapadhatatlan áldásodat a Krisztus nevében. Ámen.

17.

Mindenható, leborúlva dicsőítjük nevedet, áldjuk istenségedet, hirdetjük csodadolgaidat!

Uram! előtted nincs titok, mert te látod a keletkező gondolatot is s „előtted az éjszaka is ugyfénylik, mint a nap s a sötétség olyan neked, mint a világosság“.

Te tudsz mindent, te látsz mindent, ami égen, földön s a lelkekben történik. A mit fent s alant szemeink szemlélnék, bölcsék és erősek világteremtése óta a mit napvilágra hoztak: az mind csak porszem, az mind semmi a te mindentudó, mindent látó bölcsességed mellett.

És, ó, mi édes nyugalma lelkünknek tudni azt, hogy mi szüntelen a te szemeid előtt vagyunk, Istenem! Mikor fájdalom szakgatja szivünket s könnyel öntözzük nyoszolyánk; mikor jaj-

szavunktól hangzik a temető, vagy sóhajtás a kenyerünk; mikor látjuk, hogy nem a gyorsaké a futás, nem az ártatlanoké a jog, nem az igazaké a diadal, nem a gyöngéké, szegényekké a gyámolítás; mikor sötét lesz körülünk délben, mintha az éjszaka szakadt volna házunkra, szivünkre: ó, hogy ragyog ki e sötétségből a te szentséges nagy neved; hogy gyúl ki ez éjszakában, tévedező lelkünk előtt, az a biztató hit, hogy ezt te mind tudod, hogy ezt te így akarod, hogy ezt a sok könnyűt, sóhajt te mind számon tartod, hogy ezt a sok csalódást és méltatlan szenvedést te végre is megnyugvással és dicsőséggel koronázod!

És, ó, micsoda erős várunk a gonosz ellen, micsoda orvosság a mi sebeinkre, őrizünk a bűnre való hajlandóság ellen: tudni azt, hogy te nemcsak lelkünk keserüségét, de lelkünk tévedéseit és kísértéseit is ismered! Tudod a sóhajtást, de tudod az óhajtást is, mely titkon, vagy nyilván bennünket bűnre visz.

Tudod és elnem hallgatod. Felirod könyvedbe a hulló könyek mellé és majd egykor „minden cselekedetet ítéletre előhozol minden titkos dologgal egybe, akár jó, akár gonosz legyen az“.

Ó, ne ítélj meg akkor minket a te szigorú igazságod szerint, Istenünk! Mert kicsoda állhat úgy meg a te szined előtt? Tekintsd a kísértő hatalmát s erejét melylyel győzött rajtunk. Tekintsd a mi küzdelmünket a legyőzetés előtt s félelmünket a legyőzetés után. Tekintsd bánatunkat, lelkünk igaz töredelmét s egyesítve a te örök irgalmaddal s a Krisztus érdemével: úgy ítélj meg bennünket majd egykor, ó mi kegyelmes Istenünk! Ámen.

18.

Ó, felséges Ur, mi kegyes Istenünk! a kinek nevére minden lelkes valóság meghajol, a kinek jósága betölti az eget és a földet s dicsősége kihat az egész világra!

Uram, micsoda az ember, hogy dicsőségedből neki is részt adtál? Micsoda az ember, hogy lelkében égi világosságot gyujtottál s a hit és tudomány két ékes koronájával koronáztad meg őt?

Ez égi világosság fényénél csudálatos világokba engedsz belátni, Istenünk! E kettős koronával királyaivá kentél fel bennünket a földnek és birtokosaivá a mennyek országának.

Ó, ne engedd, hogy ez az égi tűz valaha lelkünkben meghalaványodjék, vagy sötétbe boruljon! Ó, ne engedd, hogy a dicsőségre, melylyel kegyelemből minket felruháztál, s úrrá tevél kezedenk munkáin: méltatlanok legyünk! Ó, ne engedd, hogy a hála szent érzése, melylyel e nagy jóságodért adósaidd vagyunk, az emberek lelkében végkép elapadjon!

Hiszen teremtvő kezedenk csak egy intése kell hozzá s a holt rögök is megelevenednek, ünneplő ruhába öltözködik a föld, megáradnak a patakok és

a szivek s énekkel teljesedik meg az erdők titkos csendje s az ember lelki világa.

Ó, illesd meg teremtő kezeddel a hidegülő sziveket, Istenünk, hogy magasztalják mindenek a te csodadolgaidat! Hogy dicsőítsék nevedet ne csak a bújos holdak és napok, ne csak a csöndes éjszakában tündöklő csillagok, de dicsőítsék még a csecsemők is; s az ő gyermeki rebegésük szégyenítse és térítse meg a te isteni valóságodban kételkedő lelkeket!

Ó, taníts meg meg minket uralkodni ne csak a teremtett dolgokon, de önnön magunkon is! Emelj feljebb, feljebb! Emelj naponként közelebb magadhoz, isteni tökéletességedhez; s tégy méltókká por létünkre, mennyei eredetünkre! Amen.

19.

Ó seregeknek Istene! millió lelkeknek egyetlen reménye, ez ünnepi reggelen elődbe borulóknak kegyes meg-

hallgatója! A mi lelkünk is áhitozott a te tornáczaid után, a te háznak gyönyörüsége után; szivünket és hajlékunkat betöltötte az ünnepi harangszó s ide vont a hívők gyülekezetébe, a mi testvéreinkhez és tehozzád, élő Istenem!

Ó, boldog az, akinek lelkét még a te benned való hit és háznak buzgó szerelme tölti be. Boldog, aki szomjúhozza igédnek forrását s a vallás áldott vigasztalásait. Boldog, ki az élet szakadatlan küzködései közt felkeresi ezt a csendes helyet, hogy itt megpihenjen s lelkét és könyeit kiöntse előtted!

Ó, hogy megenyhül az Istenem! s hogy megerősödik! A könyörgés neki a sziklából is forrásokat fakaszt s a siralom völgyén is, a kietlen pusztaságban is élővizet talál. Erőről erőre, nyereségről-nyereségre megy az és bizonynyal megtalál tégedet s te bizonynyal meghallgatod őtet.

Ó, hallgass meg minket is, Istenünk! és tégy kegyelmet mi vélünk!

Tégy kegyelmet azokkal, kik a legkietlenebb pusztaságon, a vallástalanság halott országában járnak. Ahol az imádság forrásai megálltak, a lelkek nem illatoznak, a szívek nem nyílnak, énekek nem zendülnek, hol mindenre a halál némasága és gyászfátyola borúl: ó, tégy kegyelmet ezekkel, Istenünk! Igédnek csodatevő vesszejével illesd meg ezt az aluvó országot és költsd fel halálos megdermedéséből! Hogy megzendüljenek újra az erdők, imádságtól csorduljanak meg a szívek s hozzád óhajtozó, téged szomjúhozó, benned örvendező, boldog emberektől népesüljenek meg ismét a te tornáczaid, Ó, seregeknek Istene! Ámen.

20.

Szívünkben hordozzuk nevedet, ó dicsőséges Isten és a te nagy jóvoltodat mindenkoron áldjuk!

Áldjuk azt a gondviselő kezét, mely napját minden reggel feltámasztja

reánk s oltalmával minden éjjel betakar bennünket.

Te megvigasztalsz mindeneket: reggel a napfényvel... s csillagokkal éjjel. Az egyikben dicsőségedet, a másokban örökké virrasztó gondviselésedet ragyogtatod. Az egyik az élet és áldás kútfeje, a másik a titkos másvilágok hívogató hírnöke minékünk.

Csudákkal teljes a természet temploma s csudákkal teljes a mi életünk folyása! Uram, mintha seregeknek lelke szállana mibelénk sokszor, úgy megbátorodik szívünk, ha isteni erődnek jeleit szemléljük. S valami édes áhítat fogja el minden érzésünket, mikor elménkkel az egek magasságát járjuk; mintha már ott ringatódná lelkünk az örök életnek vizein.

Ó, Uram, micsoda az ember, hogy érte egy világot alkottál s lelkébe egy másik világot rejtettél? Ó, Uram micsoda az ember, hogy a földtől az égig neki mindeneken birodalmat adtál? isteni dicsőségednek részesévé tettetted?

s véghetetlen kegyelemmel és jósággal fiaddá fogadtad?

Hozsánna te néked, véghetetlen
Jóság!

Szólnánk, de tétováz rebegése nyelvünknek s csak könyeink tanúi gyermeki hálánknak s fiúi tiszteletünknek.

Ó, e köny, — szivünknek e néma szószólója — mint a tengerszem a napot, úgy tükrözi vissza a te jóságos képedet! S ó, ez a rebegő nyelv, micsoda ékesen szóló bizonyosága méltatlanságunknak, érdemünk felett való kegyelmességednek és soha meg nem hálálható örök jóságodnak.

Hozsánna te néked Isten, örök
Jóság!

Uram ezt a hálát, ez oltári illatot, mely itt száll, itt reszket szivünk lelkünk felett, mint a virágok párája a harmatos mezőkön: ó, uram, e hálát, ez igaz áldozatot vedd tőlünk, imád-

kozó gyermekeidtól, kedvesen! És szálljon az vissza fejünkre, szivünkre egeidből újabb harmatképen; szálljon vissza, mint a te örök áldásod! A Jézus nevében! Amen.

21.

BÜNBÁNATI IS.

Lelkünk hozzád kívánkozik, óhajtozik, ó életnek kútfeje! Uram, te bened van szivünknek minden bizodalma, mert te örökkévaló vagy lételedben és kegyelmedben. Ahányszor mi megújítjuk az irántad való hűtlenséget szivünkben, te ugyanannyiszor újítod meg felettünk jóltevő napodat s szállítod alá fejünkre, házunkra a te áldásodat.

Kimondhatatlanul kegyes vagy, Istenünk! Jóságod változhatatlan, irgalmad elfogyhatatlan!

Volt idő, mikor kemény köre hajtottuk fejünket, mint a bujdosó Jákób; mikor csillagtalan éjszaka vett körül bennünket és távol volt tőlünk minden

biztató szó, minden emberi segedelem. De te ott voltál, Istenünk, akkor is mellettünk; a sötét éjszakában a te őrizeted borult reánk, a halálos csendben a te bátorító szavad zengett felénk és a kemény kövön nyugodva is, szívünk te veled álmodott, lelkünk veled tusakodott.

Kimondhatatlanul kegyelmes vagy, Atyánk! Megismerjük, hogy ninesen nekünk jobb Istenünk, nines jobb Atyánk rajtad kívül, könyörülő Felség! Megismerjük, hogy mikor jól van dolgunk, könnyen felejt téged szívünk. Csak mikor aztán reánk szakad a fájdalom, a nyomorúság, a szégyen: akkor riad fel alvó lelkiismeretünk, akkor rebegi szánk töredelmes bűnbánattal: „Atyánk! vétkeztünk az ég ellen és te ellened s nem vagyunk rá méltók, hogy fiaidnak neveztesseünk!

Ó, buzdítsd lelkünket most is hibái jóvátételére! Hogy ne maradjon csak a bűbanatos beismerésnél, a könyhullatásnál, de járjon ezután a te útaidon

s szent és erős elhatározással kövesse mindenkor a te parancsolataidat.

Szálljon alá ez órában lelkünkre s egész gyülekezetünkre a te jórasegítő kegyelmed! Szálljon mennyei világosság! Hogy lássuk tisztán az életre vezető utakat, értsük meg a magasságbeli szózatot, mely hozzádtérésre hív; mely szent fiad evangyéliomában hirdettetik; s mely megadja azt, mit e világ nem adhat meg soha: lelkünk békességét e földön, örök üdvösségét a te országodban. Amen.

EGYHÁZI BESZÉD UTÁN.

I.

Tehozzád teljes szívből könyörgünk, Úr Isten! s várjuk hittel, bizalommal, reménységgel, — mint a beteg a virradtát, — hogy meghallgatsz minket, hogy megáldasz minket.

Lelkünk úgy itta a te szent igédet, mint a szomjú föld a vizet s most áhitattal fordul feléd, hogy kiöntse előtted titkos mélységeit és buzogjon, mint a forrás; csak a te csodatevő illetésedet várja, hogy megzúduljon, kicsorduljon . . . Ó, Uram, illesd meg isteni erőddel! Ó, Uram, taníts meg minket imádkozni!

Uram! ha van érzés, tiszta e világon, mely ment minden földiségtől, mint az égből leszálló hópehely; mint a harmat, mely a fűszál hegyén terem; mint a napsugár, mely fejünk felett ragyog; s mint a gyermeki lélek, mely a jó és gonosz tudása fájáról még gyümölcsöt

nem evett . . . ha van ilyen érzés ezen a világon, ilyen tiszta és szent: ez csak az elődbe boruló léleké, a titkon, csöndben, bezárt ajtó mellett imádkozó szivé . . . Ó, ezt a szent érzést, szívünknek e tündöklő harmatát, fakaszd föl lelkünkben! Ó, Uram, taníts meg minket imádkozni!

Uram! ha van erő ezen a világon, amely győzhetetlen; mely nem dárdával, paizszsal, tündöklő sisakkal van fölfegyverkezve, de a te neveddel, a seregek urának istenének győzelmes nevével; ha van ilyen csodatevő erő, mely a kősziklából forrásvizet fakaszt, a tengeren száraz lábbal megy át, erős városoknak bástyaíát leontja és tüzet hoz alá a magasságos égből: ha van ilyen erő, az az imádkozó léleknek ereje . . . Ó, Uram, e győzhetetlen erővel övezd fel lelkünket! Ó, Uram taníts meg minket imádkozni!

Uram! ha van balzsam ezen a világon, amely sebeket beforraszt, lelkeket meggyógyít, csalódást megnyit; ha

van olyan sugár, mely könyeket föl-szárít, arczokról, lelkekről borulatot oszlat s melytől a legszomorúbb szivekben is új reménység zsendül és verőfény támad; ha van angyal, aki leszáll hozzánk a Getschmáné kertbe, a halál kapujába, midőn a keserű pohár már ott van a kezünkben s a halálos verejtek gyöngyözik orcánkon; ha van angyal, aki akkor leszáll hozzánk és orcánkat megtörli és megbátorítja vivódó lelkünket: Ó, az az angyal az imádság angyala, Ó, az a balzsam a könyörgés balzsama! Ó, Uram, ez angyalt küldd el mihozzánk is! Ó, Uram, taníts meg minket imádkozni!

Uram! ha van boldogság a mennyországban kívül: az a veled társalkodó, könyörgő léleké, mely lát megnyilatkozott egeket, mely ott jár az örökkévalóság boldog vidékein és elfelejt mindent ami földi, mindent, ami itt fáj; s csak téged lát, csak téged áld. csak tebenned örül s szavát egyesíti a téged dicsőítő mindenség szavával: „szent,

szent, szent az Örökkévaló, teljes menny és föld az ő dicsőségével!“ . . . Ha van boldogság, Istenünk, a mennyországban kívül, ez a veled társalkodó, könyörgő léleké, mely érzi, hogy az örök élet már e földön az övé lett!

Ó, Uram, ezt a boldogságot áraszd ki lelkünkre! Ó, Uram, taníts meg minket imádkozni! Ámen.

2.

A te utaid nem a mi utaink, a te örök nagy céljaid nem a mi múlt céljaink, ó titkaidban kinyomozhatatlan bölcsesség, gondviselő jó Istenünk!

Egy porszemben bölcseséged, egy csepp vízben dicsőséged, egy szivmozdulásban véghetetlen jóságod, mindmind „magasabb a magas egeknél, mélyebb minden mélységnél és szélesebb a tengereknél“. (Jób. 11. 8. 9.)

Hol van a bölcs, ki titkaidba beláthatna? hol az erős, ki minket megszabadíthatna? Hol az orvos, ki lelkünk

sebeit megorvosolhatná? hol a jövődöbe látó, ki sorsunkat csak egy szempillantással is előre meghatározhatná?

Istenre bizom magamat, magamban nem bizhatom! Sorsunk a te kezében van Atyánk s ott van a legjobb helyen Öröktől fogva ismerted, hogy mire van szükségünk. S ha Istenünk és Atyánk voltál eleitől fogva, az is maradsz mindörökké.

Ó, ezt a megnyugtató hitet plántáld szívünkbe gyökeresen, hogy azt onnan se csalódás, se kételkedés, se világi tudomány, se hitetlen ellenségek ki ne szakgathassák! Ó ezt a benned való édesbizodalmat derítsd fel egünkre a legsötétebb, legfélelmesebb éjszaka után is, hogy az legyen lelkünknek olyan, mint a hajnal biztató fénye, amely után, tudjuk, hogy a te áldó napod jövedele következik!

Ha vállainkra keresztcsulyosodnak, ha határainkra ellenségek jönnek, ha a földnek királyai támadnak ellenünk, ha Goliátok dárdával, paizszsal rontanak

mindennek, a mi szívünknek szent s csúfságra, prédára akarják vetni országunkat, egyházunkat és a te nevedet: ó, légy akkor a mi segedelmünk! Ó, add akkor szívünkbe, karjainkba a te gondviselésében való hitet, ezt a diadalmas erőt; s a te neved, a seregek urának, istenének neve, legyen a mi legyőzhetetlen fegyverünk!

Fogadd kegyelmes őrizeted alá a mi fiainkat és leányainkat, árvainkat és özvegyeinket, a csüggedőket és betegeket, hogy mindenek áldják gondviselő kezeidet . . . ki hatalmas vagy minket megtartani, még a gonoszt is jóra fordítani. Ámen.

3.

Uram! a te szerető lelked olyan, mint a tenger, mely körül fogja az egész világot; a mienk csak forrás, mely buzogásával csak maga körül teremthet életet. Te előtted nincs úr, nincs szolga, nincs zsidó, sem pogány, de a mi szívünkben, Ó legfőbb bölcses-

ség, magad gyujtottad meg a család, a haza, a nemzet, a vallás szerelmének szent oltártüzeit. Te akartad úgy, Istenünk, hogy tökéletesség után szomjúhozó lelkünk mélységet és magasságot bejárjon, de boldogság után epekedő szívünk maradjon idehaza s csak a maga közelében találja meg, amit keres.

Ó, szálljon áldó imádság, boldogság után szomjúhozó szívünkből, a te egeidre! És szálljon áldás egeidből minden gyermekedre, aki a maga boldogságát nem a mások boldogságának megrontásával keresi!

Áldd meg a te véren megváltott anyaszentegyházadat, mely örökkévaló evangyéliomodat hirdeti s szolgálja! S akiket szent fiad, a Krisztus, zászlója alá gyűjtöttél: hitőkben emeld fel az égig, emberszeretetükben hordozd meg a szívnek tengermélységeig, ahonnan a testvériség és türelem forrásai fakadnak!

Jöjjön el a te országod, töltse be uralkodásod, Ó, mi királyunk e földet!

Mindennapi kenyerünket is add meg nekünk! s ezt a hazát, ezt a földet, amely nekünk szent föld: vedd oltalmad alá. Ezt a népet s ezt a nyelvet, amelyen mi imádunk téged: elenyészni ne hagyd. Ezt a várost, ennek felekezeteit s templomait és minden talpalatnyi földet, melyen a te nevednek s a mi édes magyar nyelvünknek oltárokát emeltek: Ó, áldd meg, Istenünk, amint csak te tudod áldani! Küldj tüzet az égből, mint küldtél valamikor az Illyés imádkozására, hogy hitünknek lángolásától, mi magyar hazánknak égő szerelmétől ez ország falvai és városai borúljanak lángba, hogy lássák azt mások is és dicsőítsék érte a te felséges nevedet!

- A te ítéletedet a királynak, a te kegyelmedet népednek, a diadalt a te anyaszentegyházadnak, az egész föld kerekiségére kiterjedő uralkodást a te országodnak te add meg, Ó, böles, Ó mindenható Isten, a te emberszerető szent fiad, a Krisztus, nevében! Ámen.

4.

Szent igéd áldott kútfejénél enyhítettük most is szomjazó szivünket, jó Atyánk! S a te lelkednek ereje a buzgóságnak és bátorságnak hamvadó tüzeit élesztgette és növelte kebelünkben.

Fogadd el érte hálánkat, Istenünk! Fogadd el hálánkat azokért az ünnepi órákért, melyeket kegyelmedből, a léleknek szentelünk; azokért a lelki áldásokért, melyeket a vallásban, a Krisztus tiszta tudományában és szent példájában hivedeknek adtál; s azért a segedelemért melyet kétségek közt ingadozó, kísérletekkel harczó lelkünkre ottanottan egeidből alászállítottál.

Ó, Uram milyen boldogok lehetnénk mi ha szemeinket rólad le nem vennők soha! Ha úgy intéznők éltünk folyását, mint halljuk szent igédnek biztatását. S milyen erősek lehetnénk, ha bünnel, világgal, hitetlenséggel a te nevedben kelnénk viadalra.

De mi gyakran csüggedésre hajlunk. A csúfolódó szóra, mely azt kérdi tőlünk: „hol vagyon a te Istened?“ csak könnyeinket ontjuk; s a helyett, hogy megdicsőült arczezal az egekre néznénk: fejünket lehajtjuk a porba, mint a hogy a gyöngé csemetét a zivatar meghajtja; a helyett, hogy ajkainkon bizodalommal zendülne az ének: „én lelkem miért csüggedsz el? . . . Bizzál Istenben nem hágy el!“ elfelejtkezünk terólad, boldogságunknak és szabadításunknak erős Istenéről.

Ó jöjj segítségünkre, mindenható Isten, ha látod, hogy a lelkünk ellenségeivel való harcban, hitünk és erőnk fogyatkozni kezd! Jöjj segítségünkre Istenünk s te magad harczolj érettünk; te magad tedd szivünkre védelmező paizsodat: a te szent igédet; hogy oltalmad alatt mienk legyen a győzelem és tied legyen a dicsőség!

Adj messze fénylő világosságot a Krisztus anyaszentegyházának; diadalt, már itt e földön az igazságnak! Adj

béketürest, alázatosságot, benned való erős bizodalmat a te hivednek; adj a kísérteteket meggyőző Krisztusban diadalmos példát, hogy mi is eme szavakkal pecsételhessük meg hozzád való gyermeki hűségünket s üzhessük el lelkünk-től a gonoszt: „Távoz tőlem, Sátán! A te Uradat, Isteneded imádd és csak neki szolgálj!“ Ámen.

5.

Hálával ez ünnepi óráért, s buzgó esedezéssel a reánk jövőöért tekintünk fel még egyszer rád Atyánkra, böles és hatalmas Felség, imádandó Istenség!

Légy áldott, hogy az imádságnak háza mellett adtál nekünk még egy másik menedéket is, a családi tüzhelyet, ahol testünk lelkünk meleget és nyugodalmat talál. A mi átok reánk szállt a bünbeesés óta: a gond, a küzdelem, a verejtékes munka, az étellel való kemény tusakodás: az mind itt válik, Atyánk, áldássá mirajtunk.

A mi hitvesünkért, a mi gyermekeinkért, anyaszentegyházunkért és édes hazánkért, a mi terhünk könnyű és a mi igánk, ó, mi gyönyörűséges!

Jövel és légy te is segítségünkre, Istenünk!

Ruházd fel a szüléket a bölcseségnek és türelemnek lelkével, hogy gyermekeik nevelésének nehéz és szent munkájában meg ne lankadjanak. A te szent fiad, a Jézus példája járjon előttök égő szövétnekül, mint a bölcsék előtt a napkeleti csillag. S a te félelmed vegye körül őket, az élet kísértései és fájdalmas csalódásai ellen, mint egy megvívhatatlan vár.

Áraszd ki a keresztyén családok felett a hűségnek és szeretetnek lelkét! Hogy az igazság és békesség egymást csókolgassák. A fiak és leányok növekedjenek szépségben, erőben, mint a vizek mellett levő pálmafák; szelidségben és harmatos tisztaságban, mint a galamb s a hajnali virágok.

Fordítsd kegyelmes orcádat a megfáradt öregekre, kiknek fején fehér koronát ragyogtatsz! Ha visszatekin-
tenek a megfutott vándorútra, az átélt
sok szép esztendőre, ifjúságok örömeire,
férfikoruk küzdelmeire, példaadó böles
öregségükre: szálljon fényesség utánok,
mint ahogy az ég aljáról visszatekintő
nap után, biborpalástba öltöznek a hegyek.

Szálljon fényesség e gyülekezetre
is a te egeidből! A benned örven-
dező szivnek, a veled társalkodó lélek-
nek mennyei fényessége, mely valaha
a te szent sátorodat s a te hű szol-
gádnak, Mózesnek az arcát beragyogta,
mikor szóltál hozzá.

Szálljon nemzedékről - nemzedékre,
szálljon messze jövődökre, mint egy
szent örökség, az emberi léleknek,
minden jóra valósa, minden drága
kincse, ami örök életre érdemes! Száll-
jon győzelemről-győzelemre s árássa
világosságát az egész világra, a te
szent fiadnak a Krisztusnak evangyé-
lioma mindörökkön örökké! Ámen.

6.

Kezdetben teremtéd, Istenünk a meny-
nyet és a földet . . . igédnek hatalmával.
A világosság, mely a mélységeket és
magasságokat legelőször beragyogta, a
te lelkednek kisugárzása volt.

Kezdetben vala Uram „amaz Ige,
amaz igaz világosság, mely meg vilá-
gosít minden e világra született embert“,
(Ján. 1. 1. 9.)

Igéd teremtette, igéd váltotta meg
a világot.

Ez az öröktől fogva való ige szállt
most a mi szivünkbe is, hogy körül
vegye azt mennyei világosságával, be-
töltse csudálatos erejével.

Ó ez a világosság, igédnek világos-
sága, hányszor mutatta már meg néped-
nek az életre vezető utakat! Ó ez a
mennyei erő, igédnek ereje hányszor
oltalmazott már meg minket a vesze-
delemtől!

Ha sötétség borult a lelkekre; ha
nehéz lánczok csörögtek rajtunk, a lelki

szolgaságnak lánczai és a titkon égő szivek szabadulás után epedeztek; ha nagy búsulásunk volt a te elhagyatott, kihült oltáridért: megjelent angyalod az égen az örökké való evangyéliommal . . . s a lelkekről legott felszakadt a köd, a népekről lehullott a bilincs s a szivek oltárán fellobogott az áldozati láng.

Téged minden földön lakók,
Nagy királyok Uram dicsérnek,
Mert szent igéd igazságát
S tiszta voltát eszökbe vették!

Az ég és a föld elmulhat, de a te beszéded megmarad mindörökké!

Könyörgünk hozzád szentlélek Isten, hogy áraszd ki igédnek világosságát az egész világra, áraszd ki minden szivre, minden értelemre, hogy aszivek szeretetben, az elmék igazságban olvadjanak össze valahára. Hogy igéd ereje oszlassa a tévelygéseket, szelidítse az erkölcsöket, gyógyítgassa a beteg lelkeket, szárítgassa a hulló könyveket!

Szent igéd tisztaságán épült anya-szentegyházadat pedig tedd megvívhatatlan erősséggé; tedd a népeknek boldog enyhelyévé; tedd földi képévé ama mennyei Jeruzsálemnek . . . hogy templomaiban élő vizeknek forrása fakadjon, homlokán a te pecséted és dicsőséged tündököljön, mátol fogva mindörökké! Ámen.

7.

Tégedet hívunk segítségül, nevednek zengünk ismét magasztaló éneket, ó mi édes vigasztalónk, mi bölcs és jószágos atyánk és Istenünk!

Tégedet hívunk segítségül, mert a magunk ereje hamar megfogyatkozik, bátorságunk megtántorul, a mások jóakarátára meg, te tudod, hogy nem igen támaszkodhatunk, mert az emberekben kevés a szabadításra való erő s még kevesebb a készségesen segítő indulat. Uram, az élet annyi keserű pohárral kínál, a te isteni felségedhez való hűség szívünktől annyi áldozatot

követel; a legszentebb erényeket, annyi méltatlanság, sőt megaláztatás éri itt e földön, hogy e miatt a te szent prófétáid is nem egyszer búsulásba estek s búsult gerjedezésökben élet és emberek ellen kemény ítéleteket mennydörögtek.

Mi áldunk tégedet érte Istenünk! Mert e fájdalmas megpróbáltatások adták a világnak a legerősebb hitű apostolokat, ezek termették a léleknek legdrágább gyöngyeit; ezek fakasztják szívünkben a legboldogabb és legbékességesebb érzést: a te szent akaratodon való hívő megnyugovást.

Életünk vezére, utaink bölcs igazgatója, kegyelmes Istenünk! Ó ne hagyd kialudni soha lelkünkben az igazságnak, a jóságnak buzgó szerelmét, a megszenteltetés után való mélységes sóvárgást. A te neved járjon előttünk az élet borongós utain, mint egy vezérlő tűzoszlop s ha lelkünk ottan-ottan, az élet sok keserű csalódása miatt, csüggedésre hajlik: ó, emeld fel a porból,

emeld az ég felé, abban az üdvezítő hitben, hogy a kiket te szeretsz. azoknak, mindenek egyaránt javokra szolgáljanak.

Emeld fel, ó irgalomnak atyja mind azokat, kik testi vagy lelki fájdalmat szenvednek; a betegeket, a könnyhullatókat, a reménységet temetőket. A sérelmes szíveket kösd be, a törhetetlen lelkeket vezesd győzelemre s a te nevednek és a nevedben harczoló igazságnak adj diadalmas uralkodást e földön, mind az időknek végeig. Ámen.

8.

Uram, áldjuk a te gondviselésedet, mely öröktől fogva virraszt a világok felett. Az emberi vigyázás csak olyan, mint a fellegek közt bujkáló holdvilág. Ha kitünik is egy-egy pillanatra, felhőbe vész megint s utainkat homályba borítja. De a te gondviselésed a felhőn is átragyog s a legsötétebb megpróbáltatás éjjelében is biztosan vezérel.

Uram, áldjuk gondviselésedet, mely a vallás szent fényében állított minékünk világító tornyot az élet tengerén. És szivünkbe vésted a legerősebb törvényt: hitünk és nemzetünk, egyházunk és hazánk égő, szent szerelmét, amely ellen fájdalom nélkül vétkeznünk nem lehet. Uram, azt a földet, a hol bölcsőnk ringot; a hazát, mely ápol s hantjával eltakar; az édes anyát, ki szivében hordoz bennünket koporsója bezártáig; a hitet, a vallást, ki az édes anyával kezét fogva őrt áll küzdelmeink felett: ó, ezt az édes háromságot szivünk büntetlenül megtagadhatja-e?

Ó, nem Istenünk, ó nem! Szívet cseréljen az, a ki hitet cserél! A te nagy bizonyságaid hirdetik ezt nekünk, az évezredek homályából is ide halló szóval. A próféták, a kik a te nevedért halálba üzettek; az apostolok, kiket megostorozának és megkövezének; az evangéliomnak bátor hirdetői, a kik máglyákra vitettek; s a sok ezerszer való ezerek, kik megöletének az ő hü-

ségökért: ó, mindezek hirdetik, hitünknek a halálon is győzedelmeskedő hatalmát s erejét.

És hirdeti a szivünk, hirdeti a lelkünk, melynek nem volna nyugalma többé, ha apái hitét elhagyná hűtlenül.

Ó, vedd azért körül lelkünket, mint egy sugárzó koronával, a vallás, az evangéliom tiszta világosságával! Hogy ez a mennyei világosság tartsa távol tőlünk a kísérteteket; ez ejtse a porba, az igazság előtt való meghódulásra az üldöző Saulokat; ez mutassa meg a biztos ösvényt, a melyen járnunk kell egész életünkben! Ez adjon erőt az ingadozónak, boldogságot a szenvedőnek, reménységet a haldoklónak s ez adja nyelvünkre azt a lelkünk mélyéből fakadó hitvallást: „Az Úr az igaz Isten! Az Úr az igaz Isten!“ Ámen.

9.

Hallgass meg népeknek pásztora és fordítsd a te kegyelmes arcodat mi reánk!

Nyisd meg felettünk az eget és tégy szózatot a magasságból, midőn a te nevedet segítségül hívjuk!

Sohase tért még vissza tőled a mi igaz imádságunk meghallgatatlanul, a mi forró sohajtásunk vigasztalás nélkül.

Ó, ha reád hallgattunk volna mi is szüntelen és a te utaidban jártunk volna ingadozás nélkül: ó, be sok bánattól, be sok könnyhullástól megszabadultunk volna Istenem!

De te mindig megengedtél nekünk! s a titkon elsírt könnyekért, a búbanatos órákért megbocsátád a mi vétkeinket, meghallgattad esedezésünket s nyilván megmutattad nekünk, hogy te vagy a mi Istenünk!

Ó, mutasd meg most is, ó hallgas meg most is, midőn a földnek békeségeért, az ige győzedelméért, anyaszentegyházad diadaláért, a Krisztusban földre szállt világosságnak és szeretetnek az egész föld kerekiségére való kiterjedéseért imádkozunk hozzád! Ó, hallgass meg most is, hogy a Jézus

nevére meghajoljon minden térd, csudákkal teljes szeretete előtt meghódoljon minden szív és örökké való evangélioma előtt megnémuljon minden kételkedés és minden gyűlölködés.

Vagy ha nem jött volna még el a föld minden országára nézve az idők teljessége; ha isteni bölcsességed csak lassan és lépésről-lépésre viszi közelebb a népeket az igaz világosság felé: legalább tekints kegyesen ránk szegény magyarokra, kik oly kevesen vagyunk s kiknek a nemzetek közt nincs egyetlen testvérünk! Tekints kegyesen ránk, kik szent szövetségednek már tagjai vagyunk s a hitbeli gyűlölködés tüzet oltsd meg miközöttünk, a vallásos buzgóságnak lángját pedig lobogtasd magasra s kösd egybe lelkünket a bégekesség és szeretet aranykötelével.

A bégekesség városának, ama menyei Jeruzsálemnek képét ragyogtasd e város lakosai, tanítói, előjárói és lelkipásztorai előtt. Ezt ragyogtasd az élet fáradt vándorai előtt. Ezzel éleszd erejét

a csüggedőnek, reménységét a szenvedőnek, bátorságát a haldoklónak, a halál révében vergődőnek.

Ezzel a lélekkel áldj meg mindnyájunkat, ó áldásoknak Istene! Ámen.

10.

Hallgasd meg, Uram, a mi könyör-gésünket; figyelmezzél imádságunk szavára, Istenünk! Mutass utat nekünk, mint híveidnek s az atyáknak régen; igaz és egyenes utat, melyen kár nélkül járhatunk. S a te szent lelked és nevednek félelme legyen ez egyenes úton oltalmunk s vezérünk.

Ó, mert nevednek félelme nélkül a legszebb emberi erény is csak olyan, mint a mag, mely köves földbe hullott. Csak addig él, míg rá nem tűz a tikkasztó napsugár, a megpróbáltatások hervasztó hévsége. A legtündöklőbb emberi jószág is, benned való gyermeki hit nélkül, olyan, mint a gyökeréről leszakított virág: reggel virágzik . . . este elhervad. Minden érzés, mely nem a vallás mély-

ségeiből buzog fel, mely nem a benned való hitből táplálkozik, Atyánk: álló víz lesz csupán, mely szomjuságot nem olt, testet és lelket nem üdít s napok multán elszáll, mint a pára.

Ó, micsoda boldogság, Istenünk, meghódolni, a te akaratod előtt, mint meghódolt szent fiad még a halálban is! Ó, micsoda boldogság, Istenünk: benned élni, téged félni, tégedet szeretni s egy egész életen át a te mindenható vezérséged karjain haladni!

Uram, ezt a boldogságot add meg nekünk életben, halálban. Légy a mi vezérünk reggeltől estelig: az ifjuság szép, rózsás hajnalától, az öregség szép, csendes alkonyáig. Add, hogy mint a harmat a virágon, ott ragyogjon lelkünkön — a reggelnek idején — a legdrágább ékesség: az Isten félelme. S mikor napunk nyugovóra hajlik és kigyúl egünkön az esteli csillag: hitünk égjen benne, mely utat mutasson hozzád a magasságba, az örök hazába, a tökéletes boldogság egébe,

hol eltöröltetik minden halál és minden könyhullatás.

Uram, e hittel áldj meg mostan is bennünket, hogy lelkünkbe alászállhasanak a te angyalaid: a békesség, az aláztatosság, a vádolás nélkül való jó lelkiösmeret! E hittel áld meg a királyokat és a népeket; az elnyomottakat és a hatalmaskodókat; e hittel övezd fel az elhagyottakat és a betegeket! Add, hogy a tiszta erkölcs és istenfélelemnek lelke úgy borúljon áldva, védve az egész világra, mint az ég a földre; hogy sok népek tehozzád megtérjenek bünökből s csak néked szolgáljanak csak téged imádjának . . . hogy örökké élhessenek! Amen.

II.

Semmiségünk érzésével, isteni mindenhatóságod megismerésével hajtjuk meg előtted fejünket, ó szabadon intézkedő Valóság, bölcs és igaz Isten! Porban és hamuban teszünk rólad vallást

a szenvedő Jóbbal: „tudom, hogy te mindent megtehetsz és semmi el nem fordíthat attól, a mit elgondoltál“, a mit elvégeztél!

Ó, mennyi fájdalom szakad ránk egy életen keresztül, Istenem! Ó, mennyi édes reménységet el kell itt temetnünk, mennyi keserű pohárt meginnunk, mennyi kínos lelki harczt megharczolnunk!

Szivünk zúg, mint az erdő, ha vihar jár benne; vergődik, lázadoz, csügged és kételkedik, . . . s végtére is odaborul a te benned való hitnek, a te örök gondviselésednek karjaira, hogy kisírja ott magát, mint a gyermek az anya kebelén.

Ó hála neked a könnyekért, hála neked a megnyugvásért, mely a könnyek után száll alá lelkünkre, mint a zápor után a csöndesség a megenyhült, megfrissült mezőkre! Hála neked a hitért, a vallás vigasztalásaért, a mely tekintetünket e siralom völgyéből az ég felé emeli s a te mindeneket javunkra cselekvő bölcseségedet és igazságotat ragyogtatja szemünk, lelkünk elé!

Ó, ragyogtasd is mi egyetlen reményünk, egyetlen oltalmunk, hogy a mi szívünk és lelkünk, ez erőnk felett való harcban, el ne fogyatkozzék! Küldj reményt a csüggedőknek, nyugalmat a fáradtaknak, enyhülést a kesergőknek, gyámolítót az árváknak, gyógyulást a betegeknek s csöndes, boldog halált a haldoklóknak.

A szüléket gyermekeikben, a várost polgáraiban, az egyházat buzgó hiveiben, szenvedő hazánkat hű és igaz fiaiban tedd áldottá, tedd boldoggá a te mindenekre elégséges hatalmadból s kegyelmedből. Ámen.

12.

Imádságra nyilik ismét ajkunk, ó imádandó Isten, mielőtt szent házad édes enyhelyéből tovább vándorlanánk; imádságra nyilik szívünk és ajakunk mert lelkünknek nincs szentebb foglalkozása, nincs mennyeibb eledele a buzgó imádságnál!

Ó, be sokszor tapasztaltuk, Atyánk, hogy midőn az ég már beborult feletünk; midőn a sötét éjszakában nem látunk sehol egy bátorító s világító sugárt: akkor te küldöttél nekünk mennyből, — ha hozzád fohászkodtunk, — láthatatlan segedelmet; te támasztottál nekünk az emberek közt könyörülő, jó sziveket, kik bátorságunkat föléleszték, sebeinket bekötözték, könyeinket letörölték s az emberekben való bizodalunkat lelkünknek visszaadták.

Atyánk! Lelkünk békeségeért, szívünk enyhületéért, szent igéd hirdetéseért, a könyörülő emberséges szivekért végy tőlünk tisztességet és örök magasztalást.

Ó, mi kegyelmes őriző pásztorunk!

Kérjük továbbra is irgalmadat, segedelmedet minden felebarátunkra, nemzetünkre, városunkra és házunk népére! [A ki ott vergődik a kételkedés és szerencsétlenség sziklái között, mint a mélységbe esett bárány: ó lelkeknek főpásztor, nyujtsd alá hozzá hatalmas

karodat és szabadítsd ki a siralmas mélységből!]

Adj diadalmat, ó Isten, a te prófétaid és apostolaid tanításainak, hosszútűrésének, vérehullásának! S áldd meg mindazok munkáját, kik a te nevedért harcolnak s a te országod építésében fáradoznak!

Ó, mi kegyelmes őriző pásztorunk! térítsd jó útra a tévelygő lelkeket, vezesd élő vizekre az igazság után szomjazó sziveket s hordozd szép, kies mezőkön a te igédre hallgató gyülekezeteket!

Ahogy tündöklék a csillagok tábora az égen, úgy tündököljön az igazak tábora a földön! A jóknak, a kegyeseknek, a te választottaidnak hite és élete világítson az élet nehéz utain járó erőtelenebb lelkeknek, mint a világító tornyok a hajósoknak a sötét éjszakában!

Őrizd meg lelkünket minden gonosz ellen! Őrizd meg szívünknek szentebb érzéseit, könyörülő megindulásait! S az

emberszeretetet örök, nagy törvényét ragyogtasd, mint a napot az égen, ragyogtasd e föld minden népe felett, hogy ne legyen az ember embertársától sehol elhagyatva, sehol elnyomatva, s hogy dicsőüljön meg általa a te szent fiad vérrel megpecsételt tudománya, a mi Urunk Jézus Krisztus áldott evangélioma! Ámen.

13.

Elődbe borulunk, segedelmedért óhajtozunk még egyszer, ó erős és kegyes Isten!

A te áldott kezed takargatott, védelmezett bennünket az elmúlt éjszakában s a te áldott igéd emelte lelkünket ég felé ez órában, e csöndes boltozatok alól.

Mintha jobbá lettünk volna, mintha megkönnyültünk volna! A vádolásnak terhe mintha leszakadt volna kebelünkről. Szívünk, hogy kiöntötte elődbe érzéseit, hogy megvallhatta neked gyarlóságát, tévedéseit; hogy kipana-

szolhatta magát önnön maga ellen s elrebegette töredelmes imádságát: „Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek!“ ... szívünk megnyugodott, elcsendesült, mint a vizek a háborgás után.

Ó hála neked e megnyúgvásért nagy kegyelmű Isten! A gyermeki ragaszkodás édes érzésével teszünk vallást rólad, hogy te vagy a legjobb, a legigazabb Atya ezen a világon, sőt nincs senki jó rajtad kívül.

Maradj velünk továbbra is áldott Isten! könyörülő kegyelmeddel, szeretettel örködő gondviseléseddel. Ha oltalmunk és paizsunk voltál az elmúlt éjszakában: vigyázz reánk e napnak hátralevő óráiban is és őrizz meg minden kísértéstől, szabadíts meg a gonosztól. Add nekünk elevenítő és világosító szent lelket, hogy úgy fényljék a mi világosságunk, hogy lássák azt mások is s a te dicsőítésedre buzdíttassanak általa.

Könyörgünk neked a mi családukért és minden felebarátunkért. Kö-

nyörgünk a mi hazánkért, városunkért, egyházunkért. Könyörgünk a testi és lelki betegekért, a bűban járókért, a megkeseredett szívűekért. Könyörgünk a kevély farizeusokért, a szivtelen gazdagokért, hogy indítsd azokat magukba szállásra; s a szegény Lázárokért, a bűnbánó publikánusokért, hogy légy hozzájuk Atyánk irgalmas, kegyelmes, mint voltál eleitől fogva. Légy mindnyájunknak, ó mi Istenünk, kegyes oltalmazónk; légy bizodalunk, reménységünk, megnyúgvásunk, boldogságunk, életünknek minden idejében, Amen!

14.

„Elégséges öröm vagyon tenállad, Uram, mindenkoron.“ A mi lelkünk tebenned él, tebenned örvendezik szüntelen, Istenem! Mindenek csak tebenned biznak a föld kerekiségén és minden ajk hozzád esedezik, ó népek reménysége!

Mert minden más öröm hervadó s mulandó, Minden földi nagyság por és

hamu csupán; és minden dicsőség csak elmúló álom.

Ó, minden, minden elhagy lassanként, Istenem: ifjuságunk, reménységünk, szép álmaink, szeretteink; minden, amiért éltünk-haltunk, fáradoztunk . . . mind elmennek, mind itt hagynak, mind megszomorítanak! Utoljára is csak te maradsz lelkünknek, ó mindenekre elégséges hatalom, egyetlen kővárunk!

Te állsz rendületlenül és biztatóan e soha meg nem szünő változásban, s az eltűnt örömeért menynevei örömmel a múltó dicsőségért örök dicsőséggel kínálsz; s a csalódott szivekre balzsamot csepegtetsz.

Ó, milyen szegény az, akinek te benned hite és bizodalma nincsen! Ó, milyen árva az, akinek nem te vagy a gondviselő Atyja! Micsoda végtelen tengereken jár az, minden kormány nélkül! Micsoda szomorú estéje és kétségbeejtő halála lesz annak, ha azt az estét nem fényesíti meg az örök élet boldog reménysége, ha utolsó harcát

tenálad nélkül kell majd megharcolnia!

Ments meg, Uram, minket az ilyen élettől s az ilyen haláltól! Ne hagyj minket egy pillanatig se ilyen árván élni, Isten nélkül, gondviselő égi Atya nélkül! Ne hagyj minket halálnak halálával halni meg . . . hitetlenül és reménytelenül!

Ó, ha minden elhagy is bennünket végtére, Istenem, te ne hagyj el soha; mert „csak te vagy a mi reménységünk és a mi örökségünk az élőknek földén.“ (142. zs. 6.) Ó, jer, siess azért a mi segítségünkre és ne engedd szívünket elhajlani tőled, mert jól tudod, mily gyarlók vagyunk, könnyen tántorodik lábunk . . . ó, azért: kiket megváltál véreddel, Úr Isten, kérünk, ne hagyj el. Ámen.

15.

Uram, hová mennénk a te lelked elöl, mely átölelve tartja az egész világot? Sem ég, sem föld, sem magasságok, sem mélységek el nem rejthet-

nek minket tekinteted elől. Azért hát nem előled, inkább hozzád menekülünk, kebledre borulunk és bűnbánóan bocsánatodért esedezünk!

Ó, milyen jó itt nekünk Istenem! Lelkünk úgy megpihen, úgy megújul, gondviselő szárnyaidnak árnyékában, mint fáradt testünk a nyugodalmas éjszakában. Ha minden elhagyna is: te mellettünk maradsz. Ha egy egész tenger reánk zúdulna is: a te benned vetett hitünkön megtörnek habjai.

Ó milyen jó itt nekünk, melletted Istenem!

Az ige, mely most is hatalmadról s jóságodról beszélt: az ének s imádság, mely lelkünket az egekbe emelte; az áldás és béke, mely onnan felülről szivünkre leszállott: ó mennyi hálaival, ó mennvi bizodalommal tölti be lelkünket! Uram, ezt a hálát, ezt a bizodalmat, őrizd meg szivünkben, míg csak utólsót nem dobban! Ha könyörgünk inségünkben: higyjük, hogy te megszabadítsz. Ha hálát adunk jólé-

tünkben; higyjük, hogy te kedves áldozat gyanánt veszed azt.

Ó ezt a hálaáldozatot hadd tegyük le most is oltárodra s esdő könyörgésünkkel hadd zörgessünk újra áldásod ajtaján.

Könyörgünk a népért, a városért, a gyülekezetért! Könyörgünk az igazság győzelmeért, a hit világosságaért, a lelkek egyességeért, a bűnöknek bocsánatjáért!

Könyörgünk neked szegény hazánkért, Magyarországért. Uram, vedd le róla a te vasvessződet, vedd le róla immár, az évezredes átkot: hiszen megbűnhődte már e nép a múltat s jövődöt!

Könyörgünk neked minden kesergőért, minden szenvedőért, minden beborúlt hajlékért; könyörgünk neked a magunk lelkeért is, a te szent fiad, a Jézus nagy nevében. Ámen.

Mindeddig segítségül voltál nekünk, Istenünk, — hála érte te szent felsé-

gednek! Mikor kísértetek jártak körülöttünk s most a szegénységgel, majd a dicsőséggel törekedtek lelkünket megejteni; te adtad az erőt, hogy meg ne tántorodjunk. Mikor hitünk süllyedezvén, hozzád kiáltottunk: „tarts meg minket, Uram, hogy el ne merüljünk!“ te csendet parancsoltál a háborgó vizeknek, a háborgó lelkeknek s békét és nyugalmat szállítál reájok. Mikor pogány módra zúgolódtunk, mondván: „minket Úr Isten elhagyál és reánk megharagudtál! . . .“ te akkor voltál hozzánk mindig legközelebb, akkor voltál hozzánk a legkegyelme-
sebb.

Ó, légy közel ezután is! Ó, légy kegyelmes mindörökké!

Ha anyaszentegyházadért aggodal-maskodunk; ha a hitetlenség eláradása miatt emésztődik szívünk; ha szegény hazánkért, nemzetünkért van nagy búsulásunk; ha a borúlaton által, mely most felettünk jár, ki-kigyúl előttünk az emlékezés tüzen régi dicsőségünk,

régi erősségünk: ó, ne engedd akkor, hogy lelkünket a jövőre iránt csüggedés fogja el! Ó, szólj nekünk akkor hogy a mi szent s igaz ügy, a mi a te ügyed, te azt elveszni nem hagyod! Csak próbáld; csak edzed, mint az aczelt; csak tisztítod, mint tűzben az aranyat s úgy viszed közelebb a győzelemhez, a tökéletességhez.

S ha a magunk sorsán száll meg a csüggedés! ha családunk miatt borúl reánk a gond; ha szemünk könybe lábbad s könyeink fátyolán át nem láthatjuk tisztán atyai gondviselésedet; ha talán hervadt reménységet, vagy kedves halottat siratunk és mint hajdan Rákhel, mi sem tudunk megvigasztalódni: ó, állj mellénk akkor, hogy le ne roskadjunk! Ó, szólj nekünk akkor, hogy mint ígérted is, nem hagysz el bennünket; velünk vagy, enyhítgetsz s már a hulló könyekben is balzsamot csepegtetsz vergődő szívünkre!

Ó, mindenütt jelenvaló Isten, mi bátorságunk és örök bizodalunk! A

hol egy gyöngé mécsvilág ég s nagy beteget virasztanak; a hol az elszállni készülő lélek viaskodik a megfáradt testtel s a bágyadt szemekre az örök nagy éjszaka kezd csöndesen aláereszkedni: ó, légy ott is jelen és töltsd be azt a hajlékot a te fényességed!

Ó, töltsd be, Istenünk, a mi lelkünket is fényvel, melegséggel, hittel, imádsággal, áldott jelenléted boldogító, diadalmas érzésével, a mi Urunk Jézus Krisztus által! Ámen.

17.

Egy boldog órát töltöttünk ismét a te hajlékodban, a te kegyelmes őrizeted alatt, mi Urunk Istenünk!

Kiöntöttük előtted lelkünket, szent igéd hirdetésének, a könyörgés megnyugtató, megszentelő erejének adtuk át szivünket és édesen éreztük a zsoltármondó király szavainak igazságát, hogy „jobb egy napot élni veled, mint tőled távol ezeret.“

Ó, ezért az egyetlen óráért is hálával dobog feléd szivünk és továbbra is a te mindenható oltalmad alá kívánczozik.

Köszönjük felségednek, hogy nekünk vasárnapot adtál.

Köszönjük, hogy útainkat ide vezértel a te szent házádba.

Köszönjük, hogy itt szent igédet nekünk most is hirdethessed.

Ó, Atyánk, ha lelkünkben itt ma csak egy szikrája is lánggra gyúlt a jónak, a szent elhatározásnak: nem jöttünk ide hiába, mert megtaláltuk azt, amit lelkünk óhajtott, keresett!

Jövel és légy útainkon továbbra is a mi bölcs vezérünk! Ahogy megvilágosítottad a napot az égen, úgy világosítsd meg a te orczádat mi rajtunk! Ahogy megkóstoltattad most velünk szereteted édességét, úgy kísérjen át kegyelmed minket egész életünkön!

Az a boldog érzés, amelylyel most szivünk meg van teljesedve, tartsa örök elevenségben a mi hitünket és

buzgóságunkat, mint a patak vize az ő zöldellő partjait. S ez a hívő megnyugvás a te oltalmadban, úgy fedezze takargassa a mi lelkünket az élet napjának égető, tikkasztó hévsége ellen, mint a vándort az erdők hűs árnyéka.

Áldd meg, Úr Isten, a te népedet: a mi országunkat: s a te országodat: az anyaszentegyházat, e két édes testvért, kik már annyi könyvet és vért hullatának!

A hegyeken érlelj arany gerezdeket, a rónákon rengess arany kalászokat s a szivekben támassz háládatosságot és emberszeretetet, a te nevedért, a te népedért s a mi lelkünk nyugodalmáért és boldogságáért, az Ur Jézus Krisztus dicsőségére! Amen.

13.

Hogy hallgattuk, Uram Jézus a te beszédedet, — menvén egy úton teveled, — szívünk gerjedezett és csodáltuk újra a te nagy hitedet, mély

bölcsességedet Isten akaratán való megnyugvásodat.

Lelkünk előtt megelevenedett a te isteni jóságod, nagy béketűrése, szelid alázatosságod, sok szenvedésed és dicsőséges megaláztatásod.

Ó, hányszor vándorlunk fárasztó úton, szenvedve a napnak terhét és hévségét, rettegve a természetnek és embereknek veszedelmeit, melyek jobb és balfelől reánk leselkednek! Uram! jelenj meg akkor minékünk, mert ha te ott vagy mellettünk és szavadat hallatod mivelünk: olyan bátorságos a mi vándorlásunk, mintha egy egész tábor járna körülöttünk!

Ó, hányszor szomorú a mi lelkünk s orcánk; ó, hányszor borúl be fejünk felett az ég, mikor csalatkozunk talán legjobb barátunkban, legédesebb várákozásunkban; mikor reménységünk megszegyenítettik, szívünk megsebesítettik és minden, amiért éltünk, amiben szentül hittünk, amiért túrtünk és szenvedtünk, eloszlik, mint a füst és

pára; mikor előttünk száll koporsóba az, akitől azt vártuk, hogy ő lesz a mi segítségünk és vigasztalásunk, napalunk öröme, alkonyodó öregségünk fényessége. Ó, mi Urunk, Idvezítőnk, térj be hozzánk akkor és szent igéddel s szent példáddal derítsd fel a mi bánatos orcánkat s oszlasd el csalódott lelkünk szomorúságát!

Ó, mondd, hogy így kell annak lenni! Ó, mondd, hogy a csalódásból, fájdalomból kivette részét — a prófétákon kezdve — minden lélek, aki nemcsak magának élt. Sőt tenéked is, Uram, „szenvedned kellett előbb s úgy menni be a te hervadhatatlan dicsőségedbe.“

Ez a hit szentelje meg szenvedéseinket, némítsa el zúgolódásunkat, törölje le könnyeinket, könnyítse meg mindennapi munkáinkat és tegye elhordozhatóvá a mi keresztünket!

És ha mégis lelkünk ottan-ottan gyöngeségre s búra hajlanék is: ó, jőjj, nyugtasd meg rajta kezedet; ó, jőjj és hal-

lasd velünk bátorító szódat: „én vagyok, ne féljete, békesség tinéktek!“ Ámen.

19.

Istennek szent fia, áldott Idvezítőnk! A hétköznapi élet gondjai és fárasztó munkái közzül feljöttünk veled az Úrnak hajlékába, erre a szent hegyre, a hol lelkünk közelebb érzi magát az éghez s az Istenhez, a mi jó Atyánkhoz. S felemelkedvén a földről a buzgóság szárnyain, megláttuk a fényes felhőt, mely körülvesz téged, sőt a mi lelkünket is átölelte az a fényes felhő.

Uram! jó itt nekünk ez áhítatos, imádságos csendben, a te nagy prófétáidnak és apostolaidnak szent társágában s a te dicsőséged fényes árnyékában!... Ó, Uram, építsünk itt három hajlékot szivünkben: egyet a hitnek, egyet a reménynek és egyet a szeretetnek. S add, hogy hitünk, mint az Illyés hite, oltári lánggal lobogjon s elevenen az egekbe ragadjon; remény-
ségünk, mint a Mózes reménysége, a

hosszú bujdosásban is égjen, mint a csipkebokor s vegye bizonyosra a mennyei Kanaánt, sorsunk jobbra fordulását, bujdosásunk boldog végződését; és szeretetünk, mint a te lelkednek szerelme, még a halálban is ölelje magához a tévedő embert s tudjon megbocsátani az ellene vétőnek!

Uram! jó itt nekünk!... ó, ha mindig itt maradhatnánk te veled, az áhítat magasságában, a hit, remény és szeretet fényes felhői közt, a vallás szent hegyén, a honnan oly szép a föld s hová, csak mint elhaló harangszó, hat föl az élet zajgása s a hol az égnek mélységes kéksége borul ránk ... ó, ha mindig itt maradhatnánk teveled!

De te tudod, Uram, hogy a mi életünkben milyen ritkák az ünnepi órák, a magába szállásnak percei. Te tudod, mert te rendelted, hogy nekünk e földön kell járnunk, e földön kell élnünk s itt érdemelnünk ki az eget, a menyországot, Ó, add, Uram, hogy ezeknek az ünnepi óráknak fénye és

áldása kísérjen el minket küzdelmeink, munkáink közzé is és segítsen nekünk, — az étellel viaskodva is, — építgetni már itt e földön az Isten országát! Ó, add, Uram, hogy szegényen, vagy gazdagon, lesujtva, vagy fölmagasztalva, könnyü utakon járva vagy próbára vetve, — bármennyi talentumot vettünk volna tőled, — úgy teljesíthessük emberi tisztünket, úgy megőrizhessük hozzád való hűségünket s szívünk mélyén ama tisztább és tökéletesebb élet utáni óhajtást, hogy felettünk is hallassék majd a magasságbeli szó: „ez az én szerelmes fiam, a kiből nekem kedvem telik!“ Ámen.

II.

ÉVSZAKI IMÁDSÁGOK.

TAVASZI VASÁRNAPON.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

Kibocsátád ismét teremtő lelkedet,
Istenünk s a föld egyetlen tekinteted-
től virágba öltözött.

Ime már a tavasz fuvalma jár a
levegőégben, a megújulás lehellete hatja
át a földet, a hant megmozdul, a völ-
gyeken megcsordulnak a kútfolk s az
élet ismét ébredezni kezd.

Ó, minden életnek kútfejé, teremtő és
megáldó Istenünk! Bármerre tekintsünk
az ébredő világon, mindenütt a te
mindenható erődnek jeleit szemléljük.
A mag, a hogy kihajt a föld alól és
megsokasodik; a lomb, ahogy kibomlik
a fákon; a kertek és mezők lilioma,
ahogy pompás szinekbé öltözik; a felhő,

ahogy jó, megy és hinti az áldást a magasságból; a madár, mely titkos vágyaitól hajtva visszatér délről és északról a föld terített asztalához és parányi ajakán téged dicsőítő énekben csattan ki a boldogságos öröm; a szél, mely jó és nem tudjuk honnan, megy s nem tudjuk hova; a vetés, mely meghajlik a szélről és láthatatlanul nő és gazdagodik . . . ó, élet kútfeje, mindez csodáidról beszél! Ó emberek gondviselő Atyja, mindez magasztaló énekre zendíti a mi nyelvünket is s lelkünkben csodálatos sejtelmeket ébreszt az új élet felől! Ó mennynek és földnek dicsőséges Ura, e látomás, e sok csuda mélységes alázatossággal tölti meg szívünket s e szív, megindulván, zsámolyodhoz borúl!

Légy áldott, hogy e tenger gazdagságon úrrá tevél minket! Légy áldott, hogy a nyiló földdel megnyitottad te is bőséges kezedet és betöltesz jósággal minden élő valóságot, kik elődbe gyűlnek, néked esedezvén! Légy áldott,

hogy ama dicsőséges nagy templomban, a tavasz felékesített templomában, hol most egy nagy oltár az egész föld, mely illatával, virágaival tenéked áldozik: ránk mosolyog a te kegyelmes arcod is! Légy áldott, hogy lelkünket, betöltöd, — a tavasz diadalmas jövését szemlélvén, — az élet örömeivel, a gondviselés boldog bizalmával és az örök élet nagy reménységével!

Ó, ne is rejtsd el tőlünk kegyelmes orczádat, Istenünk, hogy aggodalmi közt a mi lelkünk el ne fogyatkozzék! S ó, ha ily szép a föld, ez a mi hervadó s mulandó világunk, milyen lehet a te mennyei országod, hol örök dicsőségben élsz és uralkodol! Ó, vigy be majd oda minket is, Istenünk, hogy a mit szem nem látott, fül nem hallott soha: lássuk színről-szinre s egyesüljünk veled örök dicsőségben, örök boldogságban! Ámen.

EGYHAZI BESZÉD UTÁN.

A nyiló föld szépségének, az új élet csudáinak láttára, a mi szívünk is megnyílik, Istenünk s hálával és könyörgeéssel áldozik tenéked. Ó, mert a te segedelmed nélkül egy lépést sem tehetünk előre s egy hajszálat sem tehetünk fehérré, vagy feketévé, egy rügyecskét sem falevéllé, egy bimbót sem virágzóvá.

Mi vetegetünk, de te adsz reá napfényt és harmatot; mi hirdetjük igédet, de te készítesz neki a szivekben szállást; mi imádkozunk, de te adsz meghallgatást.

Ó, mi Urunk Istenünk, hallgass meg hát minket! Ó, mi Urunk Istenünk, add ránk áldásodat!

Áldást harmatozzanak az egek és dicséretet mondjon neked a föld! Öltözzenek virágba a kertek és mezők s hálával illatozzanak a szivek tenéked! Barázdáinkat hintsd meg kövérséggel, a halmokat, a völgyeket, a sikokat

gazdagítsd meg arany kalászokkal! A mennyi csepp esik rája: annyi áldás szálljon rája! Még a pusztaságokat is vedd körül örömmel s koronázd meg az egész esztendőt a te jóvoltoddal!

Ó, mi Urunk Istenünk, add ránk áldásodat s gazdagítsd meg a lelki világot is! Hints mennyei harmatot a szomjú szivekre is s elégítsd meg az igazság után éhező lelkeket! A hová csak igédnek drága magvai hullanak: zsendüljön ott élet s majd annak idején gazdag gyümölcsözés!

Öleld át napod erősödő melegével az eget és a földet; jóltevő világosságával sugározd be a mi utainkat! Hogy gyönyörködjünk a természet csoda dolgaiban, a tavasz fejlődő, viruló szépségeiben. Hogy mindenütt téged lásunk, téged áldjunk, hozzád ragaszkodjunk . . . mindama napig, a midőn majd látunk új szépséget, új világosságot, a földnél nagyobb és dicsősége-sebbit, tenálad, az örök világosság országában. Amen.

NYÁRI VASÁRNAPON.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

I.

Örök tanácsú, véghetetlen bölcseségű nagy Isten! ki, hogy teherré ne váljék nekünk idő előtt az élet: küzdelemmel fűszerezted meg azt s a verejték drága gyöngyeivel ékesítetted fel.

A nyári éj csöndjében kiröppenő bogár, vagy a nappal hévsége elől lombok alá rejtőzködő madár épugy fárad, harczol, aggodalmaskodik mindennapi eledeleért; épugy védi magát a természet csudás hatalmai, az égből és földből jövő veszedelmek ellen mint az ember a te teremtő kezédnek remeke.

És ez így volt Istenünk eleitől fogva. Örök harcz e földön minden élő valóság élete, harcz különösen az embereké, képed másaivé, a kik büneikért a munkaterhét, a szakadatlan verejté-

kezés átkát hordozzák... Ó te jóságos és igazságos Isten, mennyi kibeszélhetetlen gyönyörűségnek, mennyi tenger áldásnak kútfeje lett ez az átok minénkünk! Az embert ez tette igazán emberré, az életet ez tette ránk nézve kívánatossá, a szívet nemessé, a lelket erőssé, az ember homlokát verejtéktől, boldog büszkeségtől és édes megelegedéstől ragyogóvá. Hála, szívünkből fakadó hála néked ez ősi átokért, a munkáért, a küzdelmes életért, Istenünk, a melyben hatalmat és jóságodat együtt dicsőítetted meg.

Hála, mélységes hála neked Istenünk, hogy ez örök küzdelemben nem hagysz védtelenül s nem hagysz elcsüggedni; hogy a testvériségnek és lelki erőnek szárnyain a mélységek felett is biztosan hordozol s lábainkat a benned vetett hit és bizodalom erős kősziklájára helyezed. De hála neked különösen azért, hogy míg eszünk és testünk minden erejével ostromoljuk a földet mindennapi kenyerünkért, lelkünk ott

jár a magasságban, hogy égi eredetéről, veled való rokonságaról tanuságot tegyen . . . ott jár, ott kutat, ott örvend, mert csak ilyenkor érzi igazán, hogy őt a földi mulandó harcokon, a kenyérért való küzdelmen kívül valami nagyobb, szentebb, örökkévalóbb célokra teremtetted.

Ó, hitünknek örök, biztató csillaga, Istenünk! ez égi származásról, e dicső rendeltetésről ne hagyd megfélekedni a mi lelkünket soha. S a hogy ragyognak előttünk szép nyári éjszakán a mennybolt csuda lámpásai, a bujdosó csillagok: ugy ragyogjon lelkünk előtt e mennyei származás, ez örök rendeltetés, a megpróbáltatás és küzdelem legsötétebb éjszakájában is, búra hajló szívünk megenyhítésére, hitünk megbátorítására s örök Istenséged látható bizonyosságára, mind az időknek végéig! Ámen!

2.

Áldásokkal gazdag Isten, Gondviselő Atyánk! Végtelen jóságodat a menny

és föld hirdeti, de sokaságát nyelvünk ki nem beszélheti. Lelked ki nem fárad a szeretetben, gondviselő kezéd az áldások osztogatásában s az ember ki nem fárad a háládatlanságban.

Ime most is megáldottad a szántóvető ember orcájának verejtékét; adtál termő időt, békességet; a munkásnak egészséget; adtál esőt és érlelő meleget igazaknak és hamisaknak földére egyaránt.

Szóltál az aszálynak, szóltál a zivatarnak, hogy csak távolról fenyegetsenek, de közel hozzánk ne jöjjenek. Ostorodat csak megmutattad, de fejünkre ki nem eresztetted. . . a mit adtál, azt meg is tartottad, az aratás áldását már begyűjteni is megengeted, s ezért vigének zendül meg a mi szánkban s szívünk magasztaló és hálaadó imádságot rebeg a te felséges nevednek s a te jóságos lelkednek.

Áldott légy Uram, hogy ez esztendő így megkoronáztad s az inséget országunk és városunk kapuin be nem

bocsátottad. Ó add Atyánk, hogy a megelőző nehéz év tanítsou meg bennünket bölcsen élni; javaidat megbecsülni és különösen e földi muló javak mellett lelkünk kincseit gyarapítani.

Ó, te örök bíró, mi bölcs és igazságos Istenünk! juttasd eszünkbe, kivált a nyári takarás idején, mikor szérünkön a buza, gabona garmada mellett megállunk, hogy lesz egy nap, előbb vagy utóbb, az időben és örökkévalóságban, mikor a te szent fiad az ő szóró lapátját kezébe veszi és megtisztítja az ő szérűjét, elválasztja a szemet a polyvától, a jókat a gonoszoktól s egyiket megégeti, a másikat csürébe takarja... Ó, Istenünk add, hogy azon a napon mi is tiszta buzának találtassunk s a te szent országodba betakaríttassunk a mi Urunk Jézus Krisztus által. Ámen.

EGYHÁZI BESZÉD UTÁN.

I.

Isten, gondviselő édes Atyánk! A te bölcseséged rendelte úgy, hogy az átok is áldássá váljék mi rajtunk; hogy a munkában elhullatott verejtékből is kövér kalászkok fakadjanak s a fáradság és törődés nekünk kenyeret teremjen.

Uram! te benned biztunk eleitől fogva s a természet ellenséges hatalmaival folytatott örök harcban te voltál mindenkor a mi reménységünk!

Atyánk! reád nézünk most is s reád néz e földnek minden teremtese, hogy eledelt és segedelmet adj nekik alkalmas időben. Ó mutasd meg hozzánk való örök jóságodat a földnek termésében, a mezők áldásában s ékesítsd fel határainkat buzakeresztekkel, e legdrágább ékességgel, melylyel a földet valaha megkoronáztad!

Áldd meg a szántó-vető ember verejtékét, hogy a hol hintett marokkal:

majd (most) kiterjesztett karokkal hordhassa kévéi sorát!

Áldd meg azt a földet, a lelkeknek földjét, a honnan a te igédnek magvetői várják a kedvező aratást! S ha isteni jóságod és bölcseséged úgy végezte is, hogy a buza és a konkoly együttnövekedjenek az aratásig: azután tégy, Uram Isten, ítéletet és igazságot! Az olálkodó gonosz, aki éjjel szokta hinteni a konkolyt, ne diadalmaskodhassék soha a te szolgáládon, akik tiszta magot vetnek és a te szent prófétáid ideje óta folyvást a világosságot keresik.

Áldj meg minden ajkat, mely békeséget és szeretetet hirdet! Áldj meg minden lépést, mely az igazságért fáradozik! És áldj meg minden falat kenyeret, melyet a Krisztus szegényeivel résztvevőn megosztunk!

Áldjuk mi is kibeszélhetetlen jóságodat, Istenünk! s szívünk a nyár hevével dobog feléd; könyörgésünk a mezők illatával száll fel az egekre; s lelkünk, mint Józsefé előtt a test-

vérek kévéi, meghajlik előtted, mondván: „legyen dicsőség az Úrnak mindörökké!” (104. zsolt. 31.) Ámen.

2.

Öröktől fogva ismerted, hogy mire van szükségünk s öröktől fogva meg is adtad, ó mi kegyelmes Atyánk, gondviselő jó Istenünk!

Testünknek lelkünknek mi szolgál javára, bizodalunkat mi táplálja, csüggedésünket mi oszlatja, hitünket mi edzi, idvességünket mi szerzi meg: ki tudhatná jobban nálad örök Isten, a ki mindent bölcs okra cselekszel és mindenben a mi idvességünket munkálad?

Semmisem történhetik a te tudtod s akaratom nélkül. Szívünknek a mi jó s a mi fáj; a mi könnyet fakaszt s a mi könnyet töröl; az éjszaka, a mely szüli a harmatot s a támadó nap, a mely felissza azt: mind a te titkos, csodás, megmásíthatatlan akarodat szolgálja.

Nincs oly dolog, melyet szemeid ne látnának, bár fedjük ködei a sötét éjszakának; s nincs oly pillanata a siető időnek, melyben lelked ott ne lebegne fölöttünk s édes oltalomként ne borulna fejünk fölé.

Ó ha ugy tetszik is sokszor, hogy eltávoztál tőlünk; hogy kiáltunk s nem felelsz; hívunk s nem közelgetsz: csak hitünk erőtelenségén mulik, hogy nem tudjuk meglátni segítőkezedet, nem bírjuk meghallani bátorító szódat.

Mindeddig segítségül voltál nekünk Istenünk! A bölésőtől a koporsóig, a vetéstől az aratásig, ezer veszedelem között, te jártál előttünk. A nap érlelő sugaraiban, az eső kövér cseppjeiben, a mezők arany kalászaiban a te jószágod tündökölt. Az ég dörgésében, a zivatar zengésében a te dicsőséged és hatalmad szava zendült meg felettünk.

Mikor lelkünk tusakodott az igazságért, mikor verejtékünk hullott a mindennapi kenyérért: te fogtad kezün-

ket, te sokasítottad meg erőnket, te áldottad meg hulló verejtékeinket.

Ó, áldd meg ezután is! S a amit adtál Uram, tartsd is meg számunkra. Dicsőítsd meg életünkben továbbra is örök gondviselésedet! S ha volnának közöttünk talán hálátlanok, kik elfelejtenék csak egy fohászt is küldeni hozzád az egekre, a honnan az áldást és segédelmet veték; ha volnának elégedetlenek, akik keveslik az áldást: Ó, értesd meg velök, hogy tenéked nemcsak egy áldásod vagy; hogy a te legdrágább javaid mind láthatatlanok épugy, mint te magad. S e láthatatlan javakat ó szállítsd alá, most is lelkünkre Istenünk, szent fiad, a Jézus nevében esedezünk érte! Amen.

ŐSZI VASÁRNAPON.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

Hervad, hervad a föld határa, Istenünk! Mintha a halál árnyékának völgyében jarnánk; mintha a napok rövidülésével az árnyékok meghosszabodnának s az élet melegsége mintha egyre jobban távolodnék tőlünk.

Hervad, hervad a föld határa Istenünk! S a mi szivünk mégis bizalommal, hittel néz fel hozzád az egekre; mert tudja, hogy te élsz és világokon uralkodol. Bizalommal, hittel tekint reád, mert a hervadásból új élet lehellete csap meg; az elvetett magból már is zsendül az új vetés, az új élet reménysége; s a földi borulaton át égi világosság ragyog felénk.

Az örök élet, a halhatatlanság tündöklő csillaga ott ég előttünk, a hervadó erdők s mezők felett; ott ég s

vezet, mint hajdan a keleti bölcseket; s vándorútunk végén, a halál birodalmának határán megállva, bevilágít sirontuli élet ismeretlen tartományaiba.

Ó az a vágy, a jobb élet vágya, Istenünk, mely nyár végén, virágok mulásán, a darut meg a fecskét vándorútra kelni kényszeríti; ó, az a vágy itt él a mi szivünkben is, s levelek hullásán, nyár elborulásán, erdő mező haldoklásán ragad minket is messze... messze, ismeretlen más világok felé.

Ó, ez ragadja lelkünket a hervadó világról a hervadhatatlanra; a borulatos égről amaz örök sugárzóra, amelynek napja soha le nem áldozik és holdja soha el nem fogyatkozik.

Ragadja lelkünket hozzád, örökkévalóhoz; mi édes Atyánkhoz; gondviselő, idvezítő Istenünkhöz.

Ó ezért az édes sóvárgásért, ez idvezítő örök reménységért, amelynek szárnyain most is hozzád emelkedünk; s amely nélkül földi életünk nem volna más, mint örökös borongás, egy sza-

kadatlan ős, egy nagy temetkezés . . .
ó ezért a halhatatlan hitért: hogy nincs
halál, hogy nincs enyészet, mert az
elvetett mag csak az új élet csirája,
a hervadó ős is csak új tavasz hir-
detője s a temető az örök életnek ka-
puja . . . ó ezért a hitért légy áldott,
mindörökkön örökké Istenünk! Ámen.

EGYHÁZI BESZÉD UTÁN.

Uram! mint a falevélnek, az ember-
nek is a sorsa: lehullani, lemondani. S
ó, mielőtt lehullana, kikelettől a her-
vadásig, mennyi vihar tépi, mennyi
zápor mossa, bár ágain nem egyszer
fészket rak az öröm dalos madara is.
Ó, mielőtt lehullana, hogy kell lemon-
dani. hogy kell búcsút venni az édes
világtól, a föld szép emlékeitől, a zsen-
gés tavasz szép, színes szőnyegeitől,
az aranyszín ruhába öltöztetett gabona
földektől, s a gyümölcsessel koronázott
nyájas, verőfényes ősztől!

S ha fáj szivünknek a búcsúzás, az
elmulás Istenünk, ez csak annak bi-
zonysága, hogy nem is múltunk el
örökké. Amit itt szerettünk, amit itt
szentnek vallottunk, amit itt örök életre
tartottunk méltónak: az élni is fog
nálad s veled új és szebb életet. S a
mi után itt csak szomjuhoztunk, de

soha el nem értük: a boldogságot és a békességet, a te tökéletesebb országokban majd azt is feltaláljuk.

Ó, hadd szálljanak hát felettünk az évek és évszakok; hadd esse meg a dér a füveket s fejünket; hadd hulljunk el mi is egymás után, mint a fák levele: az mind csak az örök békességhez visz minket közelebb, hol fáradt fejünket a te atyai kebeledre hajtjuk s hol szívünk nyugtalan dobogása majd elcsendesedik.

Ebből a boldog békességből, e mennyei esendből ejts most is ha csak egy harmat cseppnyit is szívünkre s erre az imádkozó gyülekezetre! Hadd vigyük el innen szívünkben házunkba, gyermekeink közé, hogy megszentelődjék, megáldassék benne lelkünk és hajlékunk s legyen tőle olyan, mint az imádságnak háza s a menyország kapuja.

S kinek e világon már senkije sincsen, akinek lehervadt minden reménysege, akinek beborult élete égboltja: az elhagyottaknak, a szegény szenved-

dőknek, a boldogtalanoknak küldj egy reménysugárt; s a hervadt lomb alatt, mely szívöket takarja, fakassz új életet, ama boldog hitben, hogy te a változásoknak körülötted helyt nem adsz, aki régen voltál, mindörökké az maradsz: a mi gondviselő jó Istenünk! Ámen.

TÉLI VASÁRNAPON.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

Alusznak a füvek s virágok, a megfáradt föld pihen böles rendeléséből, Istenünk, hogy erőt gyűjtsön a jövő gyümölcsözéshez s megújult szépségben kelhessen föl ismét a mosolygó kikelet szavára.

Alusznak a füvek s virágok, de hervadt ruhájok alatt ott rejtőzködik az élet melegsége. Ó, ott rejtőzködik, Istenünk, a mi szivünkben is, — a hitetlenség jégpáncélja alatt is, — a vallás örökké élő forrása. Ott szunnyad az élet, a reménység, a boldogság; ott minden, ami körülöttünk a földet széppé s szentté teszi; s mihelyt lelkedet kibocsátod, diadalmas életre kél megint s új virulást teremt magukörül.

Ó, áldás, dicsőség néked, Istenünk, a földbe s a lelkekbe rejtett életért! Áldás neked a kenyérnek magváért, mely nem halt meg, csak aluszik a hideg föld kebelén. Áldás neked a vallás örök forrásaiért, a Krisztus evangéliomának télben is meleget gerjesztő, a halálban is életet támasztó igazságaiért!

Ó, illesd meg most is igéd hatalmával lelkünkben ez örök forrásokat, hadd buzogjon azokból a te dicsőséged! Buzogjon az érzés, a gyermeki hála, szivünk hódolata szent örizedért, csodálatos gondviselésedért!

Buzogjon a részvét, könyörületesség az emberek iránt; a mi testvéreink iránt, akiknek ruhájok és kenyerek nincsen!

Hogy hitünk és jóságunk, hálánk és emberszeretetünk töltse meg e házat, töltse meg lelkünket fényvel, melegséggel, szent gerjedezéssel. S mig odakünn zörögnek a fák száraz ágai: itt benn virágozzék ki a te szent hajlékod.

Mig odakünn puszta és csendes a határ:
itt benn az élet vegyen győzelmet szí-
vünkön s szent igéd áldott magvai
teremjenek benne édes gyümölcsöket!
Ámen.

EGYHAZI BESZÉD UTÁN.

Hová menjünk, merre térjünk a tél
úttalan utain, Istenünk? Hová menjünk,
merre térjünk e hideg, kétkedő világ-
ban, mikor a hitetlen tudomány taní-
tásai úgy hullanak lelkünkre, mint a
hó s elborítják abban a te hozzád ve-
zető utakat? Uram, hová menjünk, mi-
kor körülöttünk „puszta és csöndes az
egész föld“, mintha halva volna.

Hozzád térünk, végy be, kérünk,
atyai kegyelmedbe! Hiszen te vagy az
út, az igazság és az élet . . . ó, kihez
mennénk máshoz, mint tehozzád, kinek
egy mosolygó tekintetedtől földünkről
is szivünkről is leolvadoz a hó s mind
a kettőt jótékony melegség veszi körül.

Hozzád térünk, elődbe borulunk,
gondviselő Isten és könyörgünk neked,
mi, vándorai a változó időnek, hogy
adj nekünk szállást . . . ó, adj nekünk
szállást mindenkoron a te szent háza-

ban, hol bátorságban nyugoszik meg lelkünk s oly boldog, hogy veled együtt lehet!

Ha zúg körülöttünk az élet téli viharzása, igédnek szent tüze melegítse által bágyadt sziveinket, s elevenítse fel hervadt reménykedésünket.

Taníts meg Istenünk amaz igazságra, hogy e földet boldog lakóhelylyé, meleg otthonunkká nem a vagyon teszi, hanem a te oltalmazó szárnyad, a bened hívő lélek, a megelégedés, a te jószágodban és gondviselésedben való vallásos megnyugvás.

Ó, ezt a megnyugvást s a te szent szárnyadat, a te hűséges gondviselésedet terjeszd ki, Istenünk, minden gyermekedre, minden kesergőre, minden tévelygőre, minden bujdosóra, terjeszd ki, Istenünk, az egész világra!

Adj puha takarót a gyöngye vetéseknek! Adj meleg fészket az égi madaraknak! Adj irgalmas szívet nekünk, embereknek!

Hogy egy árva se maradjon szána-

kozó nélkül, egyetlen szegény se soha kenyér nélkül, egy könnyecsepp se hulljon vigasztalás nélkül.

S ha majd halotti szemfedőt borít reánk is az idő, fehéret mint a hó s oda térünk mi is, hol a hervadt füvek s a mi atyáink porai nyugosznak: ó, hadd szálljunk porba azzal a megnyugtató hittel, hogy oda is kiterjed a te birodalmad; hogy ott is a te oltalmazó alatt alusszuk át hosszú éjszakánkat; s e hosszú éjszakából, a Krisztus szavára, örök tavaszra virradunk, amelyre nem borúl soha többé a halál téli éjszakája! Ámen.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

III.

ÜNNEPI IMÁDSÁGOK.

ADVENTI VASÁRNAPOKON.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

I.

Felöltjük újra ünneplő ruhánkat. Lelkünk a hitnek, szivünk a szeretetnek királyi palástjába öltözik s hódolattal megyünk fiad eleibe, ó istene a magasságnak és szivünk láthatatlan mélységeinek!

Kiáltó szó zendül megint e mélységek felett s e szózattól megháborodtak e mélységnek habjai, mint a Bethesda tava az angyal szárnyacsapásától, mint a tenger vize a tisztító fergeteg szelétől. Reménység és aggodalom, áhítozás és félelem, öröm és kétség verdesi szivünket, mint a hab . . . ó, betérsz-e hozzánk is világ megváltója s elhozod-e szivünkbe is a régvárt idvességet?

Jer, áldott vendég, várunk tégedet!
 Jer, keresztelj meg minket tüzzel és
 szentlélekkel: hadd égjen el e lélek
 tüzében mind az, a mi polyva, a mi
 bűn, ami gyümölcstelen, kivágatásra
 méltó száraz ág. S hadd szálljon ragyogva,
 tisztán az ég felé mindaz, a mi jóság,
 irgalom, szeretet és üdvösségre méltó.

Jer, áldott vendég, várunk tégedet!
 Jer s azt a boldogabb jövendőt, azt az
 új eget s új földet, melyben igazság lakozik,
 hozd alá mi hozzánk. Ó mennyi
 nyomoruság, mennyi szeretetlenség,
 mennyi farizeusi kevélység él még e
 világon szeretetnek nagy királya! Mennyi
 méltatlanság, mennyi igazságtalanság
 mennyi hatalmaskodás jár még pusztítva
 közöttünk, ó igazságnak felkent fejede-
 delme!

Jer ártatlanság báránya, ki a mi
 sebeinket hordoztad, egy világ fájdalmát
 szenvedted! Jer és szórd szét a te
 lelked és evangéliomod ellen lázadókat
 és tisztítsd meg a te szérüdet oltha-
 tatlan tüzzel!

De nem, Uram! Jer inkább nyájas
 szóval, szelid szeretettel, hódító alá-
 zatossággal. Hulljon, mint az eső, a te
 tanításod; szálljon, mint a harmat a te
 szent beszéded! Hogy áldott jövedeledre
 még a pusztta mezőkön is új élet
 fakadjon s szomjúhozó lelkünk meg-
 elégíttessék a te szent igéből, mely
 Istennek igéje s Istennek hatalma
 minden te benned hívőknek idvességére.

Jer áldott vendég, várunk tégedet!
 Ámen!

2.

Távol napkeletről már ide hajnallik
 a megváltás közelgő reggele; már ide
 világít szabadító lelked derengő sugára,
 óh népeken könyörülő Isten, mi Atyánk,
 ki a mennyekben vagy! Nézd Uram, a
 karácsony már ideveti fényét, már ott
 ég az éjszakában a próféták hajnali
 csillaga, mely bölcsét és tudatlant,
 szegényt és gazdagot, királyokat és
 népeket az üdvözítő jászolóhoz vezet.

Ó egek magasságaiban és szivek

mélysegeiben lakozó szent Isten! Ez az idvesség és világosság után szomjuhozó nép, mélységes hálával borul ma a te színed elé. Hálával a napért, az idvesség napjáért, melyet a Krisztusban egére felhoztál s könyörögne . . . nem tud. Nem tud imádkozni. A kietlenben való bujdosásban elapadtak hitének, szívének megelevenítő forrásai. Hitért és boldogságért epedünk, szívünk a benned való megnyugvásért áhítozik, s óhajt repülni, mint a sas a kéklő egek felé; óhajt megfürödni a te kegyelmed, jóságod kiapadhatatlan tengerében, hogy beteg lelkének gyógyulást találjon.

Óh ha oda tudnánk forni hozzád, mint az ág a fához, mint a gyöngye gyermek az édes anyához! Óh ha a mi hidegségünk el tudna olvadni a te örök szerelmed melegében, mint az arany a tűzben s megindulásunkban köny csordulna az orcánkra!

Könyörülő Isten, könyörülj meg rajtunk!

Ha tűznek oszlopában jártál haidan
egyetlen nép előtt

Jézus Krisztus lelkünk sóhajai fölcsallá
 nak még egyszer hozzád e helyről jó Anyánk, s
 megelevenítésre előzöl, hozzád dicső fiair-
 söl, kik a közelemlőben véres csatáinkban
 lelkesen küzdöttek a drága hon jöléséért, s
 bátorságért. Kín éléssel áldóknak, ha-
 zánk szabadságának szent oltárára, s hívöl
 a szerelmed színdőzöl, hívöl kedveseidöl, a
 kik csak egy árva virágszálat sem illethetnek
 sírjaikra, s nagy fölben alusszál a végülmos,
 sőt csomóssé Anyánk alvásukal, s magyarázó
 sírhalmokon virágot, söl párszót, inrónd a pa-
 rszót jóságod sírja harmatjával, s mikor po-
 rálhat megelevenítés, a dicső, szent ingere
 harszólhat gyíjást jobbold fölül az egi ha-
 zába, s áll meg öled ööl intősséggel szent
 fiatért a Jézusért.

Kun

mélysegeiben lakozó szent Isten! Ez az idvesség és világosság után szomjuhozó nép, mélységes hálával borul ma a te színed elé. Hálával a napért, az idvesség napjáért, melyet a Krisztusban egére felhoztál s könyörögne . . . nem tud. Nem tud imádkozni. A kietlenben való bujdosásban elapadtak hitének, szívének megelevenítő forrásai. Hitért és boldogságért epedünk, szívünk a benned való megnyugovásért áhítozik, s óhajt repülni, mint a sas a kéklő egek felé; óhajt megfürödni a te kegyelmed, jóságod kiapadhatatlan tengerében, hogy beteg lelkének gyógyulást találjon.

Óh ha oda tudnánk forni hozzád, mint az ág a fához, mint a gyöngye gyermek az édes anyához! Óh ha a mi hidegségünk el tudna olvadni a te örök szerelmed melegében, mint az arany a tűzben s megindulásunkban köny csordulna az orezánkra!

Könyörülő Isten, könyörülj meg rajtunk!

Ha tűznek oszlopában jártál hajdan egyetlen nép előtt, a sötét éjszakában: óh gyújts, ha csak egy sugárt is abban a sok keresztyén országban, abban a sok szomorú lélekben, amelyre ma a legcsilagtalanabb éjszaka, a hitetlenség éjszakája borul! Ha kegyelmes voltál megváltót küldeni, egy testi rabságban görnyedező népnek, egy földi messiásért epedő országnak: oh küldj új megváltót, küldj új szabadítót ennek a kornak is, melyen a testi szabadság a legnagyobb átok; melyet éppen a nagy bölcsessége tett boldogtalanná, s e földnek gyönyörüségeivel és hiábavalóságaival való eltelés tett a te ismeretlen más világod, a mi égi hazánk szent kincsei után olyan sovárgóvá.

Mi Atyánk, ki a mennyekben vagy! Ezért a szent sovárgásért, szívünknek e feléd szomjuhozó epekedéseért, bocsásd kegyelmes színed elé a mi esedezésünket s adj irgalmas választ reá a te szent fiadért, a mi megváltónkért, a Jézus Krisztusért. Ámen.

3.

Még sötétség uralkodott a földnek színén, de lelked már ott lebegett felette, ó örökkévaló Gondviselés! Szóltál: s „a sötét éjnek homálya, hajnali fénynyé leve“. Szóltál: s egy új teremtés csodái bontakoztak ki a sötétségből. Szóltál: s a halál völgyében ülőkre felragyogott a nap, az idvesség napja s kiáltó szó zendült és új élet támadt ismét az emberi lelkek kietlen pusztaságán.

Ó ha ezt a boldog virradatot a te megszakadt szívű prófétáid megérhették volna! Ha megláthatták volna egy ország reménységének ujjászületését, raboknak szabadulását, szemeknek és szíveknek megnyilatkozását, népednek halálból való felkelését, ezeréves álmának beteljesedését! Ó ha ezt a te szent prófétáid megérhették volna, Istenem?

Légy áldott, hogy nekünk megérni engedted! Légy áldott, hogy a kiáltó

szó zengését átvitted a tengereken s a Krisztus tudományában föltámadó napot meghordoztad az országokon és birodalmakon, hogy annak melegétől és világosságától áldás, élet és üdvösség fakadjon!

Mi Urunk, Istenünk! Mutasd meg még egyszer népednek kegyelmes orczádat, dicsőítsd meg bennünk újra hatalmas erődöt! Nézd, a lelkekre a tél hidege s homálya kezd ismét aláereszkedni; nézd, a mi szívünk újra rab és újra beteg: ó, gyógyítsd meg igéddel, kifogyhatatlan szeretet; ó támassz benne még egyszer adventi világosságot, hadd lássa és hadd higgye el, hogy „a Krisztuson kívül nincs másban idvesség, mert nem is adatott emberek közt az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk“. (Csel. 4. 12.)

Uram, nem a te ügyedet, nem a te országodat féltjük mi, mert tudjuk, hogy az örök és legyőzhetetlen, . . . csak magunkért fáj a szívünk, saját

boldogságunkért és idvességünkért esedezünk hozzád: ó, hallgasd meg esedezésünket, ó küld el hozzánk is a mi megváltónkat, hadd teljesedjék meg a mi házunk, majd karácsony ünnepén a vallás mennyei fényességével s hadd tegyünk vallást boldogan: „ma lett idvessége a mi lelkünknek... légy áldott érte Istenünk!“ Ámen.

4.

Szivünben szent várakozással, boldog nyughatatlansággal, élő reménységgel várjuk szent ígéretednek beteljesedését, igaz Isten, változhatatlan valóság!

Ó, a mit te ígérsz, be is teljesíted! Ó, már nem sokára megnyílik fejünk felett az ég s ártatlan gyermek képében, a te örök szerelmed, a Krisztus, alászáll a földre. Alászáll a földre és sok ezer lélek fog neki tisztességet tenni. Sok millió szív fog azon a napon, a téli hidegben is kivirulni s neki illatozni. És királyok fogják

koronáikat lábaihoz rakni és pásztorkok, koldusok fognak előtte a porba leborulni.

Ó, micsoda ünnep lesz az, Istenem! Krisztus Urunknak áldott születésén! Micsoda melegség fogja átjárni egyszerre a téli világot; micsoda angyali zengés fogja betölteni az eget és földet! A kunyhók megtelnek mennyei fényességgel, a szemek könnyel, a szívek szeretettel s a könnyes szemek mind ragyogni fogják, a boldog szívek mind dobogni fogják, hogy te vagy a legjobb, legkegyelmesebb atya ezen a világon, sőt nincs senki jó rajtad kívül.

Ó, te nagy kegyelmű, könyörülő Isten! szólj, mit tegyünk, hogy e végtelen jóságra méltók is lehessünk?

Ha megbocsátunk az ellenünk vétőknek; ha kenyeret adunk az éhezőknek, ruhát a ruhátlanoknak; vagy csak egy ital vizet a szomjúhozónak, egy meleg szót a szenvedőknek; ha járunk szeretetben és alázatosságban, mint járt a te fiad egész életében: ó akkor,

Uram, tudjuk, hogy az ő ösvényeit egyengettük, a te könyörülő lelked szerint cselekedtünk s országod eljövételén munkálkodtunk.

Ha jő azért az árva, a szükölködő szegény; ha jő a fázó s éhező, a kinek nincs meleg hajléka, nincsen terített asztala; ha jő a megkeseredett szívű, a gyászban és fájdalomban járó lélek... ha jő s ajtónkat zörgeti: ó támassz irántok szivünkben szánó szeretetet, ajkunkra add ezt a könyörülő szózatot: „jőjj be Istennek áldott embere, mit állasz ott künn... jőjj s enyhülj meg minálunk!”

Ó, jőjj be mihozzánk te is, Istennek legáldottabb embere, világ megváltója, gyöngék, szegények párfogója, fájó szíveknek gyógyító orvosa! Nincs-e senki e világon, ki tégedet befogadjon? Ime, mi szivünkben neked házat készítettünk: foglald el azt, szenteld meg azt s légy áldott vendége, míg csak porrá nem lesz; légy áldott vendége örökkön örökké! Amen.

EGYHÁZI BESZÉD UTÁN.

I.

Áldott, áldott, ó légy mindörökké áldott, gondviselő Isten, a nagy kegyelemért, hogy a testté lett ígét a földre alászállani engedted s az áldott reménységért, melynek derengő sugáraival lelkünket ez órán is bevilágítottad.

Ó, nem tart már sokáig a mi bujdosásunk! E reménység sugárok már láttatják velünk vándorlásunk czélját: a te országodat, az Isten országát, hol fáradt testünk és lelkünk megpihen!

Ó nem tart már sokáig a mi árvaságunk! Jő a te felkented, a kin lelkednek ereje nyugoszik; ki hirdeti a föld szegényeinek az ember szeretet, a testvériség evangyéliomát s kegyelmed sugárzó napját feltámasztja mind a jókra, mind a gonoszokra.

Kiről jövendőt proféták mondtak; királyok, bölesek a kit óhajtottak: im

közelget földünkhöz, a békesség olaj-ágával, az üdvösség nagy ígérétevel, isteni dicsőséged és csodálatos jóságod új kijelentésével.

Mi atyánk, Istenünk! ó add nekünk is a te lelkednek erejét, hogy diadallal harcolhassunk meg idvességünk ellenségeivel! Add nekünk a te világosságodat, hogy tisztán láthassuk az utat, mely életre vezet! Add jóra segítő, megszentelő kegyelmedet, hogy szivünk és házunk méltóképen fogadhassa közelgető Megváltónkat!

Ó, ha annyira szerettél minket, bűnös embereket, hogy a te egyszülött fiadat adtad mi érettünk: adj nekünk hitet is, adj állhatatosságot, hogy többé soha el ne vesszünk, hanem benned és általad örök életet vehessünk! Ó, adj hitet, adj hű szivet Istenünk, hogy se élet, se halál, se föld, se ég, se tudomány, se hatalom többé el ne szakaszthasson tőled s a te örök szerelmedtől, az Úr Jézus Krisztustól! Ámen.

2.

Szabadításunk erős kösziklája, a Krisztusban kegyelmes Istenünk! Reménységgel megteljesedve, atyai szereteted felől megbizonyosodva, országod eljövételéről hitünkben megerősödvé: emelkedünk újra hozzád a buzgóság szárnyain. Hozzád, ki ígéretedben változhatatlan vagy s mint a napot az égen, úgy gyujtod meg időről-időre Krisztus urunk áldott születésének emlékezetét anyaszentegyházadban s a szunnyadó szent érzéseket szivünkben.

Ó Atyánk, most is, mig itt elődbe borulva imádkozunk, már ott zsong szivünkben a karácsonyi anygyalok éneke; már szinte látjuk az idvezítő bölcsőjéhez vezető szép, fényes csillagot s érezzük a megváltó szeretet közeledését földünkhöz, lelkünkhöz; a jó akaratot az emberekhez; a békeséget az egész világhoz.

Ó, ha méltó szállást tudnánk készíteni szivünkben a békesség szent

fejedelmének! Ó, ha alászállna lelkünkbe csakugyan a mennyeknek országa!

Jövel, idvességünknek Istene, te magad állj segedelmünkre e hátralevő adventi napokban. „Elménk homályát üzze világod, bűnünket fedje el igazságod.“ Ha olyan jó voltál hozzánk, népedhez, hogy — a miért a hajdani idők kegyes emberei annyi századon át hiába epedeztek — velünk meglátattak idvezítésed örömét: ó, ne bocsáss el áldás nélkül könyörülő szined elől, hanem engedd békességben megérnünk a megváltás nagy emlékünnepest.

Ó, borítsd ránk, jóságos Isten, gondviselésed védő szárnyait s takargass be minket, gyermekeidet, minden ránk jöhető veszedelem ellen! Elevenítsd meg buzgóságunkat, szenteld meg akaratunkat, hogy szent szomjusággal ide seregeljünk az adventi napokban, templomod csendes enyhelyébe s kicsinyeknek és nagyoknak, boldogoknak és szomorkodóknak énekével és imádságával teljesedjék meg ez az Isten háza.

S ha nem jöhetnénk többé ide; ha az volna felőlünk szent akaratom, hogy lelkünk visszatérjen hozzád, mielőtt még egyszer meglátnók karácsony ünnepét; ha ma vagy holnap meg kellene halnunk: ó, engedd meg akkor Istenünk, hogy ajkunkon a Megváltó nevével, szívünkben az idvesség bizonyos reménységével halhassunk meg, a te igaz ígéreted szerint. Amen.

3.

Dicséretet mond nyelvünk nevednek és áldja lelkünk szabadításodat, ó könyörülő Isten, népednek örökkévaló világossága! Nap, hold és csillagok fényessége éjjeli sötétség a te lelked és jóságod dicsőséges ragyogása mellett; minden emberi érzés csak egy parányi harmatesöpp emberekhez való szeretettednek mély tengere mellett.

Ebből a mélységes tengerből buzogott fel a mi idvességünk. Ez adott megváltót az emberi nemzetnek, ki oda ölelt minket, boldogtalan és bűnös

embereket szerető szívére s utat nyitott nekünk a magas mennyországba, egészen a te könyörülő szivedig, ó jó-ságos Istenünk!

Áldás és dicsőség érte nevednek, hogy hozzánk szabadítót küldtél! hogy elbocsátád tévelygő nyájadhoz a jó pásztort, fiadat, ki életét adta az ő juhaiért; ki a szegényt, az üldözöttet, a gyöngét, az alázatost, a keseredett szívűt karjaira vette, mélységből kihozta „és az ő igazságával erősíté meg azt.“ (Ész. 59. 16.)

Ó Uram, buzdítsd fel a mi lágy-melegségünket, gerjessz fel szívünket, hogy tudjuk jobban megbecsülni a drága ajándékot, melyet a Krisztusban a világnak adtál! Szálljon át hegyen, völgyön, országokon és tengereken a kiáltó szó, mely kétezer évvel ezelőtt megzendült a Jordán vize mellett, prófétád ajakán! Szálljon át szívünkhöz, mint a sebesen zugó szél és költse fel szunnyadó hitünket, szunnyadó buzgóságunkat mély, halálos álmából.

Téríts meg Uram minket te hozzád és mi megtérünk! Légy könyörülő népedhez, légy könyörülő a te evangyéliomi örökségedhez, légy könyörülő e gyülekezethez és ne engedd, hogy a fejsze élete fájának gyökerére vetessék.

Téríts meg Uram minket te hozzád és mi megtérünk! Adj nekünk tűzben megpróbált aranyat: az apák hűségét s szerelmét a te szent házadhoz. Add a tiszta erkölcs hó fehér ruháját; adj megnyilt szemeket: hogy lelki gazdagsággal, szent ártatlansággal s igaz világosság hajnali fényével menjünk eleibe a mi királyunknak!

Ime, már itt zörget szívünknek ajtaján. Ime, már halljuk is igéje édes esendülését: „valaki hallja az én szómat és megnyitandja az ajtót, bemegyek ahoz és ő vele vacsorálok, és ő is én velem.“ (Jel. 3. 20.)

Jövel azért, Uram Jézus! Amen.

KARÁCSONYI IMÁDSÁGOK.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

I.

Krisztus Urunknak áldott születésén hálával száll feléd lelkünk, kegyelmes Isten, a buzgóság szárnyain. Betölt az ígélet, betölt! A miért milliók imádkoztak hozzád, a miért nemzetek epedtek, bölcsek sohajtoztak, a mit évezredek vártak: ime, beteljesült.

Béke a földön, csillag az égen . . . ó, mióta imádkozunk érte! Ó, mióta várjuk már az angyalt, ki megvigasztaljon: „ne féljete, nagy örömet hirdetek tinéktek . . . a megtartó ma született!”

Dicsőség neked érte a magasságban, Istenünk! Dicsőség neked, ó emberéken könyörülő Felség, ki meghajlitád egeidet és leszálltál e világra, mint örökkévaló Szeretet! Hogy össze-

olvadjon a mennyország a földdel, a kegyelem az igazsággal, az isteni lélek az emberi lélekkel. Ó, ha az a lélek, mely a Krisztusban hozzánk tért, visszaszállna megint a földről az égbe; ó, ha az a csillag, mely Betlehem fellett megállott, nem ragyogna többé: micsoda sötétség borúlna, Uram, erre a világra!

A szegénynek nem volna pártfogója, a betegnek nem volna orvosa, a fáradtnak nyugtatója, a bűnösnek vigasztalója, a bölcseknek vezérlő csillaga s a temetőnek nem volna többé kikeletje.

Ó, ha annyi kévelység és gyülölködés, annyi hatalmaskodás és igazságtalanság ejti rabul még ma is az emberi sziveket: micsoda tenger volna itt, Istenünk, vérből és könnyekből, a te szent fiadnak áldott születése nélkül!

Jövel, megváltó Szeretet és mint a nap ragyogj az egész világra! Szállj be a szivekbe s gyűjts bennök meleget! Szállj be a bűnben megholtakhoz és támaszd fel őket! Szállj be a lelki

rabokhoz és szabadítsd meg őket! Szállj be a szegényekhez és csodatévő hatalmaddal sokasítsd meg mindennapi kenyerőket!

Szállj el az édes anyához, a kik, mint Mária, egy-egy bölcsőre hajolnak s áldd meg őket az ő kicsinyeikben, ó, gyermekek kegyes pártfogója!

Én Uram és én Istenem! Jövel mi hozzánk is, kik neked e nagy ünnepen tisztességet teszünk; kik aranyunkat, tömjénünket, könyörgésünk jó illatát jászolodhoz hoztuk és szemünkben fakassz boldogság könyeit, nyelvünkön zendítsd meg a karácsonyi angyalok énekét: Dicsőség Istennek a magasságban, a földön békeség és az emberekhez jóakarát, a ma született Krisztus szent nevében! Amen.

2.

Örök, megváltó Szeretet . . . ó, könyörülő Atya Isten! Mint sok vizeknek zúgása s mint a zápor után a mezők illata; száll hozzád az ének, a buzgó

imádság, százezrek ajakáról . . . a te szent fiadért, az Úr Jézus Krisztusért, kit örök vigasztalásul az embereknek adtál.

Ó, milyen jó vagy te mihozzánk, Istenünk! S, ó, milyen nagy vagy te!

Te változhatatlan, mi változók; te szent és igaz, mi gyarlók, bűnösök! te örök irgalom, mi örök halátlanság . . . ó, szent, szent, szent vagy uram, hogy a mi hűtlenségünk téged soha ki nem fáraszt!

Örök, megváltó Szeretetet . . . ó, testbe öltözött Ige, bűnös emberek testvére, Fiú Isten! A ki kezdettől fogva ott lebegtél a világ felett s az idők teljességében alászálltál az égből a földre, a magasságból az emberi szívekbe! hozsánna néked, ó, békesség fejedelme! Légy áldott, a ki jöttél hozzánk az Úrnak nevében!

Uram! a földnek királyai eljönnek és lábaidhoz teszik koronájokat; országok hódolnak birodalmad alá s a te neved, mint zászló, jár előttök; népek-

nek sokasága jön, kiknek homlokán a te pecséted ragyog, mert megváltottad őket; kezeikben pálmaágak vannak, mert meggyőzték e világot s fehér ruhákba öltöztettek, mert tisztára mosták lelköket a bűnbánat és irgalom vizeiben s a te kihulló véredben. Jönnek és széked előtt leborúlnak és imádnak tégedet.

Örök, megváltó Szeretet . . . ó, megszentelő Szentlélek Isten! Lelkeknek világossága, szomorú szivek vigasztalója s az örök életnek bennünk már itt e földön elkezdője . . . ó, áldandó Szentháromság, hozsánna néked!

Hozsánna néked, Istenünk, ki atyai jóságodat gondviselésed örök munkájában, könyörülő kegyelmedet szent fiad elbocsátásában dicsőítetted meg! Ó dicsőítsd meg megszentelő erődöt is a mi életünkben, hogy odaborúlva a Krisztus jászolához és szent asztalához: bűneinkről tegyünk töredelmes vallást, a megjobbulásra tegyünk hűséges fogadást s a Krisztus születésének ün-

népen szülessünk mi is új lelki életre, a te megszentelő erőd által. Amen.

EGYHÁZI BESZÉD UTÁN.

Elődbe borulunk még egyszer, Istenünk, a szeretet nagy ünnepén és könyörgünk neked minden emberekért, kiknek a Krisztusban világosságot és váltságot küldöttél; könyörgünk anyaszentegyházadért, mely a szereteten épült s mely testvérekké akarja tenni a népeket az Úr Jézus Krisztusban, dél, kelet, észak és napenyészet minden határain.

Uram, legyen áldott az a nap, az evangéliomnak ama drága napja a melyen a Megtartó született! Legyen áldott az a kéz, édes anyánk keze, mely kezünket fogta s rávezetett már gyermek korunkban a Krisztus ösvényére! Legyen áldott az az ajk, mely a

Jézus szent nevére minket megtanított! Legyen áldott az a szív, mely a mi szívünknek mozdulását, mint a vizeknek folyását, a Krisztushoz való imádkozásra hajtotta! Legyenek áldottak azok a templomok, melyekben a Krisztus evangélioma hirdettetik és legyen áldott az a nép, az a gyülekezet, a melynek szívében az ő szent igéje kihajt és gyümölcsöt terem!

Uram az a szent tűz, mely a Krisztusban alászállt, ragyogja be az egész világot! Az a mennyei zengés, mely az első karácsony éjszakán a betlehemi mezőket betölté: töltsé be a földet s az emberi szíveket! S az az örökkévaló áldás, a melynek kútfeje a Krisztusnak szerelme: szálljon mindazokra, a kik vigasztalás lelkeért epednek, a kik üdvösség után szomjúhoznak, a kik a messiást és a szent karácsonyt reménykedve várták!

Ó, jöjj el gyermekek megáldója, gyöngék, szegények pártfogója, bűbánatos lelkek s bűnösök barátja, ó, jer,

hadd zárjunk lelkünkbe, mert te nem az igazakhoz, de a bűnösökhöz jöttél és mi azok vagyunk.

S ó, ha eljövend majd amaz utolsó, nagy karácsony, ítéletre való megjelenése az Ur Jézusnak Krisztusnak: add, ó mi Urunk Istenünk, hogy a ki jő most hozzánk a megváltásnak és üdvösségnek nagy ajándékával, jöjjön akkor a kegyelemnek és irgalomnak evangéliomával, a te öröktől fogva való ígéreted szerint! Ámen.

UJ ÉVI IMÁDSÁGOK.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

I.

Örök köszál! hozzád jöttünk, oltalmat keresünk, szent házad csöndes enyhelyébe menekültünk, mert csak a te közeleiben érezzük magunkat bátorságban, ó mi őriző pásztorunk!

A jövődő titokzatossága hajtott ide

bennünket, Istenünk! A fergeteg, mely minden órán reánk szakadhat. Az ég alján feketedő felhők, melyekben áldás és csapás rejtőzködik. Az új év fátyolos, ismeretlen arca; a kezdet és vég nélkül való idő rohanása, melynek csak félelmes zúgását halljuk, de nem tudjuk honnan jő és hová megyen: ó, ez hajt ide bennünket, ez órán, e bátor-ságos helyre, a te szentidnek gyüle-kezetébe, a te templomodba, felséges atya Isten!

Ez hajtja fejünket előtted a porba, hogy mielőtt tovább vándorlanánk: rólad emlékezzünk, hozzád esedezünk; hogy aggodalmaktól hanyatott lelkünk itt lecsendesedjék és csordúltig meg- teljesedett szívünk itt könyben csor- duljon ki.

Fogadd el legszentebb új évi áldo- zatul a hulló könnyeket, gyermeki há- lánknak és ragaszkodásunknak eme szívünk mélységéből fakadó gyöngyeit; isteni felségednek és örök jóságodnak e néma tanúit.

Ó, ez a köny, ez a gyöngy a fa- gyos szívekben is felolvad e napon s a hitetlen ember szemébe is odalopja magát! Ó, ez a köny, ez a gyöngy, mint harmatcsepp a napot, úgy tük- rözi vissza soha nem szunnyadó, örökké sugárzó gondviselésedet. S ó, az a mélységes megnyugvás, mely lelkünk- ben e könyek nyomán fakad; az a boldog érzés, mely szívünket e szent házban elfogja és az a békesség, az a bizodalom, mely az imádsággal ránk száll, mint az áldás, mint egy fényes felhő: ó, mi erős várunk, hatalmas Istenünk, ez mutatja nekünk, hogy jó helyen járunk, mikor templomodba jöttünk; hogy lelkünkkel tettünk jót, mikor az esztendőt imádsággal kezdjük!

Uram! ezt a békességet őrizd meg szívünkben az egész esztendőben! Ez a boldog érzés, ez a gyermeki bizalom hadd jöjjön el velünk és járjon nyo- munkban, hiven, mint az árnyék, minden utainkon, minden napjainkban.

Uram! hadd zúgjon felettünk az

idő enyészetes árja; hadd torlódjanak bár körülünk a habok s a viharos fellegek: csak a te lelked lebegjen és hitünk virasszon az örvénylő vizeken s a borus fellegeken! Hadd törjenek bár ellenünk az égnek és földnek minden ártó hatalmai; hadd leselkedjenek reánk, a jövő titkos kárpitián át, tűz, víz, jég és aszály, hadak és fegyverek, szenvedés és halál: mig te benned bizunk, mig téged szeretünk, mig te hozzád hittel imádkozni tudunk, addig győzni fogunk. Mert ügyünket te véded, karunkat te fogod; s hitünket, lelkünket te magad vezérled diadalról diadalra... ó seregeknek Istene! Ámen.

2.

Ajkunkon ének, szivünkben imádság: buzogva tör feléd ez újév reggelén, világok bölcs ura, idők hatalmas Istene!

Elnézünk a végetlen idők tengerén s lelkünk szent félelemmel látja azokat a csodás, sugárzó jeleket, melyeket a

te bölcsességed és jóságod gyujtott meg előttünk, s melyek a mult idők ködein át a népek és évek történetéből ide világítanak, mint a hajósnak az éjszakában lobogó csillagok, hogy utat mutassanak, célhoz vezessenek.

Elnézünk a végetlen idő tengerén, mult és jövő felé s mig lelkünk áhittattal telik meg s leborul: szivünk reszket, mint a levél; elménk a ki tudhatatlanokkal vivódik s minél feljebb repül csodás valóságod felé, annál jobban szédül a maga arasnyi létének s a te örökkévalóságodnak meggondolásán, nagy Isten!

Nagy Isten! örök mindenható Úr! Mi Atyánk! Ez a vivódó lélek irántad mégis mélységes hálával telik meg a forgó idő változásaiban; ez a porszemnyi ember, ez örök elmulásban és megújulásban is boldognak vallja magát, hogy a te teremtményed, a te fiad. Mert az angyaloknál feljebb valóvá tetted őt s dicsőséggel koronáztad meg homlokát. A mennyei fényből,

mely tégedet körül vesz, egy sugár — kegyelmedből — mi reánk is esik. Az áhitatot, mely keblünket templommá szenteli; a magasztos érzéseket, az igazságért, a titkokért, a bizonyosságért való szent szomjuságot, mely szívünket örök ifjúsággal áldja meg; az égbeemelő szárnyakat, mely lelkünket tisztább levegőbe, a te láthatatlan országod felé ragadja s felülemeli az időn, enyészeten: mind-mind te küldötted alá földünkre, lelkünkre, óh minden áldásoknak kútfeje!

Óh ezt az áldó gondoskodást ne vedd le rólunk ez új esztendőben sem, gondviselő Isten!

A kődben, mely jövőnkre ráborul s a melyen át ma még csak egy arasznyira láthatunk előre: zendítsd meg a te bátorító szódat; szívünkben, mely a jövőndő bizonytalan volta miatt remeg: fakaszd fel az életnek vizeit: a te benned való édes hitet és boldogbizodalmat! A reánk zúduló viharban támassz egünkön biztató jelt és küldj

vezérlő csillagot! Örök életért epedő lelkünkben ne hagyj kialudni földi életünk utolsó esztendejéig, szívünk utolsó dobbanásaig, a vallás szent oltártüzeit, melyeket a te profétáid az egekből aláimádkoztak! Hadd lobogjon messze sugárzó világossággal, hogy lássák azt mások is, hadd lobogjon ez oltáron a te dicsőséged, hadd lobogjon minden érzés, a mi tiszta, a mi fel-emelő, a mi szent és örökké való!

Hallgas meg minket ez első reggelen, óh örökké való! Ámen.

EGYHÁZI BESZÉD UTÁN.

I.

LEGYEN MEG A TE AKARATOD.

Te benned biztunk eleitől fogva. Te benned bizunk mindörökké, idők és világok hatalmas Istene, egyetlen bizodalunk s erősségünk az esztendők változásaiban!

Odaborulunk zsámolyodhoz az esz-

tendő ez első reggelén, mélységes hálával a multért s a gyermeki szív édes bizodalmaival és szent reménységével a titokteljes jövőre. Ó, mert e titkos jövő kapuja még csak most nyilt meg előttünk s mögötte átláthatatlan sötétség terjedez: de mi még se félünk, mert ez esztendő kapuja felett is ott olvassuk ragyogó betűkkel felírva a te szentséges nevedet.

Ó, legyen azért bármely ijjesztő az újévnek kapuja; várjon bár mi reánk annak láthatatlan utain; járjunk sötét rengetegben, vagy himes mezőkön, arany kalászkok közt, vagy letarolt földeken: lelkünk bátor marad; mert tudjuk, hogy a te birodálmadban járunk s a te neved oltalma alatt léptünk át annak szent küszöbén. Azért, a mi ott vár reánk, mind érettünk van az, mind javunkra van az, mind a te munkád az... Ó, azért, Istenem, ha áldasz, ha versz is, ha sújtasz, ha emelsz: imádságunk az lesz egész esztendőben: „Miatyánk, legyen meg a te akaratod!”

Miatyánk, legyen meg! Az lesz jó minékünk.

Lásd, mi itt mindnyájan a legfőbb jót keressük, de, hogy mi volna az ezen a világon: nincs ki meg tudná mondani. Csak hitegetjük, biztatjuk magunkat s sovárogyva nézünk a jövő felé, hátha ott mosolyog reánk a boldogság angyala. Pedig, úgy lehet, a jövő könyvébe jajszó van írva a mi szívünk számára. Uram, kitudja azt? Ó csak te egyedül! És a legfőbb jó is mi volna más, mint te? És a boldogság is miben állna másban, mint veled békeségben élni, fiadnak hivatni, kebleden nyugodni.

Ó, legyen meg azért a te akaratod!

Ha reménységünk megcsal, szemünk könnyben ázik s a lelkünk fájdalomban ég: te akkor, Istenünk, szívünket szenteled, a lelkünk erejét növeled; s hitünket tanítod ez alacsony földről az ég felé repülni, menyországban járni.

Ó, legyen meg azért a te akaratod!

Ha próbára vetnéd a mi országunkat, magyarok országát; s a te országodat, az Isten országát. Ha egyházunk és hazánk, vallásunk s nemzetünk nem szenvedte még meg, bölcs végzésed szerint, a múltat s jövőt: ó csak próbálj tovább! Ó legyen meg Istenünk a te akaratod! Hisz máglyák tüzétől gyúlt ki a szívekben az evangéliom világossága is; s az örök szeretet is keresztfán váltá meg az üdvösség után epedő világot.

S ha kezünkbe adod, ez új esztendőben, az utolsó poharat, a halál poharát; ha itt kell hagynunk mindent, a miért itt verejtékünk hullott, lelkünk mennyei tüzrel lángolt, szívünk édes gerjedéssel dobogott; ha hitvesünk, gyermekeink, barátaink az utolsó nagy harcban, odaborulnak, mint a szomorú fűz, beteg ágyunk fölé: ó, uram küldj akkor bátorító angyalt! Ó Uram, ha lehet, vedd ki kezeinkből ezt a legkeserűbb pohárt . . . , de azért legyen meg a te akaratod!

Mi atyánk legyen meg! Életben, halálban, jó sorsban, balsorsban, ködben és viharban, miként a menyekben úgy itt e földön is, ó, legyen . . . legyen meg a te akaratod! Ámen.

2.

Isten, mi erős reménységünk! Mintha rengetegben járnánk, a hol halálos csend ül mindenben; mintha a jövő hétpecsétetes könyve a mi szívünkön feküdnék: úgy megremeg bennünk minden érzés, a benünket körülölelő titokteljesség láttára. Az időnek e nagy oceánján, a magunk roppant semmiiségének és elhagyatottságának érzésére, a lélek úgy von az esztendő ez első reggelén te hozzád Atyánkhoz, egyetlen örök valóságához . . . úgy vonz, úgy emel, úgy kényszerít, hogy hitünkkel, imádságunkkal fogódzunk oltalmadhoz s el ne bocsássunk addig tégedet, míg meg nem áldasz bennünket, gyermekeidet.

Ó, jövel hát, nyugtasd fejünkre megáldó kezedet! Ölelj bennünket édes

atyai kebledre és halld meg nyugtalan-
kodó szivünk dobogását! Szólj hozzánk
Uram csöndesen, félelmünket vedd el,
bizodalmunkat ébreszd fel és gyujtsd meg
hitünknek alvó szövétnekét, hadd hintsen
világosságot a bizonytalan útra, melyre
ez órában indulunk.

Szálljon le kegyelmed a vallástala-
nokra, e boldogtalanokra, e szánandó
lelkekre! Szánd meg őket, Uram s ez
újesztendővel engedd, hadd éljenek ők
is új lelki életet.

Ó, irgalmas Isten, sirva borulunk
ma szent házadban a te színed elé s
ugy könyörgünk hozzád: Légy kegyel-
mes e helynek, e gyülekezetnek a kevés
igazakért! Ne nézd, a nagy hidegséget,
mely mostani időkben a lelkeket elfogta,
de nézd az ösöket, kik nevednek e hajlékot
emelték, nézd az ártatlan gyermekeket,
akik ide járnak imádkozni és énekelni
néked: s kedvezz e gyülekezetnek ez ártat-
lanokért, kedvez a te ref. magyar anya-
szentegyházadért, ó könyörülő Isten!
Tudod hogy mi vagyunk a legárvább

nemzet e világon; hogy minden szív,
minden oltár, melyről magyarul száll
hozzád a könyörgés: nekünk százszorosan
drága... ó tekints kegyesen ránk,
szegény magyarokra s vedd körül a
magyarság e megszentelt oltárait buz-
góságos imádkozókkal! A templomokat,
az iskolákat, a lelkipásztorokat, a taní-
tókat, a tudomány és tisztaerkölcs
apostolait, a királyt és a népet, a
a kormányzókat és törvénytevőket, az
előljárókat és alattvalókat: mindazokat
Atyánk, a kik ezt a hazát lelkökből sze-
retik s boldogságán, dicsőségén eszök
vagy kezök munkájával hiven fáradoz-
nak: áldd meg a te gazdag tárházadból!

A mi mindennapi kenyerünket is
add meg nekünk! Hegyekre, mezőkre
hints kövér harmatot; a halmokon és
völgyeken majd rengess arany kalászok-
kat, zendíts vig éneket!

A betegeket gyógyítsd meg, a
szomorkodókat vigasztald meg, a bünö-
söket térítsd meg, az imádkozókat
hallgasd meg!

S ha több esztendőt nem számlálunk,
S ma vagy holnap innét megválunk:
Add, hogy legyen boldog halálunk!

Amen,

VIRÁGVASÁRNAPI IMÁDSÁGOK.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

Hozsánna néked királyok királya,
ki ülsz drága véreden megvett ország-
ban és milliók szíve felett uralkodol!

Más király népeket hódított, te
lelkeket hódítottál. Más király jöttére
seregek tombolásától dobog a föld; a
te jöttödre édes érzésektől dobog a
szív.

A kunyhótól a palotáig, a gyermek-
től az aggastyánig, a pásztoroktól a
a bölcsekig nevedre minden térd meg-
hajol és minden lélek ünneplő ruhába
öltözik,

Uram, az a jobb és boldogabb
jövendő, mely után oly rég epedez a
buzgó imádság százezrek ajakán; az a
tenger titkon hullatott köny; az a
sok elfojtott sohajtás; az a hosszú lelki
rabság; a szívek fenekén szunnyadó
szent, édes reménység s a te hosszú-
tűrő, de soha el nem fogyó örök jósa-
godban s szabadító isteni erődben
vetett gyermeki bizalom: ma mind
ünnepet ül s zászlót emel a te dicső-
séges nevednek. És a szívből kiül az
arcokra s boldog várakozással és
imádással fordul feléd e napon, ó,
szabadításunknak erős kösziklája!

Ó nagy királya a két határtalan
világnak, a csillagos egeknek s az
emberi lelkeknek: im, mi is elődbe
borulunk s a nyiló tavasznak és szerető
szívünknek virágaival szórjuk be utadat.

Ó, jöjj és emeld fel lelkünkben
királyi székedet! Ó jöjj és teljesítsd be
az utánnad epedő lelkek reménységét!
Ó, jöjj és kötd be a szegény Lázárok
sebeit!

Isten, mi erős Istenünk! te nagy hatalmú és csodálatos! Az örvendező seregek diadalmi énekéből hasson fel hozzád a mi sóhajtásunk, hálaadó s esedező könyörgésünk! Ó, légy segítségül nekünk, ki vagy a magasságban! Amen.

EGYHÁZI BESZÉD UTÁN.

Meghódolunk csodálatos bölcseséged előtt ó végére mehetetlen tanácsú Isten, ki idvezítőnket, egyetlen fiadat, virágos ösvényen vitted a Golgota felé.

Meghódolunk isteni nagyságod előtt ó világ megváltója, kit sohasem kísértett meg nagyobb erővel a sátán, mint virágvasárnapon. A dicsőség magas hegyére vitt s onnan megmutatta és neked ígérte egy ország koronáját. Sőt, hogy harczod annál nagyobb legyen, megmutatta te rab nemzetednek boldogtalanságát. És te tudtál parancsolni

hulló könnyeidnek, árva nemzetedért zajongó szívednek; tudtál parancsolni a nagy kísértőnek: „Távozz tőlem sátán! Az én országom nem e világból való!”

Uram, a te házad imádságnak háza s a te országod a tiszta szívek birodalma. Ó, ha tiszta szívvel tudnánk imádkozni mi is ez órán te hozzád s kívül hagyunk volna házadnak küszöbén minden földi gondot, minden világi érdeket, minden gyarlóságot; ó, ha olyan élő hittel tudnánk várni téged, mint régen a jeruzsálemi sokaság: te alázatos lelkeddel s királyi koronáddal bizonyára hozzánk is betérnél s szívünkbe, házunkba idvességet hoznál!

Uram, ejts egy könnyet érettünk is, véren megváltott népedért! Mert a mi egünkön is felhők gyülekeznek, oltáraink hidegen állanak s prófétáid kiáltásai a pusztába vesznek el.

Ó, ha megtudtad győzni a legnagyobb kísértőt, ha megtudtad győzni az egész világot: győzd meg a mi hidegségünket is! Igédnek erejével,

hódító hatalmával ostorozd meg a képmutatást s a kishitűséget s terjeszd a lelkekben tovább tovább országod határait!

Mi Atyánk, Istenünk! a csoda szeretetért, a melylyel hozzánk hajoltál; a győzedelmes példaért, melyet szent fiadban adtál: birj és vezérelj még egyszer a jóra bennünket. Ki tudja, könyvedben mi van számunkra megírva? Ha kegyelmedből még ma zöld ágak s virágok közt vezet is el utunk: ki tudja, nem szakad-e reánk már holnap a kereszt s nem vetődik-e ösvényünkre a halál árnyéka?

Ó ez a gondolat hajtson minket is a hívő és reménykedő sokasággal szent fiad elébe, kitől váltságunkat várjuk; hogy kiönthessük előtte szívünket, lelkünket, átengedjük neki egészen magunkat és boldog örömmel zengedezzük mi is: „Áldott a ki jött az Úrnak nevében!” Ámen.

NAGYPÉNTEKI IMÁDSÁGOK.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

Ünnepi csendben, mély lelki gyászban gyülekeztünk ma szined elé, ó végére mehetetlen kegyelem, váltságunk és idvességünk!

Ünnepi csendben, mély lelki gyászban, mert temetésre jöttünk.

Ó, Uram, a kösziklák megindulnak, a kárpitok meghasadnak és az egek beborulnak amaz Igaznak szenvedésein s halálán . . . csak a mi szívünk reszket csendesen és a mi könyeink hullnak szótalanul, némán: mert mi miattunk és miérettünk halt meg ma a názáreti Jézus; mi miattunk és miérettünk hordta a tövis koronát.

Atyánk! a végtelen kegyelemért, a mi megváltásunkért legyen neked hála! s a mi bűneinkért, amaz ártatlannak haláláért legyen nekünk, ó irgalom Atyja, bocsánat! Szálljon, mint a Noé

áldozati füstje a nagy enyészet után, szálljon az egekre hálánk szabadításodért; s a Nagypéntek borulatáról mosolyogj le reánk, a velünk való megbékélés jeléül, ó örök sztetet!

Im, a Krisztus keresztje alá borulva teszünk neked vallást, hogy e nagy kegyelemre méltatlanok vagyunk, de égre emelt arczzal teszünk szent fogadást, hogy e dicsőséges példát szívünkben hordozzuk s a világgal, a bűnnel és a halállal való harcainkban, ama nagy szenvedőnek irántad mindhalálíg való fiúi engedelmességét, mi is lelkünkre öleljük.

Ó mert veled békességben élni, a Krisztus áldozatának idvezítő érdemében részesülni, hozzád mindhalálíg hűségesnek lenni: ezért áhítozik lelkünk ama szentnek és igaznak keresztfájá alatt, ó igazságos és kegyelmes Istenünk!

Szánd meg még egyszer a világot, mint megszántad régen. Jöjj segítségünkre, jöjj, siess, hajolj le az égből s a hozzád áhítozó, békességet

szomjuhozó lelkeket a porból emeld fel magasra, emeld fel magadhoz!

Szabadíts meg minket a gonosztól, őrizz a kísértetektől, a Gecsemánékert utolsó éjszakájának tusakodásától.

Ó ha ilyen lelki harcra kellene valaha harcolni nekünk is; ha meg kell járnunk a fájdalom, a csalódás utjait s keresztet hordani a végső sohajtásig: csak hitünket őrizd meg Istenünk! Csak azt az imádságot ne engedd lelkünkben kiapadni soha: „Atyám, ha lehet, muljék el én tőlem e keserű pohár; de azért ne úgy legyen, a mint én akarom, hanem a mint te akarod!“
Ámen.

EGYHÁZI BESZÉD UTÁN.

Elkisértünk utolsó utadon és megsirattunk kínos halálodban, szánakozva néztünk szenvedő arczodra, ó ártatlanság báránya, áldott idvözítők!

Te égi atyádat dicsőítetted meg még a halálban is, az ő igazságát és végtelen jóságát s elvégezted híven a váltság munkáját, mely reád bízott.

Isteni szívedet, mélységes hitedet, emberszerető lelkedet, még a keresztfán is érettünk imádkozó könnyőreleteségedet s mindent megbocsátó jóságodat látva, a keresztt alatt álló pogány szívéből akaratlanul is kitört ama vallástétel: „Bizony, ez az ember igaz vala!”

Ő bizony az voltál, hű és igaz voltál, édes megváltó Krisztusom; s engedelmes és könyörülő.

És mégis át kellett szenvedned az életnek minden kísértését, minden csalódását; a szegénységet és háládatlanságot, a félreértést és a rossz akaratot, a testi kinokat s a lelki fájdalmakat.

Mi Urunk, Istenünk! Ó hányszor csalatkozunk meg mi is legszentebb reménységünkben, legigazabb várakozásunkban! Ó hányszor szakad ránk ijesztőbb sötétség, mint a legsötétebb

éjféli, . . . mikor nincs sehol egy csillag, nincs egy bátorító emberi hang; körülöttünk halálos csendesség, csak szívünk panaszos zokogása hallatszik egyedül: én Istenem, én Istenem, miért hagyál el engemet!?

Ó, bocsásd meg Atyánk kishitűségünket, ezt a pillanatnyi megrendülését lelkünknek! Keserűen fogjuk mi azt megsiratni s hálával fogunk még elődbe borulni e szent fájdalomért, e bánatos órákért, a mikor úgy hittük, hogy elhagyta bennünket, pedig akkor voltál hozzánk mindig legközelebb.

Jövel most is, jövel! S a csüggedőt, a könyezőt bátorítsd a Krisztus béketűrésével, lelki erejével s a szenvedésen és halálon aratott nagy győzedelmével.

Tudjuk, Uram, hogy hozzá hasonlók mi nem lehetünk soha. Csak egy sugárt adj nekünk az ő nagy hitéből, egy porszemnyit az ő törhetetlen akaratából, egy harmatcseppnyit az ő véghetetlen szeretetéből s mi királyoknál gazdagabbak és erősebbek leszünk s

mindörökké áldani fogjuk érte a te isteni felségedet.

Szent fiad utolsó sóhajtásával távozzunk e nagy ünnepen szined elől: Atyám, a te kezeidbe teszem le lelkemet, sorsomat, mind az időben, mind az örökkévalóságban! Ámen.

HUSVÉTI IMÁDSÁGOK.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

I.

Idvesség, dicsőség, tisztesség, hatalom a te diadalmas nevednek, örökké való nagy Isten, kegyelem forrása, életnek kútfeje!

Mint a természet titkos tápláló erői átjárják a földet s a duzzadó rügyek, a kipattanó levelek hirdetik kegyelmedből az új élet kezdetét: úgy járja át szívünket e napon a hála, az öröm, a boldogság, a büszkeség érzése, az örök-

élet hitének ereje. Halhatatlan lelkünk, mint a kőszáli sas, suhan a kéklő messzeségbe, a végtelenség felé, oda szállni királyi széked elébe, hogy színről-szinre áldjon, dicsőítsen téged, ki így felmagasztalád; ki dicsőséggel és örök élettel koronáztad meg őt.

Ó, Uram be szegények voltunk s be boldogtalanok, míg nekünk husvétot nem adott! A gyermek nem nézte sóvárabban a szivárványt; vándoraid a sötét éjszakában nem tekintettek nagyobb áhítattal a fénylő csillagokra, mint ahogy sóvárogta lelkünk a bizonyosságot, eltöröltetését a halál félelmének s felderítését a koporsó titkának.

S ime, Uram, mienk a diadal, mienk az élet! A halál letiporva, megkötözve fekszik fiad lábainál s a népek szive dobogásától imádsággal teljesedik meg a föld, örömeikétől megzendülnek a magasságos eget! Nincs már szívünk félelmére, nézni sirunk fenekére. Azt a gyöngé mécses, azt az évezredek homályából fel-feltünő pásztor tüzet, a

halhatatlanság sejtelmének azt a halavány sugarát, mely a régi bölcsék lelkében néha lobbot vetett: te a Krisztus feltámadása által fényes nappá tetted, mélységből kihoztad s feltűzted az égbe, onnan hadd szórjon meleget s világosságot az egész világra, a csöndes temetőkre s a fájdalmas szívekre.

Légy áldott Istenünk a legnagyobb áldásért, mit e földnek adtál: a halhatatlanság nagy reménységeért! Légy áldott a husvéti szent hitért, minden emberi jóság e drága jutalmáért; minden földi szenvedés és méltatlanság ez édes megenyhítőjeért!

Ó, mi Istenünk! tekints alá ma a te hű gyermekeidre, kik még hisznek benned és a te szerelmes fiadban; s nézd, micsoda büszkeség, az emberi méltóságnak, az istenfiai halhatatlanságának boldog büszkesége ül ki orcájukra. S halld, micsoda zengésbongás támad — mint ha harangok zügnának — nem csak a tornyokban, de a szívekben is. Ó, lásd meg, ó halld

meg, ó fogadd kedvesen e nagy sokaságnak örvendező szavát, mely ezt zúgja feléd: „Alleluja! idvesség dicsőség, tisztesség és hatalom a mi Urunknak, Istenünknek!“. (Jel. 19. 1.) Ámen.

2.

Lelkünk csudás öröm tüzeiben égve száll ma hozzád, ó véghetetlenség hatalmas királya, örökké élő nagy Isten! Szívünkre a békeség olajága borul, ó halál legyőzője, diadalmas Krisztus, mintha itt járnál közöttünk, mint a tanítványok között a feltámadás után és így szólnál hozzánk is: „Békeség tinéktek!“

Ó, micsoda békeséget ad lelkünknek Istenünk, az a bizonyosság, hogy harczunknak vége van, hogy az örök megsemmisüléstől nem kell félnünk többé, hogy könyeinket a temetőkre nem hiába ontjuk, mert e könyekből az örök életnek vetése sarjadosz.

Ó micsoda erőt ad lelkünknek az a bizonyosság, hogy nem küzdünk, nem fáradunk itt hiába, mert örök élete van mindennek, a mi a te örökké való lelkedből származott. Szívünknek minden szent megmozdulása, egy jó szó, melylyel csak egy szempillantást is megédesítettünk, egy könnycsepp, melyet letöröltünk, egy sóhajtás, egy imádság, mely szívünkben szakadt fel: mind örök életet nyer, mind erősebb, mint a koporsó és a halál.

Szállj, szállj magasra szívünk szent reménye! Szállj imádság ama dicsőségesnek székeig, ki lett „elszülött a halottak közül és a föld királyainak királya; ki szeretett minket és megmosott minket a mi bűneinkből az ő vére által!“ (Jel. I. 5.) S te vedd kedvesen, Uram, néped hódolatát, örvendő lelkünknek elődbe borulását!

Rabok voltunk, . . . most szabadok! Szegények voltunk, . . . most gazdagok! Szolgák voltunk, . . . most fejedelmek és királyok! Uralkodunk, Atyánk, fiad

által, legerősebb ellenségünkön, a halálon. Lelkünket megmostuk ama Báránynak véreben s fehér lett, mint a hó s rajta arany korona tündököl.

Hozsánna néked örökkévaló király, hogy megnyitottad nekünk is az eget! Hozsánna néked örökkévaló szeretet, hogy a kereszttel alant roskadozóknak, a tövissel koronázottaknak, a Lázároknak, a megalázottaknak, a sirokon zokogóknak, a halálig hűveknek megmutattad s hisszük: meg is adod . . . ó, add is meg, igazságos Isten, — mint a Krisztusnak megadtad, — az életnek koronáját! Ámen.

EGYHÁZI BESZÉD UTÁN.

Meghalt a halál s feltámadt az élet szentfiad által, ó megfoghatatlan Valóság!

Légy áldott e csudáért, Krisztus Urunk feltámadásaért, halhatatlanságunknak, örök életünknek e mennyei

zálogáért s peeséteért! Légy áldott a holtak megelevenedő porának ez első zsengejeért! Légy áldott a kegyelemért, hogy elvetted a haláltól való félelmünket, elhengerítetted szívünkről a követ s a meggyötört élet és megalázott lélek homlokára feltetted a győzedelmes husvétii koronát!

Millió szív imádsága száll ma feléd, mint a földről felgomolygó pára; és fényes arcoknak ezrei tekintenek fel hozzád, a végtelenség felé. És zúg az ének, mint a tenger zúgása: „győzedelem, győzedelem, ellenség meggyőzött!” S egy nagy, hálaadó könyörgésben olvad össze a szív s az ember, mind a ki él s a ki magát fiadról a Krisztusról nevezi.

Ó, ezt a győzedelmes hitet, ezt a háládatos érzést növeld, buzogtasd szívünkben, mint a hegyekben a forrást, a mezőkön a vetést, hol most ébredszik a tavasz, az élet s most kezdi teríteni a halmokon s a völgyeken szép zöld szőnyeget!

S valahol egy sir domborul s ott zokog egy árva, egy búbanatos özvegy vagy egy édes anya: ó küldj oda angyalt a husvétii reménység fényes ruhájában s a Krisztus sirjánál elhangzott szózatnak édes vigasztalásával.

S valahol egy csalódott lélek él, ki élete szép álmait, reményeit temetgeti; a ki jóságáért, igaz voltaért, ember-szerető sziveért csak halátlanságot tapasztalt; aki az igazság győzelmében, jutalmában való hitét elvesztette régen s nincs semmiben és senkiben többé bizodalma; a ki mint egy szárnyaszegett madár, egykedvűen nézi a napok folyását és szomorú a lelke mindhalálíg: ó, mutasd meg annak a megváltó tövis koronáját, mely áldott jósága földi jutalma volt; mutasd meg a Krisztusnak sebeit, miket ártatlanul érettünk hordozott. De mutasd meg az üres koporsót is, melyből az új élet diadallal kelt ki, hogy alázattal omoljon porba a te csudálatos hatalmad és igazságod előtt

és álmekodással rebegje, mint a meggyözött Tamás: „Én Uram és én Istenem!”

S valahol egy szegény szenvedő virasztja a nagy éjszakát, vergődve, mint a galamb s szomjuhozva és mégis rettegve azt a titokteljes más világot, amelynek már kapujához ért: ó gyújts világot előtte e nagy rengeteg szélén s háborgó lelkét csendesítsd le a Krisztus szavával: Ne féljete! Én vagyok a feltámadás és az élet, a ki én bennem hiszen, ha meghal is, él az!”

Ó ezt a menyei fényt gyújtsd meg majd a mi halálos ágyunk mellett is, Istenem! És hogy ne menjünk ítéletre: támasz fel minket új életre még itt ezen a világon, a bünön és halálon gyözedelmeskedő szent fiad, a Krisztus erejével. Ámen.

ÁLDOZÓ CSÜTÖRTÖKÖN.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

Dicsőségedben véghetetlen, bölcseségedben felülmulhatatlan, jóságodban kibeszélhetetlen felség, mennynek és földnek hatalmas királya, embereknek édes atyja! Nevedre minden térdek meghajolnak, nap, hold, és csillagok te néked hódolnak; a mi lelkünket is valami édes vágyakozás vonja hozzád, fel a fényes egek felé; valami titkos, szent, csodás sejtelem ragadja a magasságba, mintha szárnyai volnának.

Hitünk menyországról, boldogabb hazáról beszél szívünknek Istenünk és a mi sokat meggyötört szívünk úgy szivja magába e hitet, mint az esőt a szomjuhozó mezők s úgy megújul tőle, mint a plánta, mikor arra harmateppet szülsz hajnalra.

Ó azokban a fájdalmas, keserű órákban, mikor lelkünk e föld sok

igazságtalansága ellen lázadozik s az emberektől vett sebeit vizsgálja; ó, azokon a csüggesztő, szomorú, kínos éjszakákon, mikor a haldoklók ágyánál virasztunk, vagy elpusztult reménységeinket, tovatünt édes álmainkat siratjuk: mi lenne belőlünk Istenünk, egy jobb, igazságosabb világ, a mennyország megnyugtató, kibékítő, boldog hite nélkül?

Áldassék, mindörökké áldassék a te bölcsességed e hitért, ez áldott reménységért! Áldassék, mindörökké áldassék a te atyai jóságod, hogy e hitünk mellett már bizonyoságot is tettél a Krisztus megdicsőítése által!

Ó tápláld tovább is és tedd bőssé szivünkben, lelkünkben e drága hitnek megelevenítő forrásait. Emeld lelkünket ég felé Istenünk, hol igaz hazája van. S ha szivünket bánat járja és fejünk fölé sötét felhő borul, te üzd el azt az égről az áldozó esütörtök nagy reménységével és küldd el helyette azt a fényes felhőt, melyből a meg-

dicsőült Idvezítő arcza mosolyog le csüggedő lelkünkre.

Emelj, emelj tisztább világ felé és hogy szabadabban szálhasson a lelkünk, könyítsd meg földrehúzó terheitől: a hitetlenségtől és szeretetlenségtől s tedd olyan tisztává, mint a gyermek lelke.

Ó, vigy be majd minket is a te dicsőségedbe Istenünk s hogy odajuthassunk, boldogok lehessünk, azt a mennyországot, azt a boldogságot építsd meg szivünkben már itt e földön is, boldogságos Isten, a te fiad által! Amen.

EGYHAZI BESZÉD UTÁN.

Áldva légy lelkünktől örökkévalóságnak Istene! Áldva légy az üdvösségért, melyet hivednek a Jézusban adtál! Áldva légy az áldozó esütörtök csodákkal teljes ünnepéért, a midőn

„felszállt a mennybe, a honnan eredt, az idvezítő örök Szeretet!“ És áldva légy azért a felhőért, mely őt szemeink elől elfogta, hogy hitünket látássá változtassa! És áldva légy ez ünnepi óráért, midőn a te lelkednek békessége pihent meg mirajtunk s a te mennyországodnak fényessége derengett lelkünkön!

Ó, tökéletes egy idvözítő, ki utat nyitottál nekünk a mennyországba: szállítsd alá reánk a te lelkednek erejét, mint Illyés próféta a maga tanítványára az ő szent palástját! Hogy a te utadon, — mely élet és igazság, — tudjunk mi is csodákat cselekedni, kísérteteken győzedelmeskedni s elevenen az egekbe szállni!

Te, ki lakosa voltál e földnek, lakosa vagy most az egek véghetetleniségének s a szívek és lelkek birodalmának. A legmélyebb megaláztatásból a legnagyobb dicsőségbe tértél. A hitetlen Tamások lábaidhoz borulnak; a halálodra esküvők, a Herodesek és

Augusztusok, a királyok és császárok most a porban és hamuban sirtak s a kik akkor sirtak kereszted alatt, most örvendeznek és alleluját zengetednek.

„Látják dicsőséged, mely körülvesz téged, e föld minden határi.“

Ó, hadd boruljunk mi is királyi széked elébe, vallást tenni rólad s könyörögni hozzád! Légy gyámola a mi erőtelenségünknek! Légy szószólója a mi esedezésünknek! Légy megenyhítője a mi mennyekért epekedő szent szomjuságunknak!

Főpapunk! Prófétánk! Királyunk!

A te főpapságod alatt gyűjtsd egy nagy gyülekezetbe a földnek minden nemzetségét! A te prófétaságod által gerjeszd fel minden lélekben az igének világosságát! S a te királyságod alatt állítsd fel minden szivben az Isten országát!

S mig bujdosunk e pusztában, e sok szenvedéssel fölszentelt életben; mig hazatérnénk hozzád és a mi

Atyánkhoz, hová lelkünknek szent vágyódása hajt s hová annyi előttünk elszállt drága lélek hívogat: ó, hadd nyugodhassunk addig is a te kebeleden; hadd szentelődjünk meg az áhítat és szeretet szent érzelmeiben; hadd vigyük el a vigasztalás és könyörület balzsamát a szegényekhez és betegekhez, amiért jutalmul ígérted a menyországot; és hadd áldjuk mindenkoron a te szent nevedet, mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség, most és mindörökké! Ámen.

PÜNKÖSTI IMÁDSÁGOK.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

I.

Csöndes áhítatban, megilletődötten — mint az apostolok az első pünköszt reggelén — várjuk vigasztaló szódnak édes zendülését, égi világosságod sugarát és szent lelked alászállását e világra, Istenünk!

Ó, soha jobban, mint most! Soha ilyen sem hév, sem hideg nem volt még a világ. Lelkesedni érted nem tud, lemondani rólad nem mer. Érzi, látja, hogy a te megtartó erőd nélkül szárandó teremtés és még sem bir lelke minden erejével, szíve minden melegével oda forrni hozzád, hogy se élet, se halál tőled s a Krisztustól el ne szakaszthassa. Anyaszentegyházad, melyet szent lelked ereje — kétezer év előtt — e napon teremtett, mintha gyászban ülne. Édes gyermekei fordultak el tőle; a kiket szent fiad vérével megváltott, a kiket szent lelked egy seregbe gyűjtött: azok széledeznek, azoknak szívében szunnyadoz a hűség, a gyermeki szeretet az édes anyához.

Ó, mi lesz így népedből szentlélek Úr Isten? Hitünk fáradt, lelkünk csüggedt; se benned, se az emberekben nincsen bizodalunk. Csak földi tudományért szomjuhozunk, az égre csak a sir mellett gondolunk. Lelkünk alatt jár, mint a köd, pedig ott kellene viharza-

nia a magasságban, mint a zúgó szélnek. Hitünk kétségek között hanyatlik és csillagtalan sötétben tévelyeg, pedig menyei lánggal kellene lobognia, mint a kettős tüzes nyelvnek.

Ó, jövel szentlélek Úr Isten! édes vigasztalónk, kegyes oltalmazónk! Igazságnak lelke: győzd meg e világot! Világosság lelke: fényeskedj, mint a nap! Erőnek kútfeje: buzogj mint a forrás! Vigasztalás lelke: nyugodj meg fejünkön s fájdalmas szívünket vedd szárnyaid alá!

Szállj le ó, égi tűz, Istennek ereje! s égesd meg lelkünkben olthatatlan lánggal, égesd, a mi polyva, égesd a mi gonosz s ne hagyj meg benne mást csak a tiszta buzát: a jóság magvait.

Szállj le ó szentlélek s zugj végig e földön, mint a zendülő szél! Tereld össze a népeket, az országokat, a nagyokat és kicsinyeket, fejedelmeket és alattvalókat... tereld össze, mint a vihar, az egy akol és egy pásztor bá-

torságos oltalma alá: a testvériség édes enyhéjébe.

Szállj le ó szentlélek, békesség galambja, s a mit megígértél, hozd alá szívünknek! Ne hagyj minket árván, ne hagyj minket búban; lelkünket illesd meg, bűnünket bocsásd meg; s majd a kegyelemnek áldott asztalánál, az Úr Jézus Krisztusért, akit az atyának fiává avattál, a kiben e földnek békeséget hoztál: ó, áldj meg minket is, ó, szállj le reánk is! és töltsd be szívünket, mennyei szent ajándékkal, szívbeli szent buzgósággal! Ámen.

2.

Világnak világossága, hitünknek ereje, prófétáknak, apostoloknak teremője, ó égi tűz, áldott szentlélek Istenünk!

Egybegyűjtöttél minket is a vigasztaló lélek befogadására. Egybegyűjtöttél, mint régen apostolaidat, hogy tűzzel és szentlélekkel megkeresztelkedjünk.

Tekintetünk még égre van függesztve. Még csüggedve nézünk a menybetért idvezítő után. Még csend van körülöttünk, csak könnyörgésünk buzgó szava hallik. De lelkünk már hallja a a sebesen zúgó szél zendülését, látja a tüzes nyelv kettős villanását. Már érezzük, hogy kezd teljesedni a Krisztus biztató ígérete; hogy száll a megelevenítő lélek, az új, mennyei világosság a világra. És szivünkben is felzug, mint a szél zendülése, az imádság: Jövel szentlélek Úr Isten! . . . Ó, Istennek lelke szállj le ránk!

Szállj le reánk és nyugodj meg mi-rajtunk! Mert, lásd, megint árvák vagyunk. Nem szent fiad hagyott el bennünket, mi hagytuk el őtet. „Nem látjuk már jeleit erődnek; közöttünk immáron nincsen próféta.“ Hitünk fáradt, lelkünk csüggedt. Igédnek világosságát felhő fogja el szemünk elől: a kételkedés szomorú felhője. A szeretet lelkét, tüzét oltogatja bennünk a világnak lelke.

Ó, szentlélek, árváknak kegyelmes atyja! szivek vigasztalója, betegek gyógyítója, bűnösök bátorítója! Jövel segíts meg minket! Jövel gyógyíts meg minket! Jövel jobbíts meg minket!

Egy sugárt mennyei világosságodból, egy fuvallatot világokon átzúgó erődből szállíts mi reánk is. Jöjj, mint galamb, a béke olajágával, vagy jöjj, mint a tűz, emésztő erőddel: csak jöjj és szállj el lelkünk felett, hogy megláthassunk, megcsodáljunk és megújuljunk tőled!

Ó Atyánk add, hogy az a lélek, mely szent fiadban magát megdicsőítette; mely kinszenvedésen, halálon diadalra vitte az apostolokat; az a lélek, mely meggyőzte a világot s meghódoltatta a népeket és királyokat: add, hogy szálljon le mi ránk is!

Hogy halál és élet által
Hozzad siessünk nagy vágyással
Alleluja! Alleluja!

Amen.

EGYHÁZI BESZÉD UTÁN.

Édes várakozással, szivünkben a pünkösti lélek gerjedezésével borulunk le még egyszer előtted ó minden erőnek és áldásnak kútfeje, világosító és vigasztaló szentlélek Isten!

Igy ültek együtt az első pünköst ünnepén a te apostolaid is, egy hajlékban, egy akarattal, imádkozva, reménykedve. S a láng, mely akkor szivökben fellobogott, a zendülés, mely azt az alacsony hajlékot betöltötte: ma országokra, birodalmakra világít s az a zengés kihat a föld kerekiségének minden határára. (19. Zsolt. 5.)

Ó szállj alá mi hozzánk is és gyujts lelkünkben örökké égő tüzeket! Ó jöjj és isteni erőddel a szíveket illesd meg, a félénket bátorítsd meg, a kesergőt vigasztald meg és tégy csodákat az égben oda fel és jeleket a földön ide alá. (Csel. 2. 19.) Tégy csodát és hozz

egy akaratra még egyszer bennünket, hogy egy lélek lelkesítsen mindnyájunkat, Krisztusnak tanítványait, Krisztus testének tagjait.

Szállj le e gyülekezetre: kicsinyekre és nagyokra, szegényekre és gazdagokra; a nyájra és a pásztorokra. Taníts téged megismernünk, taníts utaidban járnunk. Taníts meg tűrni és szenvedni, és taníts meg ó, áldott szentlélek, . . . taníts hittel imádkozni!

Szállj le nemzetünkre s ne hagyd elcsüggedni! Vesd sugaraidat boldogabb jövőre és tartsd fenn hitünket e jövőre iránt.

(Szállj le a királyra, a magyar királyra, és gyujts kettős lángot kebelében. Az egyik láng világítsa be utját királyi palotájától a nép kunyhójáig, hogy lássa meg, ismerje meg valahára népét, melynek boldogítására neki a koronát adtad. A másik láng gyujtsa irántunk szeretetre szívet, hogy ne legyen a magyar nép még tovább is árva.)

Szállj le, szentlélek Isten, az egész világra, hogy legyen valahára világosság minden főben, minden szívben. Hogy igazságtalanul ne uralkodhassanak rajtunk se papi fejedelmek, se világi fejedelmek.

Szentlélek Isten szentelj meg minket! Szentlélek Isten hallgas meg minket! Szentlélek Isten ó áldj meg minket! Amen.

IV.

ALKALMI IMÁDSÁGOK.

BEKÖSZÖNÉSKOR.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

Szózatodat halljuk, lelkednek világosságát csodáljuk, a te népedhez való nagy szereteteden álmélkodunk e pillanatban, mi Urunk Istenünk.

Itt lángol előttünk a te prófétáidnak és apostolaidnak szentirása, a biblia, ez az örökké égő csipkebokor, melyből évezredek óta szólsz hozzánk, ó örökkévaló kegyelem! Uram, megoldjuk saruinkat, mi erőtlen szolgálid, midőn hozzá közeledünk, hogy világosságát szerte vigyük a falvakba és városokba, mert szent a föld, a melyre lépni akarunk. Uram, halljuk szolgálidhoz parancsoló szódat: menj és hozd ki az én népemet a szolgaság házából

az ígért földére, a pusztából az evangéliom szép kies mezejére!

Áldassál, Istenünk, hogy a te népednek rendelsz Mózeseket és prófétákat, kik átalvezessék a sivatagokon és a tengereken, villámláson és mennydörgéseken, kishitüsen és zúgolódásokon; s a testi és lelki szükségnek idején mennyei mannával táplálják s szomjuhozó lelkőknek a sziklából is élővizet fakasszanak.

Ó, szállíts alá egy égi szikrát a te szolgádra is abból a szent tűzből, a melylyel a próféták ajakát illeted! Ó, tölts ki reá egy fuvallatot abból a lélekből, melylyel apostolaidat megbátorítottad s világot hódító útjokra küldötted! Hogy igédet tisztán hirdethesse, mi bágyadt szívünket megerősítse, lankadó hitünket lángokra gyujthassa és se a hozsánna, se a feszítsd meg, se a hízlekedés, se a kárhoztatás el ne tántorítsa tőled és a Krisztus szerelmétől!

Töltsd ki rá lelkedet, hogy mikor szól hozzánk a szentlélek szöjjön az

ő ajka által! Hogy a vakok megvilágosodjanak, a lelki betegek meggyógyíttassanak s a te szent fiadban, a Jézus Krisztusban mindenek higgyenek! És keresztelkedjenek meg tüzzel, szentlélekkel és térjenek meg a bünöknek bocsánatjára! Ámen.

EGYHÁZI BESZÉD UTÁN.

Áld és dicsér téged e gyülekezet, mi Urunk Istenünk, hogy idvessége eszközlésére neki most is lekipasztort adtál, ki igédnek erejével, az igazságnak beszédével s élete nemes példájával, fénylő világosságával vezérelje népedet az örökéletre vivő utakon... Ó legyen áldott az ő bejövetele miközöttünk!

Ó, legyen áldott, Uram, az ő munkája is! Legyen gazdag aratása a lelkék mezején, hogy e mezőkről hálás, örvendező ének szálljon az ég felé a

te szent segedelmedért és tökéletes ajándékaidért!

Mikor szól népedhez a te parancsolatodból, mikor erősítgeti az erőtelegeket, térítgeti a hitetleneket, mikor kötözgeti a sérelmes szíveknek sebeit s oszlatgatja a félelmes lelkek kétségeit: ó, küldj neki akkor mennyből segedelmet!

Küldj áldást és segedelmet erre a városra (helysége) s ennek előljáróira és minden lakosára, minden ember-testvérünkre, ha más templomban imád is tégedet! Mert te mi Atyánk vagy és mi mindnyájan a te gyermekeid vagyunk. Nincsen nekünk más Istenünk, több Istenünk rajtad kívül; s nincs más ezélunk, mint békességben, boldogságban élni s üdvösségünket kiérdemelni... Ó küldj nekünk mennyből segedelmet!

Küldj áldást az iskolákra, ahol anyaszentegyházad gyöngé plántái nevedeknek! Küldj segedelmet a tanítóknak, kik a világossághoz illő ruhába öltöztetik a fejlődő lelkeket!

Küldj áldást és segedelmet magyar hazánknek is, magyar népednek is! Ellenség ne tapossa földjét, testvér ne sebezze szívét, visszavonás ne rontsa meg békességét, boldogságát. Áldd meg jószágos királylyal, bölcs ítélő birákkal s egyedül e nemzet javát, dicsőségét néző kormányzókkal!

Küldj áldást és segedelmet e gyülekezetre! Hogy lelkipásztor és nép igaz szeretetben torrjanak együvé. Hogy megértsék egymást s a te szent ezéodat, melyet eleibök tüztél. Hogy kicsinyek és nagyok, szegények és árvák előtt áldásban maradjon e napnak emléke, áldásban maradjon a te dicsőséges neved, most és mindörökké! Amen.

BŰNBÁNATI VAGY URVACSORAI.

EGYHÁZI BESZÉD ELŐTT.

I.

Örök köszál, örök jószág! Oltalmunk és erős bástyánk! Igazságos és kegyelmes Istenünk! Bizodalommal tekintünk fel hozzád . . . magunkban nem bízhatunk. Reménységgel nyugosznak meg szárnyaidnak árnyékában, mert más nincsen, ki segítsen, könyörüljön s megtarthasson.

Ó, pedig itt leselkednek szüntelen körülöttünk, gyarló, erőtlén teremtések körül, a veszedelmek, a kísértetek. Itt örvénylenek a vizek, a melyek már szinte lelkünkig hatottak. A bűn, a mi régi ellenségünk, háborog velünk. Nézd, hogy szakgat és tép, hogy nyitja meg a poklot, a mélységet előttünk már ezen a földön s hogy hajt kétsegbesésbe, hogy visz az örök halálba!

Itt mélység mélységet kiált. S e szörnyű mélység felett egy arany híd vezet át a te országodba, a békesség, a boldogság országába: a kegyelem, a te végetlen kegyelmed, a te isteni jószágod. A bűn sivár, sötét éjszakájára a te bűnbocsátó szereteted áldó napja hoz boldog viradatot.

Ó ezt a kegyelmet éreztesd velünk is, mélységes Irgalom! E csoda szeretetből ejts, ha csak egy sugárt is, a mi lelkünkre is! Isten, a Jézus véérért, hulló könnyeinkért, lelkünk fájdalmáért: vedd le lelkünkről ma a vádolásnak terhét s nyugtass meg és vigasztalj meg! Ó, nyugtass meg, ó vigasztalj meg! és itt a kegyelem és megengesztelődés örök bizonyossága előtt bocsásd meg a mi bűneinket, a mint mi is megbocsátunk az ellenünk vétetteknek a Jézus nevében! Ámen.

2.

Kegyelmes orczádat keressük, bűnbocsánatod enyhítő, megelevenítő har-

matát szomjúhozzuk, ó, mi idvességünknek Istene!

Ujjászületni, megszentelődni vágyunk Istenünk, hogy lelkünk megtisztulva és megifjodva keljen ki a bünbánat vizeiből, mint a fölkelő nap a végtelen tengerből.

Ó, mert végtelen az a kegyelem is, melylyel magadat s fiadat az ember életében megdicsőítetted. Végtelen az az irgalom, szeretet és atyai jóság is, melylyel a megtántorodó, de hozzád vissza sóvárgó fiakat lelkedre öleled.

Nincs boldogság, nincs gyönyörűség e világon, mely felérne a lélek tisztaságának, belső csöndességének, veled való boldog békeségének édes érzésével.

A legtartósabb világi öröm is a benned való öröm mellett, csak muló életü tavaszi hópehely, mely mihelyt a földre száll, mindjárt el is enyészik.

Ó, ezt a maradandóbb, igazabb örömet, ezt a veled való boldog békeséget add meg szívünknek, Istenünk!

E gyülekezetet, mely kegyelmed zsámolyához borul és mielőtt szívét feltenné oltárodra áldozatul, előbb megvallja bűneit és bocsánatodért esedezik: biztasd meg, hallgasd meg! Szálljon alá, mint a harmat, a te tanításod; hulljon mint az eső, a te örök igéd, hogy a lelkünk tőle virágba és áldásba boruljon s teljesejék meg reménységgel, hittel, szeretettel; teljesejék meg azzal az indulattal azzal a lélekkel, a mely volt a mi megváltó Urunkban, a Jézus Krisztusban! Amen.

UJKENYÉRI URVACSORAKOR.

EGYHAZI BESZÉD ELŐTT.

Az áldás, a melylyel határainkat megkoronáztad, a te áldásodra nyitja a mi szívünket és szánkat is, Istenünk! A kenyér, melyet újra kezeinkbe adtál, lelkünket a te oltárodá szenteli, melyen

szívünk legboldogítóbb érzelmeit, hitünk legillatosabb virágait: a hálát és szeretetet mutatjuk be neked méltó áldozatul.

Ó, bölcs ura az aratásnak, mi dicsőséges és jóságos Istenünk! Dicsőségeddel rakva menny és föld; áldásaidal teljes dél, kelet, észak és enyészet. A te felséged, Uram, nagy és erős; a te jóságod mély és csodálatos! A nyári nap hévségét te hivesítéd meg éjjeli harmattal, a hegyeket te öntözöd bőséggel, a halmokat és völgyeket te gazdagítod meg gabonával; az ember szívét és száját te ékesítéd fel dicsérő énekekkel és hálaadással.

Ó, nézd, mint illatoznak neked a rétek; nézd hogy tapsolnak az erdők s hogy száll millió lélekből feléd az imádság: „Add meg a mi mindennapi kenyerünket és bocsásd meg a mi vétkeinket!”

Ó, szálljon alá a te véghetetlen egeidből is a kegyelem és az áldás, a bünbocsánat és a megszentelés!

Szívünk mely fél és bizik, aggodik és remél, tart tőled és mégis ohajtozik hozzád: szívünk a te bünbocsátó irgalmad oltalma alá menekül, mint a madár a zivatar elől anyja védő szárnya alá.

Szólj hozzá, Uram csöndesen, evangyéliomod édes ígéreteiben, szólj az új kenyér zsengejében, testi és lelki áldásodnak ez örökké fennmaradó zálogában és pecsétében: s szívünk azonnal olyan ujjá leszzen, mint a plánta, mikor arra harmateseppet szülsz hajnalra! Ámen.

ISKOLAI ÉV KEZDETÉN.

KÖZÉPISKOLÁBAN.

Bizodalmunk a te nevedhez van forrva, hálánk téged ölel körül, mi erős Köszálunk, ez új iskolai év küszöbén. Lelkünk hogy átrepül a multon s jövőndön, e két végtelen tengeren: e beláthatatlan vizeken nem lát más vilá-

gító tornyot, csak a te nagy neved egekig érő tűzszlopát.

Mindig te vezettél, mindig te szeretted.

Mi Atyánk légy áldott! Mi Atyánk ne hagyj el!

Lelkünk odasimúl hozzád, mint a hab. Imádságunk repül, repül feléd a kéklő magasságban s hisszük meg is talál téged, nem fárad el trónodig, ha szárnyain ott ragyog a hitnek arany verőfénye.

Mi Atyánk légy áldott! Mi Atyánk ne hagyj el!

Ha vezettél eddig, vezess ezután is!
Ha áldottál eddig, áldj meg ezután is!

Hiszen virágot a fának, fényt, harmatot a virágnak, áldást földnek égnek te küldesz, te nyújtassz.

Ó, édes Atyánk! Lesz-e gyümölcs a fán, melynek nincs virága? Lesz-e áldás a munkán, mely nem a te nevedben s nem a te nevedért történik? Lesz-e öröm az olyan életben, melynek nincs nemesebb célja? melyet vándor-

utján csak a földi tudomány halovány pásztortüze vezet s nem a te benned való hit örökké égő csillaga?

Ime, Uram, itt illatozik előtted egy egész virágerdő: ez a sok gyermeki és ifjui szív s lélek. Ó, Uram, ne hagyj el a virágzás idején e sok nyiló szívet, sőt töltsd meg valamennyit nemes érzelmekkel, e drága harmattal; s áldd meg egytől egyig komoly törekvéssel, e drága gyümölcscsel.

Ne engedd, hogy az a sok boldogan aggódó, félve reménykedő szülei lélek megcsalatkozzék. A mennyi gyermek és ifjú itt áll most szent színed előtt, annyi szülei kebel válik ma oltárrá, melyről mind buzgó imádság lobog feléd sorsunk hatalmas ura, tele esdek-léssel, tele forró sóhajtàssal, hogy áldd meg ezt a munkára induló sereget.

Ó, áldd is meg őket, Uram! Küldd el szent lelkedet, mennyei erődöt és töltsd ki bő mértékben ez iskola tanulóira, tanáraitra. Lobogtasd előttük vezető világosságul a te szent igédet, a

mely azt tanítja, hogy „a betű megöl; lélek az, a mi megelevenít.“ Ó, ezt add Uram nekünk, ezt a megelevenítő lelket! Ez hadd lebegjen tanításaink felett, ez mosolyogjon ajkainkon, ez hassa át minden cselekedetünket, ez forrassza össze igaz szeretettel a mi szívünket a tanítványoknak szívével: akkor nem teher lesz nekünk s nekik a tanítás, a tanulás, de üdítő, felemelő, megszentelő foglalkozás.

Istenünk, Urunk! Ködbe borúlva áll tekintetünk előtt ez az egész iskolai esztendő. S mi, tehetetlenségünk érzetében előtted megnémulunk, zsámolyodhoz borulunk s kiáltanánk, de csak szívünk beszél, kérvén téged, irgalmas Atyánkat:

Álld meg kezdetét, végét ennek,
Hogy midőn napjai lemennek,
Mondhassuk: dicsőség Istennek!

Amen.

ISKOLAI ÉV VÉGÉN.

KÖZÉPISKOLÁBAN.

I.

Egy iskolai esztendő lenyugovóban, a munkás pihenésre térőben, Istenünk; s nem sokára éjjeli csendesség borul e falakra, a melyek között mi most bucsuzni és hálát adni gyülekeztünk össze. Bucsuzni egymástól, bucsuzni e helytől s egy munkában töltött év édes és fájó emlékeitől; s hálát adni neked, a ki mindég velünk voltál, soha el nem hagytál.

Ó, Uram! nem bocsátunk el addig tégedet, míg meg nem áldasz minket gyermekeidet, jobb és gyarlóbb fiaidat; s míg megteljesedett szívünket még egyszer ki nem öntjük előtted.

Légy áldott, örök világosságnak kutfeje, ki a napokat és lelkeket élteted s fényt mindenikre a te lelked sugárzása áraszt! Légy áldott, hogy e sugárzó

világosságot, a titkokat bevilágító tudomány csillaga által, e száz meg száz lélekre, tanítóra és tanítványra, ez esztendőben is kiterjesztetted!

A bölcsességért és egészségért, a testi és lelki erőért, mit a tanítóknak adtál; a szeretetért, melyet a tanítványok iránt szívökben melengettél; a hűségért ez iskolához; az igazságosságért a gondjaikra bizottakhoz: légy áldva! A gondviselésért, melylyel ez ifjak és gyermekek fölött örködtél; a nemes érzésekért, miket lelkökben fakasztottál; s minden egyes harmatcsöppjeért a kegyelemnek, melylyel szívök termőföldjét a beléje hintett drága magvak iránt fogékonnyá tetted: szenteltessék meg a te neved!

Fogyatkozásainkról pedig ne emlékezzél meg! Tudjuk, Uram, szent igédből tudjuk, hogy te, ügyed szolgálatára, nem napszámosokat, de hű munkásokat keresel; hogy a munka becsét, nem a napok és évek hosszúsága, de a lélek készsége, igaz gyönyörűséggel való

fáradozása szerint itéled meg. S tudjuk azt is, hogy az ilyen hűmunkást, kimondhatatlan édes meglelégedéssel jutalmazod; hogy annak lelke a teher alatt is mennyei magasságba száll, s mint a pacsirta röptében is tud néked éneket zengeni. De lásd, nem tagadhatjuk el, hogy emberek vagyunk. S ember, kicsoda volna tökéletes? kicsoda volna mindhalálig hű és igaz?

Senki! Az csak te vagy tökéleteség Istene!

Ó, áldj meg hát minket, ahogy csak te tudsz áldani!

A mit vétkezünk az igazság lelke ellen: bocsásd meg! A mit jót vetettünk: gyümölcsöztesd, hajtsd kövér kalászkokba! A miben vezérlő, világoskodó példa voltunk: azt lásd is meg, láttasd is meg, hogy minden a te dicsőségedre s a mi fiaink igaz emberré való nemesedésére szolgáljon.

A mi fiainkért, Uram, a mi fiainkért kiáltunk tehozzád! Annyi szülei szív

nek boldog büszkeségeért, féltett kincseiért s ami lelkünknek is édes gondjaiért!

Majd mikor ezek visszatérnek az atyai hajlékba, ki boldogan, ki bűnösen, egyik a kötelességteljesítés édes nyugalmaival, a másik lelkén egy elvesztegetett esztendő terhével . . . ó, mikor ezek haza térnek, Uram, hogy telik meg szemök a szüléknek, az egyiké ragyogással, a másiké könnyhullással. Ó illesd meg akkor, Istenünk, ezeknek a tékozló fiaknak a szívét, hogy sirva boruljanak ezek is atyjuknak nyakába, — ki őket még akkor is szereti, — és töredelmesen vallják be ezek is: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened s nem vagyok méltó, hogy fiadnak neveztessem!“ Ó lágyítsd meg szívöket, Istenünk, vagy gyujts lelkökben emésztő tüzet, mely a szégyen pirosságát vesse orcájukra s a bánat nyomán támassz bennök erős elhatározást a jóra és a jövő esztendőre! Hogy majd mikor kegyelmedből egy új iskolai

évet számlálunk ismét az elköltözettekhez, ezeknek szülei is örvendezve kiállthassanak fel: az én fiam meghalt vala és ime feltámadott; elveszett, de imé megtaláltatott . . . áldás, dicsőség neked érte, Istenem! Amen.

2.

Isten! ki fent uralkodol az eget boltjai alatt forgó világokon s dicsőségedet és hatalmadat csillagokkal irtad fel az égre, de jóságodat és örök szerelmedet a gyermekek lelkében jelentetted ki a földnek: imádkozni jöttünk hozzád ez iskolai év alkonyán.

Imádkozni, hálát adni a testi és lelki erőért, melylyel ez esztendőben megáldottál; a segedelemért, melylyel gyarló igyekezetünket a cél felé vezetted s a kegyelmes gondviselésért, mely mint egy védelmező szárny lebegett felettünk ez egész esztendőben.

Ez egész esztendőben! A vetéstől mind az aratásig, a lombhullató ősztől, az arany kalással ékeskedő nyárig,

a boldog reménységtől a beteljesedésig. Ha nem mindenben lett meg a mi akaratunk; ha várakozásainkban itt-ott megcsalódtunk; ha volt nap, mikor keserőség poharát kóstoltunk; mikor fájt a szívünk; ha itt járt közöttünk maga a halál is (mert itt járt az is): azért is a te szent neved áldassék! Te mindent böles okra cselekszel. Tied a mindentudás, mienk a tapogatódzás. „Csak homályt találunk előttünk és mélységet, elménkkel megfogni akarván ily felséget“.

Most számadásra jöttünk hozzád igazságos bíró. Mi már itéltünk: most te ítélsz. Mi a szívekbe és vesékbe nem láthatunk, te látod azt a titkos gondolatot is, mely ott szunnyad a lélek fenekén.

Uram dicsekedjünk-e előtted a munkával, melyet elvégeztünk? Nem dicsek-szünk! Mi csak kötelességünket teljesítettük s vajha úgy teljesítettük volna, hogy a lelkünk ne vádolna. Meghajtjuk előtted a földnek poráig, a tudományok-

nak fennen lobogó zászlaját s mély alázattal ösmerjük el, hogy csak egy igazi kincs van a világon: a melyben egyesül a mélység és magasság; az emberszeretet mélysége s a lelki nemes-ség egeket ostromló s egeket érdemlő magassága. A tudomány ennek a mennyei erénynek csak szolgája. A tudomány magában még bölcsékké sem teszen s te tudod legjobban ó, szent és tökéletes Felség, hogy a legjobb ember, a legbölcsebb ember is, mert az élet igazi célját egyedül ez közeli-tette meg.

Ó, szálljon alá a te áldásod az iskolákra, e virágos kertekre, melyekben az igazi bölcsességnek, a lélek legszebb virágainak gyöngé plántáit nevelgetik gondos, atyáskodó kezek! Szálljon alá örök áldásod közelebb a mi szépen fejlődő intézetünkre, melyet két testvér kar ölel aggódó kebelére s a mely felett úgy repült át ismét egy munkában, gondban gazdag esztendő, mint a tovatünő álom!

Te védted, te áldottad eddig is, te áldd meg, te véd meg ezután is! A tanítóknak és előjáróknak add meg a híven teljesített kötelesség édes öntudatát, a tanulóknak a megérdemelt testi, lelki nyugodalmat. Csak a megérdemelt nyugodalmat igazságos Isten, s a ki használatlanul engedte tovatünni a visszahozhatatlan időt: azt indítsd magába szállásra. A ki pedig szent segédlemmeddel megállta helyét emberül s önmaga, hazája, egyháza és embertársai iránti szent kötelességből s a bizonytalan jövővel szemközt reá váró nagy, ösmeretlen küzdelemre törekedett eszét, szivét, lelkét felvértezni: azt repítsd édes megelegéssel a boldog szülék örömtől dobogó kebelére, s hozd vissza ez ismerős falak közé megújult testtel és erővel az igaz bölcsesség, és igaz barátság forrásai után epekedő szívvvel, hogy együtt rebeghesük el újra, majd az új iskolai év küszöbén, esedező könyörgésünket s dicsoíthessük, mi Atyánk, a te szentsé-

ges nevedet s örökkön örökké virasztó gondviselésedet! Ámen.

ISKOLÁS GYERMEKEK NYÁRI VIZSGÁJAKOR.

Örök tökéletesség kutfeje, nagy Isten! Csudákkal teljes a természet temploma, de még csudákkal teljesebb a gyermeki lélek, mely egy egész jövő világot rejteget magában. Olyannak alkotád, ó csodás alkotó, mint a kert virágát, mely lassankint bontogatja ki előttünk levelét, míg egy szép nyári reggelen egész teljességében, egész ragyogó szépségében, ott pompázik, ott mosolyog szemünk előtt. Olyannak alkotád, mint a mélységes vizeket, melyekben ott szunnyad a vihar, ott szunnyad az örvény, de ott kéklík az ég is. Ó, meddig fog tartani e boldog szunnyadás, meddig fog oly kéklön rá-

borulni az ég: azt csak te tudhatod, mindentudó Isten!

Örökké áldott légy gondviselő Isten, hogy ott lebegsz lelkeddel a kicsinyek felett, mint ott lebegtél a teremtés kezdetén az örvénylő vizeknek és mélységeknek színén! Örökre áldott légy, hogy szent szemedet le nem veszed rólok egy pillanatra sem; hogy vezeted, véded, növeled, áldod e fejlődő lelkeket; hogy teszed őket képed másaivá s napról-napra viszed közelebb az éghez, a tökéletességhez! De légy mindörökké áldott, hogy az égből leküldéd hozzájuk a te legszentebb angyalodat, a vallást, hogy tanítsa meg őket, — mint a fiatal sasokat — az égre nézni, a napba tekinteni, a kéklő magasságban is biztosan repülni... s ha zivatar jó és szivükre csap az élet forgó szele: fehér szárnyaival őket betakarni.

Ó, hadd tagargasson minket is jó Atyánk! S míg itt csöndes buzgóságban együtt imádkozunk s hálát mon-

dunk neked gyermekeink iránt ez iskolai évben is meg mutatott kegyes oltalmadért és segedelmedért: hadd nyugodjék meg szívünk a vallás csendes enyhelyében. Minden áldás és minden jó adomány szálljon onnan felülről, a hit fényes országából, e gyülekezetre: az örvendő nagyokra s a rólad vallástévő kicsinyekre!

Jövel, ó áldott szent lélek s a gyermekek ajkának rebegése által, gerjessz a nagyok lelkében igaz buzgóságot, egyház és iskola iránt hűséges szeretetet! S mint a hajnal füre, fára harmatot szül, úgy szüljön a hajnalodó gyermeki értelem könnyet a nagyok szemében, szívében: az édes megindulásnak, a boldog meglelégedésnek könnyeit, hogy a te szent ügyednek, a te evangyéliomi egyházadnak, e gyermekekben, evről-évre, új meg új plántái nevelődnek.

Ó, neveld is, sokasítsd is őket gondviselő Isten s tedd erőssé, hatalmasná s végre diadalmaskodóvá bennök

és általok a mi reformált anyaszent-egyházunkat, mely a lelki szabadság és vallásos türelem egyháza, a népek békességének és előhaladásának zászló-hordozója!

Jövel, ó áldott szent lélek és áraszd ki áldásodat, kegyelmedet mindazokra, a kik az egyház és vallás oltárai körül híven forgolódnak! A tanítókat, a kik a gyermeki lélekben a szent tüzet élesztik; a te utaidat kedvelőket, a kik a kicsinyek előtt jó példával járnak; a pártfogókat, az áldozattevőket, a kik mint a föld az ő gyümölcsét, meghoz-
zák minden évben a magok áldozatát, szívöknek igaz indulatja szerint; az előjárókat, a kiknek a nevelés szent ügye, lelkök legédesebb gondja . . . ó áldd meg, ó tartsd meg Istennek szent lelke! és szívöket töltsd be a legdrágább mennyei szent ajándékkal: a híven teljesített munka boldog lelki nyugalomával; s állítsd őket világító szövetségül a te néped elé.

+ Áldd meg, ó mi Urunk Istenünk,

kiváltképen gyermekeikben a szüléket a kiket már megáldottál egyszer; akkor, a mikor őket gyermekkel örvendeztetted meg! Neveld e kicsinyeket az ő dicsekedésökké, neveld e városnak, e hazának hitben erős, lélekben, erkölcsben, jóságban, hűségben tántorithatatlan polgáraivá! És akkor nem félünk, ha a föld megindúlna is, ha a hegyek a tenger közepébe merülnének is, mert míg a te neved a mi zászlónk; míg a vallás és az erkölcs a mi paizsunk s fegyverünk: addig, ó seregeknek Ura, a pokol kapui sem vesznek rajtunk diadalmat! Ámen.

TEMLOM ALAPKÖ LETÉTELNÉL.

Isten! Mindenütt jelenvaló Isten!
A hantról száll fel oltárod illatja,
templomod, Uram, itt a menny bolto-

zatja. E dicsőséges templomban, e végtelen boltozatok alatt mutatjuk be neked, — szent munkánk kezdetén — szívbeli áldozatunkat; a mezők édes lehelletével bocsátjuk elődbe esedező szónkat.

Ó, mert hiábavaló minden emberi igyekezet, ha te nem adsz reá áldást! Hiába fáradsz az építők, ha te nem segítesz.

Jövel hát, segits meg!

Támassz itt Nehémiásokat, támasz jóra igyekező népet, kiknek ne legyen még életök sem drága, csak hogy elvégezhessek a munkát, a mit rájuk bízál; a melyre kegyelmed és szentlelked őket felindítja.

Szálljon a te segedelmed és áldásod erre a sok imádkozó szívre, melyet e pillanatban egy érzelem, egy óhajlás tölt be! Mely, mint a zsendülő pázsit, fölfelé törekszik, mint a nyíló virág, mind feléd tárul ki, mind te feléd fordul, örök napja felé s megfürödni óhajt a te éltető világosságodban és melegségedben.

Szálljon a te megtartásod mindazokra a kik szent szomjúhozással várják a hajlék megépíttetését! Még az öregek is, a megfáradtak is, a kegyes özvegyek is, ne lássanak addig halált, míg el nem énekelhetik majd ennek falai közt: „Im bejöttünk nagy örömmel, felséges Isten, a te szentidnek gyülekezetibe, a te templomodba!“ Ne haljanak meg addig — mint amaz agg Simeon és Anna — míg halált nem adhatnak itt neked a vigasztalásért s el nem sohajthatják azt az imádságot: „Mostan bocsátod el uram a te szolgálodat békességgel, mert meglátták az én szemeim szívem szent óhajlásának beteljesedését!

Ó, add, hogy lássák meg! S ó, add, hogy ériék meg munkájok sikerét mindazok, kik hiven fáradoznak az evangyeliomi szabadság ez újabb bátyjának emelése körül!

A lélek, melyben e gondolat megfogant; a kéz s az elme, mely a gondolatot testbe öltözteti; a szív, mely

lángjával, az Isten háza iránti buzgó szerelmével ez épülő oltárra csak egy fillért is áldozik: legyen tőled ezerszer megáldva, legyen könyvedben felírva.

S ha majd itt áll készen, ékesen e templom, hitünknek ez újabb győzedelmi jele, hozzád való szerelmünknek ez újabb bizonyosága: add, hogy a te szent fiad, a Krisztus neve s tudománya legyen annak legerősebb szegletköve! Küszöbén a három nagy keresztyén erény, a Krisztus lelkének három nagy, szent indulata lepjen be először: az igazság, a szeretet és az alázatosság! S felette ott lebegjen folyvást a húsvéti angyal a halhatatlanság hitének angyala s a pünkössti lélek kettős tüzes lángja.

Ó, szálljon a te örök áldásod e földből kisarjadó falakra! Szálljon erre az egész örvendező gyülekezetre! Hogy épüljenek itt ne csak a kövek, de a lelkek is; emelkedjenek ne csak a falak, de a szivek is. S add, hogy a buzgóság, amely megteremti, legyen majd e ház-

nak állandó lakója is, hogy ne álljon ez soha elhagyatva, árván!

Áldd meg a pásztort és a nyáját, a nagyokat és a kicsinyeket, a szenvedőket és a boldogokat, a királyt és a népet!

Áldd meg ezt a hazát, magyarok hazáját, kit míg a mérték bételt, sok szenvedés felszentelt!

A szegények maroknyi lisztecskéjét, az özvegyek és árvák meg-megfogyatkozó olaját sokasítsd meg!

Oltsd be a szeretetnek és türelemnek lelkét e város minden vallású lakosának kebelébe, hogy egyező akarrattal örvendjenek és vigadozzanak azon, hogy ismét több lesz egygyel ama szent helyek száma, hová az emberek, e világba merült korban, imádkozni, megkönnyülni, megjobbulni járnak; s a hol lélekben és igazságban imádnak tégedet.

Áld meg Úr Isten a te népedet,

Kik téged szeretnek!

Tartsd meg közöttünk e gyülekezetet!

A mi Urunk Jézus Krisztus nevében esedezünk hozzád: Ámen.

Áldjon meg tégedet, Istennek népe, az Úr és őrizzen meg tégedet! Világosítsa meg az Úr az ő orcáját te rajtad és könyörüljön te rajtad!

És te, buzgó lelkeknek reménysége, épülő szentegyház! Légy majd e népnek világító tűzoszlopa, légy hives kutfeje a szomjazó szíveknek! Légyen te kőfalaidban csendesség és jó békesség! Az én atyámfiáiért és itt lakó feleimért adjon Isten jó békességet! Szentségiért én e helynek, mely szerzetik az Istennek: minden jót kívánok te néked, a Krisztus nevében! Ámen.

MÁRCZIUS 15-IKÉN.

I.

Szárnyat ölt fel lelkünk gondolatja s feléd repül ez ünnep reggelén, jó-ságos Isten, népek édes Atyja! De hol

talál meg? Ó mond hol talál meg? A csillagos égnek seregei között, vagy hitüknémlységeiben? A gondolat szabad repülésében, vagy ama parányi fűhegyen, melyet a nyiló földből kicsal az első enyhe napsugár?

A te lelked viharzik-e az egeket csapkodó néptenger haragjában, az esendül-e meg a béke édes énekében? Ki tudhatná azt más rajtad kívül, ó mindentudó Isten?

A szívek mélységeibe csak a te sziklákon átható tekinteted szállhat alá. Annak kristálytisztaságát, vagy félelmes háborgásait csak te látod, te tudod. Mi csak a lágyan zsongó habokat vagy a csendes vizek tüköréből visszamosolygó kék egeket látjuk. Mi csak a bujdosó népek előtt járó tűzoszlopot csodáljuk, vagy a milliók orcáján kigyult lelkesedéstől dobog meg a szívünk. De hogy a te tiszta lelked ég-e a tűznek oszlopában, az lobog-e a kipirult arcokon? azt csak te tudhatod.

És mi ne tudhatnók?)

Bocsáss meg, Uram, hogy kérdeztünk! Ó, hát mi ne tudnók, hogy eleitől fogva te jártál előttünk? Elfedezted magad, de mi rád ismertünk. Egyszer galamb voltál, másszor turul madár: úgy száltál előttünk, lobogóink előtt, de mi megéreztek, hogy a te lelked az. Mikor megesküdtünk, hogy nem leszünk rabok: te cselekedted azt.

Lelked vetett lángot, mikor 50 évvel ezelőtt a mi Mózesünk nagy szíve busult gerjedezéssel emésztődött népe szolgaságán; a te lelked vetett lángot a csipkebokorban s te hallattad szabadító szódat: „menj és hozd ki őket a szolgaság házából. Mond, hogy én küldtelek, az Isten, az ősöknek Istene!”

(A te lelked vetett lángot... ó, nem, nem a csipkebokorban, de 15 millió lélekben, egy nagy nemzet lelkében és ez a láng felpiroslott az égig, hogy egész világ csodálattal láta az égő országot.)

Nagy vagy, Uram, nagy vagy;

hatalmas és könyörülő! Hódol neked az egész természet. Hódol neked a te hálás magyar néped, hogy 50 évvel ezelőtt érte csudát cselekedtél. Millió kar, mint rengeteg erdő, emelkedik hozzád a fényes egekre. Millió szív zsolozsmája, mint a tengerzúgás száll fel trónod elé.

(Ó, jó Atyánk, ki előtt az idők és annak történetei gyorsabban repülnek el, mint a madár, mint a felhők: te láttad ama korszakos napokban, azokban a daliás időkben, melyeket a Kossuth neve s lelke ragyogott be, a te magyar néped szent lelkesedését, lángborulását. Láttad felmagasodni a porból az égig. Azután láttad viaskodni a hétfejű fenevaddal, a rázúduló hűtlen testvérekkel; láttad dicsőségben tündökölni, mintha a napba öltözött volna fel. Te láttad népedet azután a siralmak idején is, a babiloni vizek mellett. Láttad gyászban ülni, honfi bútól hervadozni; s láttad fájdalmában nagyobbak, mint volt dicsősége magasságán;

nagyobbnak azoknál, a kik megalázták.)

Légy áldott, Istenünk, hogy megsegítettél! Dicsőség neked a magasságban! Szent, szent, szent a te neved, teljesedjék meg menny és föld a te dicsőségeddel!

A mi erősségünk vagy te, megtartónk és mi oltalmunk, A mi atyáinknak istene vagy te, mi bizodalunk és dicsekedésünk.

Lásd, Uram, ellenségeink csúfolódva mondják, hogy nincs magyarok Istene. Pedig te tudod, hogy van. Mert te az elhagyatottak, a testvértelenek, a fájdalmas szívűek édes atyja vagy. S van-e testvértelenebb nép e világon, szenvedett-e nemzet többet a földnek kerekégén, mint a te árva magyar néped?

Ó, Uram, be fáj a szívünk, mikor e népért kiáltunk te hozzád, mikor hazánkért száll hozzád sóhajtásunk, imádságunk! (Más nemzetnek a haza szó azt jelenti: Öröm, dicsőség, békeség, szabadság; nekünk azt jelenti; siralom, küzdelem, szolgaság, megaláz-

tatás. Nekünk nincs más pártfogónk a királyok között, csak te magad. Örökös felhő vesz körül bennünket, mint hajdan tégedet, az erős Jehovát. Örök fájdalomban ég e nemzet lelke. Prófétaí bújosóba üzetnek, eszményeinket a porba tiporják, szívünket örök bizalmatlansággal sebzik, mint szeges ostorral . . . ó, mi Urunk, Istenünk, ne kísérts már tovább bennünket! Ó, mi urunk, Istenünk tekints már le reánk, szegény magyarokra!

Im, trónod előtt porba hullva kérünk: szabad hazánkat, ó, add vissza nekünk! *Am*

Add vissza, Istenünk, hogy legyen édes álma a szabad haza szent földében e szent föld legnagyobb fiának, a mi Mózesünknek, a kinek már nem fáj semmi, a kit a keserű bújosásból haza hoztunk megpihenni!

Te tudod, Uram, mennyit sirtunk, mikor eltemettük.

'Eltemettük? Ó, soha! soha el nem temetheti ötet semmi hatalmasság,

semmi mulandóság, semmi hálátlanság!

„Majd mikor — én Istenem — a te változhatatlan ítéleted elhozza azt a napot, azt a haragnak napját, — ó, sok ezer esztendő elmúltával se következzék az be, — azt a napot, melyen ez a nemzet megvénhedik és meghal . . .

Majd mikor eljön az, a mit a költő iszonyodva látott: a nagyszerű halál . . .

Majd mikor az utolsó szív is, a mely érezte azt, a mit mi érezünk, megszakad; mikor az utolsó ajak is, a mely magyarul szólt, megnémul . . .

Akkor lesz ő eltemetve. Akkor te magad temesd el őtet, Örökkévaló, hogy senki ne tudja, — úgy sem fogja már akkor keresni senki, — az ő temetésének helyét.“

Addig élj és munkálj nagy élő nemzeted szívében! Addig ne hagyj minket, addig áldj meg minket, nap-

—
Az idézőjel közzé tett kikezdések Baksay S. beszédéből vannak átvéve.

fényben viharban vezess diadalra, vigyázz a magyarra, mi édes oltalmunk, seregek királya, magyarok Istene! Ámen.

2.

Népeknek élő, igaz Istene, ki a nemzetek sorsa felett mindentudó lelkeddel örködöl: téged imádó érzésekkel borulunk le e nemzeti ünnepen kegyelmességed, nagyságod és igazságosságod zsámolyához.

Édes atyánk! Jó Istenünk! Hányszor voltál már sötét éjben bolyongó népeknek világító tűzszlopuk; hányszor fakasztál életadó, híves kútfőket pusztákban elepedt vándoroknak; hányszor mutattad meg testvértelen magyar néped iránt is a te isteni jóságodat! Óh hadd buzogja ki lelkünk, a mit e napon érez, hadd áldja, magasztalja véghetetlen kegyelmességedet, melyet irántunk oly sokszor megbizonyítál, melylyel oly sokszor megsegítél!

Honkereső útjokban te vezérelted apáinkat. Te oltalmaztad népedet mind

e mai napig, ama naptól fogva, melyen itt magának hazát szerzett. Te voltál neki oszlopa, világossága, megtartó erős Istene. Te álltál mellettünk, egünk ha beborult s sötét, nehéz napjainkban te támasztottál nekünk prófétákat, kik megmentsenek a kétségbeeséstől, a vigasztalan keserű haláltól. Kegyelmednek köszönhetjük, hogy annyi balszerencse közt s oly sok vizsály után is még él a nemzet e hazában, s hogy egy ezredévi szenvedés is csak megfogyasztani bírta, de összetörni nem volt elég erős.

(E napon is nagy kegyelmességet, e napon is hatalmas dolgot műveltél népeddel jó Atyánk. Apáink beszélnek, a miket akkor velök cselekedtél. Veszedelemnek töréből, halálnak torkából ragadtál ki egykor e napon bennünket, a mikor sokan azt mondják vala: Kicsoda művelheti azt, hogy valaha jót lássunk? (Zsolt. 4. 7.) Mert megkeseredett e népnek lelke a méltatlanságok miatt, a láncz miatt, mit reá vetének; mert „nép

jött ki ellenünk és ellepte e földnek színét és tábort ütött mi ellenünkben.“ De te Uram felkeltél mellettünk, de te Uram meghallgattad a mi könyörgésünket, midőn hozzád eképen esedeztünk: „jőjj el és verd meg őket mi érettünk, mert erősbek nálunknál; jőjj el és akkor kiűzhetjük őket e földről, mert jól tudjuk, hogy a kit te megáldasz, az meglészen áldva!“ (Móz. IV. 22. 5. 6.)

Kinyujtád kezedet, megilletéd vele e népnek szívét s tettetted azt ismétnagygyá, félelmetessé és csodálttá.

Meggyujtottad lelkében a szent lelkesedés tüzet s életre keltéd ismét a te népedet, mely már oly rég aluszik vala.

(Meggyujtottad lelkében a szent lelkesedés tüzet, hogy e tűz odavilágítson Kárpát szent bérczére, odavilágítson amaz evangyeliomi szózatra: nincs többé sem zsidó, sem pogány, nincs úr, sem szolga, nincs elnyomott és hatalmalkodó... mind egyek vagytok,

testvérek vagytok, magyarok vagytok.
 Meggyújtottad lelkében a szent lelkesedés tüzeit, hogy e tűzben egy közös hazává olvadjon össze a két magyar haza, egy közös nagy szívvé olvadjon össze valamennyi szív, mely e két testvérhazában magyar kebelben dobogott.

Bizony hatalmas dolgot cseledtél velünk e napon, mi Istenünk!

Az embériség nagy történetében te sokszor kijelentetted magadat, de sohasem jelentetted ki tökéletesebben, mint mikor úgy ismertetted meg magadat e földnek gyermekeivel, mint édes atyát, mint a szeretet Istenét, a ki előtt nincs, nagy sem kicsiny; nincs zsidó, sem pogány, nincs ur sem szolga, hanem az egész földnek népe a te néped, nagy és kicsiny a te gyermeked s te benned és általad minden ember egyenlő, minden ember édes testvér.

Óh hála neked e testvériségért! Magasztaltassék fel kegyelmességed mindörökké!

Uram te nagy vagy! Mi láttuk ra-

gyogni dicsőségedet a nap sugarában, láttuk a kicsi fűszálon. Mi csodáltuk nagyságodat a zivatar zengésében s csodáljuk egy harmatcseppben. Csodáljuk a temérdek napokban s a parányi porszemben. Uram te nagy vagy! Azt hirdeti a nappal a nappalnak, azt beszéli az éjszaka a másik éjszakának. Te megdicsőítéd magad, mikor a természet „remekelt csodáit“ alkotád, de legjobban megdicsőítetted nagyságodat az emberben, mikor őt szabadnak teremtetted.

Óh hála neked e szabadságért! Magasztaltassék fel nagy neved mindörökké!

Óh hála neked, hogy e szabadságra, e testvéries egyenlőségre megérleltetted kedves magyar népedet; hála neked, hogy mikor általad adott jogai védelmében elesett e nép, te estéből ismét felemelted.

Mert véres napok jöttek azután e nemzetre, óh Uram, hogy felkelt a szabadság szent joga mellett. S küzdött dicsően, becsülettel, miglen elhull-

tanak legjobbaink a hosszú harez alatt. Küzdött dicsően, becsülettel, miglen kifáradt a tusán és elesett.

Azután ismét napok jöttek, melyekben meghervadt bánat miatt a mi orcánk és a mi lelkünk újra megkeseredett. Ültünk a vizek mellett gyászruhában, lantjainkat fűzfákra függesztvén. És sírtunk, megemlékezvén Sionunkról, melyet Babylon ledöntött. De te nem felejtkeztél el rólunk, óh Uram s ismét megmutattad nekünk orcádnak világosságát. Elküldötted hozzánk a sóvárgott kikelet lágy szellőit s megzendült ismét a vizek felett az éledő Sionnak éneke.

Ó, Isten! ki bennünket vészben és viharban eddig oltalmaztál, jöjj el hozzánk szabadításoddal ezután is! Ruházd fel áldásaiddal e hazát, hogy legyen ennek népe boldog és szabad; s vegyen növekedést erőben, hatalomban, hogy szégyenüljenek meg minden ellenségei. Jöjj el népeknek reménysége, idvességünknek Istene! s ékesítsd meg e ha-

zát jóvoltoddal, hogy az ő „ösvényi kövérséggel harmatozzanak, a halmok örömmel vétessenek körül, a völgyek gabonával meggazdaguljanak, örvendezzenek és éneket mondjanak.“ (Zsolt. 65:14.). Jöjj el népeknek reménysége, idvességünknek Istene! s derítsd fel e nemzetre ama jobb kort, mely után oly rég epedez a buzgó imádság száz-
ezrek ajakán!

Óh áldd meg Isten a magyart
Jó kedvvel, bőséggel;
Nyujts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel.
Balsors a kit régen tép:
Hozz rá vig esztendőt . . .
M megbünhődte már e nép
A multat s jövőndöt.

Áldd meg Uram a mi Mózesünket is, nemzetünknek ama nagy fiát, ki által egykor köztünk ama hatalmas dolgokat cselekedted! Áldd meg őt, ki távol honától, túl tenger árján, sír elestünk felett! Mulnak évek, fürte ősz

már de szíve még most is vérzik, még most is fáj. Óh áldd meg őt népek nagy Istene, a ki nem szünik meg hozzád kiáltani az ő népeért, a te népedért! Hiszen ő tömjéne javát ugyanis a honszeretet oltárának izzó tüzén égette el. Mutasd meg a te agg szolgáltnak — mielőtt koporsóba szállana — még egyszer e nemzet dicsőségét. Óh hadd lássa Uram még egyszer nagynak és boldognak e hazát, hadd mondhassa el napjai alkonyán: elég Uram! szemeim látták idvezítődöt, most már megfáradt gyermekedet bocsásd pihenni Istenem!*)

Áldd meg e gyülekezetet, mely most e szent helyen igaz, meleg szívből buzgó könyörgését elődbe nyújtani egybegyült! Ihless meg benünket lelked erejével, hogy e hazát melyet őseink kiömlő vére szívünknek szentté avatott: birjunk igazán szereti; hogy tudjunk érte

*) Ez imádság 1879-ben mondatott Sárospatakon, a mikor még élt Kossuth Lajos. Ma már e kikezdés anachronismus, de az imádság e nélkül is egész és használható.

élni, birjunk érte halni, ha kell, a nagy világon e kívül mert nincs számunkra hely. Ihless meg bennünket lelked erejével, hogy a megsiratott mult idők-ből idevilágító példák indítsák szívünket gyorsabb dobogásra; hogy őseinknek szent emléke s e mai nap dicsőséges története lelkünkben a honszerelmet s a lelkesedés tüzét ne engedje elaludni soha többé! S add, ó add Istenünk, hogy növelje bennünk az égi lángot mostani egybegyülekezésünk is!

Áldj meg óh Isten minden népeket, kik lakoznak e földnek szinén s kik előtt szentek törvényeid, a szabadság és szeretet örök törvényei!

Légy áldva te is mi tőlünk jó Atyánk, mert tied az ország, tied a hatalom tied a dicsőség most és mind-örökké! Ámen.

✓ Kiöntöttük elődbe szívünk megáradt érzéseit, óh legfőbb jó! legszabadabb valóság! Neked zengett ajkaink erőtelen magasztalása, mert tudjuk, hogy te

vagy ur mindeneken és te vagy az, a ki megcselekedhetel mindeneket. Uram fogadd el hálánkat! Uram hallgasd meg esedezésünket annak nevében, a ki legelőször hívott el bennünket a szabadságra, a testvériségre! Ámen!

REFORMÁCIÓ ÜNNEPÉN.

EGYHAZI BESZÉD ELŐTT.

Igédnek áldott forrását szomjuhozza szívünk, tekintetünk a Te isteni világosságod felé fordul e hervadó és borongó földről, ó minden élet és áldás kutfeje, szabadításunknak erős köszik-lája!

Hálára nyilik ma ajkunk a napért, a melyen újra átrepült angyalod az égen, kezében az örökkévaló evangyéliommal; a napért, a melyen ismét szabadulást hirdettél a te népednek; a melyen ismét kitöltöttél a te lelkedből

a reformátorokra, hogy hirdetnék a Te igazságodat minden ágazatnak, népnek, nyelvnek és nemzetségnek.

Hálára nyilik ma ajakunk azért a csuda történetért, hogy maidnem 4 év századdal ezelőtt újra aláhangozt a magasságból a Krisztus biztató igérete: az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédim semmiképen el nem múlnak!

Légy áldott e csuda cselekedetedért isteni erődnek és gondviseelésednek ez újabb kijelentéseért!

Légy áldott ama nagy időkért, a mikor megsokasodtak e földön a Te oltáraid, az igaz Isten oltárai!

Ó, ha ma különböző oltárokról száll is hozzád imádságunk: add, hogy az érzés egy legyen, mely a különböző oltárok körül egybegyűjt!

Óh, ha különböző templomokban imádunk is Téged, csak igazán imádunk; csak a vallásos gyűlölködés lelkét ne bocsásd be a mi kapuinkon. Ó, ha ködbe öltözik is körülöttünk a föld, s fejünk felett az ég: csak a Te evan-

gyéliomodnak világossága ragyogjon lelkünkre; csak anyaszentegyházad eget ne fedje borúlat; csak a tévelygésnek, a hamis tudománynak, a lelki sötétségnek köde rá ne ereszkedjék ismét a világra.

Ó, mi édes vigasztalónk, légy kegyes megoltalmazónk! Hitünknek csodatevő erejét add vissza; régi buzgóságunkat halottaiból támaszd fel; szent házad égő szerelmével hidegülő szívünket még egyszer melegítsd be; s őrizz meg legnagyobb ellenségünktől: az elcsüggedéstől, a reménytelenségtől! Jöjj és tölts ki reánk abból a lélekből, melynek erejével apostolaidat, reformátoraidat meggazdagítottad s felbátorítottad! Jöjj és oldozd le a bilincseket rólunk: a földnek szerelmét, az életnek gondjait, a világi érdekek sok ezer szárait, melyek fogva tartják szívünket, lelkünket s nem engedik meg azt, hogy szívünk egész odaadásával feléd fordulhasson!

Ó, hozd el még egyszer e világra

az idők teljességét! Ó hajtsd meg még egyszer egeidet és szállj alá népedhez! Ó könyörülj, könyörülj! Ó szánd meg még egyszer az embert, a kit teremtettél és küldj több világosságot e földre Istenem! Ámen.

OKTÓBER 31-IKÉN.

Erős várunk! mi Istenünk! Ura égnek és földnek, ura a lelkek végtelen világának!

Mintha pásztortűz ég őszi éjszakákon: úgy gyúl ki a mult idők ködében lelkünk előtt e napnak dicsőséges emlékezete; úgy lobogott fel — majd négyszázadja már — egy tégedet és igazságodat szomjuhozó lélekben evangéliomod tiszta világossága, isteni kijelentésed sugárzó fényessége.

Ősz volt akkor is, . . . szomorú, hervasztó, csüggedésre hajtó idő. A

lelki szabadság napja alatt járt már nagyon. A miért szent fiad élt és meghalt, a te lélekben és igazságban való imádásod, felhőbe hanyatlott. A hit és testvériség, mely az emberi lelkeknek szárnyakat teremtett: elszállt idegen ég alá, mint a daru, meg a fecske. Anyaszentegyházad ült a porban és hamuban, a papi fejedelmek ültek trónusokon, ültek a lelkeken s öltöztek aranyba, biborba, öltöztek nagy lelki kevélységbe.

Ősz volt, szomorú, hervasztó csüggedésre hajtó idő. Lábunk száraz avart taposott, szemünk lassan aláereszkedő alkonyatot látott s az a bubánatos ének, mely az esteli csöndben — mint a hajósok kiáltása az éjszakában, — szívünkig elhatott: az a te busuló prófétáid siralma volt.

Bocsáss meg Istenünk, hogy kishitűek voltunk! Mikor legjobban csüggedtünk, legjobban sóhajtoztunk: akkor gyult ki, mint az utmutató csillag, nem is egy de két helyen egyszerre a

biztató pásztortüz: a te örök gondviselésed szent tüze, ó mi őriző Pásztorunk! Angyali seregeknek sokasága jelent meg messze napnyugaton, egy kicsiny német város felett s Helvécia hótakartetőin, mint régen — karácsony éjszakáján — a bethlehemi mezőn. S kezökben ott volt az örökkévaló evangéliom, hogy hirdessék azt minden ágazatnak, népnek, nyelvnek és nemzetiségnek; ajkukon ott zengett, mint az ítélet harsonája, a nagy kiáltás, hogy megdöbbsen tőle a föld: „Leomlott, leomlott ama nagy Babilon . . . Alleluja! Idvesség, dicsőség, tisztesség és hatalom a mi Urunknak, Istenünknek, mert tökéletesek és igazak az ő ítéletei!“ (Jel. 18. 2. és 19. 1-2.)

Ó, dicsőség neked Istenünk! Bilincseiből megszabadult lelkünk odaborul e napon zsámolyod elébe s úgy rebegi el mélységes háláját a reformációban támasztott új világosságért.

A kiáltó szóért, mely végig zúgott a nagy erkölcsi pusztaságon.

Az eleven szénért, melylyel a reformátorok ajkait illeted.

Az élő vizekért, melyeket elepedt népeid számára fakasztottál.

A diadalért, melyel a Bocskay, Bethlen és Rákóczi zászlait kísérted; a bujdosásért, melylyel hűségünket megédzeted; a könyekért, a szenvedésekért, melynek vizében lelkünket hőtisztára mostad. A gályákért, a melyek hitünknek hősokeket, vértanukat adtak, hirünket nevünket, törhetlenségünket országokra vitték s népek és fejedelmek között nekünk szíveket hódítottak.

Alleluja! Idvesség, dicsőség, tisztesség és hatalom a mi Istenünknek!

Ó, mi erős várunk! ó, mi gondviselőnk! A mi szenvedést bocsájtottál reánk a múltban: az ma a mi dicsőségünk s reménységünk a jövőre. Ezt a mi reménységünket teljesítsd be! Ezt a boldogabb jövőt add meg nekünk! „Adj örökkévaló nevet a te evangyéliomi egyháznak, mely soha el nem vész.“ (Ézs. 56. 5.) Szakítsd

szét a ködöt, mely ott ül még ma is millió lelkeken: hadd süssön azokra is a te életadó napod!

Jöjjön el a te országod: az igazság és szeretet országa, a lelki erő és hithűség országa! „A kicsinyt szaporítsd ezerszer való ezerekre és a gyöngét tedd újra erős nemzetséggé.“ (Ézs. 60. 22.)

Ó, tedd erőssé, hatalmassá különösen a te evangyéliomi magyar egyházadat! Mert ha ennek világító szövétneke kialszik valamikor a mi hegyeink közt s a széles magyar rónán, Tisza-, Duna mentén: sötétségben marad sötét halálnak-halálával vész el a te magyar néped.

Pedig mintha őszre hajlana az idő felette is. Lelke csüggedt, hite fáradt s régi buzgósága egyre gyöngébben melegít, mint az őszi napsugár. Ó, add vissza régi erejét Istenünk! Add vissza lángjának hajdani hatalmas lobogását, hogy ragyogjon messzire, mint a nehéz napoknak idején.

A törvényhozóknak és kormányzóknak, a tanítóknak és lelkipásztoroknak, mindazoknak, kik a kicsinyek és nagyok előtt járnak: adj hitben erős lelket, add a nagy ősöknek példás buzgóságát, törhetlen hűségét, hogy példájok hódítson, hitők foglyul ejtsen elméket s szíveket!

Drága igédnek adj készéges szállást egyházban és iskolában. A gonoszt vedd örök sötétségre, a világosságot segítsd diadalra! Az itt előtted imádkozó szívekre szálljon alá, mint a harmat, a te áldásod s a te tanításod, szálljon alá a szent lelkesedés tüze, hogy halál és élet által, hozzád siesünk nagy vágyással. Alleluja! Alleluja! Ámen.

Ó ÉV UTOLSÓ ESTÉJÉN.

KÖZNAPON.

I.

Temetni jöttünk szent templomodba Istenünk. Az örök időnek ismét halottja van. Halva fekszik újra egy esztendő. Napjai, hetei, hónapjai elszálltak, mint az álom s mi sirja szélén állva, bánatos éneket énekelünk, kezünket összetéve hozzád imádkozunk s azután odahantoljuk többi testvérei mellé, a meghalt sok, sok ezer év mellé.

Temetni jöttünk szent templomodba Istenünk! A mi szívünknek is beh sok halottja van! Kebelünkben száz meg száz édes reménység fekszik kiterítve. Hogy itt álltunk előtted ez évnek első reggelén, olyan volt a szívünk, mint a virágos fa, hogy szinte nevetett, szinte illatozott a gazdag reménységtől s ó, nézd, mennyi meghalt, mennyi

remény lehervadt belőle, még bimbójában, Istenem!

Ó, így múlik el, Atyánk, minden e világon!

Tervek, álmok, reménységek; hír, dicsőség és szerencse, öröm és boldogság, az erő és az élet, mind hervadó, mind mulandó... de mulandó, ó ki mondhatatlan bölcsesség és jóság, a fájdalom is, a szenvedés is, a nyomorúság is.

Mi lenne belőlünk, mi Urunk Istenünk, e folytonos változás, e szakadatlan mulandóság nélkül? Mi lenne belőlünk, ha nem látnók, ha nem tudók, hogy egykor mindennek vége lesz? A kevélyt, a hatalmaskodót ez alázza meg; a szegényt ez magasztalja fel; a súlyos kereszt alatt levőknek, inség, betegség miatt nyögőknek ez az egy gondolat ad könnyebbséget. Kinek az ég alatt már senkije sincsen, kinek kifosztva a háza, kifosztva a szive s csak egy vágya van még: nyugodni, pihenni s nem érezni többé: ó, annak, Istenem,

micsoda nagy áldás az a vigasztaló tudat, hogy minden elmúlik, mindennek vége lesz, a napnak is, az esztendőnek is, a kínoknak is.

Nincs, nincs semmi örök! Még a halál sem az? Csak te, Atyánk, és a szeretet, mely átragyog időn s enyészeten; mely mint a fa, gyökerével a földbe fogódzik, de ágaival föl, föl az ég felé növekedik. Ó, ez a halhatatlan szeretet s ó a te örökkévalóságodba vetett hit, lelkünknek e két mennyei szárnya, élethajónknak e két hatalmas vitorlája! Ez hajt minket bátorságos kikötőbe, ez hordoz meg eddig ismeretlen világokon, ez vezet egy csodás város felé, melyben nincs temető; nincs fájdalom, nincsen könnyhullatás; melynek napja soha alá nem száll, mert az a nap te vagy s azt a várost a te dicsőséged és jóságod ragyogja be, ó örökké élő Szeretet!

Ó, hadd szálljanak hát az évek, hadd tűnjék az élet, hadd dőljenek a hegyek a tenger mélységébe, hadd te-

metkezzék az idő az enyészet sírjába: csak te maradj mindég velünk, gondviselő jó Istenünk!

Velünk voltál, el nem hagytál e végéhez ért esztendőben is, melynek most utolsó tisztességet teszünk. Velünk voltál a tavasz virulásában, az őszervadásában, a nyár gyümölcsözésében. Velünk mikor a gond, mint felhő vette körül homlokunkat; mikor fáradtunk mindennapi kenyerünkért, mikor emeltük a nehéz, de gyönyörűséges igát, családunkért, hitvesünkért, gyermekeinkért, mi édes hazánkért. Velünk, mikor örvendeztünk; velünk mikor szívünk fájdalomban égett; mikor csalódtunk az emberekben, a jövő ígéreteiben; mikor oda roskadtunk a koporsó mellé . . . ó, mindig, mindig, Istenünk . . . mikor tusakodott a lelkünk s úgy vártunk egy kis enyhületet, egy kis szabadulást, egy kis derengő világosságot, mint a beteg a viradtát várja . . . te mindig ott voltál mellettünk, láthatatlanul örködtél fe-

lettünk s gondviselő lelked úgy lebegett fejük felett, mint világteremtésekor az örvénylő vizek felett.

Velünk voltál, Atyánk maradtál, te irgalmas Isten, akkor is, mikor bújdoztunk, rejtőztünk előled, mint az első ember, mert általhágtuk a te parancsolatodat; mert szívünk nyugtalansága elárulta, hogy nem jól cselekedtünk, hogy vétkeztünk ellened, édes Atyánk ellen.

Ó maradj velünk továbbra is! Uram, maradj velünk, mert nézd már esteledik és a nap elhanyatlott.

Ó, ha ily gyors szárnyakon repül az élet s napunk ily hirtelen nyugovóra hajlik: jöjj, térjbe mihozzánk és légy éjszakára a mi szent vendégünk. Hadd fényesedjék meg jelenlétedtől a mi hajlékunk is, mint ama mennyei város. Hadd teljesedjék meg szívünk szent gerjedezéssel. Hadd teljesedjék meg hittel, szeretettel, atyai gondviseléseden való boldog megnyugvással.

Uram, maradj velünk, mert már

esteledik! S a csöndes éjszakában meg-elevenednek majd a mi halottaink. Virasztó mécsünket körülengik majd elhunyt kedveseink árnyai, kik az esztendő utolsó estéjén vissza járnak hozzánk s együtt virasztanak, együtt beszélgetnek velünk.

Ó, térjbe hozzánk te is ez éjszakára, Istenünk! s tedd szentté, léleknyugtatóvá, a föld s az ég között arany hidat építővé a mi drága halottainkkal való társalkodásunkat! Az emlékezés szelíd csillagsugarával hintsd be éretők imádkozó szíveinket!

Uram, maradj velünk, mert már esteledik! S a titokteljes éjszakában majd rászakad lelkünkre a véghetetlenség és örökkévalóság gondolata. Halhatatlan lelkünk mélységek és magasságok között fog repülni ezen az éjszakán s az örök titkok kapuit fogja fessegetni.

Ó, uram, ne hadd sóvárgó, vivódó lelkünket magára! Ó térj be hozzánk ez éjszakára Istenünk! Isteni jelenlé-

tedtől lelkünk félelme eloszlik, háborgása majd lecsendesedik.

Jöjj be hozzám te szolgádhoz! Jöjj be imádkozó népedhez s azt a búbánatos, megszentelő érzést, mely lelkünket ez órában elfogja, enged hazavinnünk hajlékainkba is! Ó, maradj velünk, Istenünk, s add hogy ez az este legyen a szent emlékezésé, a mult megvizsgálásáé! Add, hogy legalább ez egyszer szálljunk igazán magunkba, s ne engedd, hogy vigadozással, mulatozással töltsük ez utolsó éjszakát, a mikor temetünk, mikor egy esztendő koporsóját fogjuk leszegezni.

Áraszd ki az egész világ felett reánk vigyázó nagy szerelmedet! Kötözz be minden fájó sebet, gyógyíts meg minden beteg szívet, csöndesíts le minden háborgó indulatot!

Az özvegyeknek és árváknak légy megáldó Istenök! A megtérőnek adj bocsánatot, a betegnek reménységet, a haldoklóknak adj boldog elaluvást. Adj mindnyájunknak csendes, jó éj-

szakát! S a kiket jóságod a holnapi reggelre felviraszt, azoknak, Istenünk, adj boldog új esztendőt! Ámen.

2.

Örök Isten! sorsunk Ura! Hitünknek édes táplálója, a kinek lételedben nincs mult, sem jövő!

Elmult vége, mint kezdete s már van csak emlékezete . . . ismét egy hosszú esztendőnek. Napjai, hetei, emlékei már halovány ködnek fátyolába kezdenek öltözni mögöttünk, mint a part elmaradó falvai, ligetei a gyorsan tovasikló hajó megett. De ezek a napok és emlékek így még kedvesebbek nekünk s most a búcsú pillanatában könyeket csálnak szemeinkbe s édesbús érzéssel töltik meg szívünket.

Uram, örök Isten! Te, a ki jól tudod, hogy ez a föld, mely nekünk ideigvaló hazánk, csak egy parányi fényes pont a te határtalan világodban; s egy esztendő, sőt egy évszázad is csak egy hullámvetés az örökkévaló idő tenger-

rén: te érted az esztendők végén a mi elborulásunkat, fájó érzésünket.

Ó, mert e szakadatlan változásban, az időnek e szédítő rohanásában csak te magad állsz változatlanul és rendületlenül; te, a ki igazgatod a világot örök joggal, hatalommal és bölcseséggel.

Dicsőség neked, világ örökkévaló Ura! Dicsőség neked emberek édes atyja! Mint nyári éjszakán csillaggal az égbolt, úgy van behintve jóságod áldott jeleivel hátunk megett a mult. S a hogy az a tenger csillag vonja tekintetünket magához, úgy vonják lelkünket ez órán tehozzád a letűnt napok és évek ködéből kisugárzó jelei örök gondviselésednek. „Ó, idvességünk Istene, félnek a te jeleidtől, valakik e földnek határain lakoznak.“ (Zs. 659.)

Nézd, Uram, sem eső nem esik, sem felhő nem látszik, mégis a mi orcánk két oldalról ázik. A boldog is, a fájdalmas szívű is, az örvendező is, a gyászban járó is, a Lázárok is és a

királyok is, a kevély is, az alázatos is: mind sírva borúl ma a te színed elé. Nézd, milyen sok néped van neked ebben a városban is! Nézd, hogy megnépesültek ma a te tornáczaid, ó seregeknek Istene! A ki egy hosszú esztendőn át talán rád sem gondol; a ki azt hiszi, hogy sorsának ő maga a mindenható ura: nézd, most itt van köztünk az is s lelkének kevély zászlaját a porig hajtja meg előtted.

Halld, mint dobog a szíve! Halld, mint dobog s hogy fáj mindnyájunké, kik itt előtted imádkozunk, ó könyörgést meghallgató Isten! Te tudod, mért dobog; te tudod, miért fáj. A mulandóság szele suhant át felette s az rengeti, mint a habot. Valaki kopogtat ajtaján s nem tudja: az élet-e az, vagy a halál? A vádolás a multért, az eltékozolt sok visszahozhatatlan óráért, mikor boldog lehetett volna, mikor ott nyugodhatott volna a te atyai kebleden s nem tette. Azért fáj. Fáj a vesztett reménységért, mely a hasadó

hajnallal együtt piroslott fel egünkön az évnek kezdetén és ma fekete fátyol lett belőle; az örömért, mely ellobbant, hamu lett; s a csalódásért, a tévedésért, a sok bánalomért és hálátlanságért, melynek tüze lelkünket még most is égeti. Fáj az eltemetett boldogságért, a künt nyugovó kedvesekért, a kikkel ma egy éve itt együtt imádkoztunk, együtt sírtunk és együtt reménykedtünk; és reszket azokért, a kiket még jószágod szívünknek meghagyott, a kik most sírnak, most imádkoznak itt együtt velünk.

Ó, hála neked a könyekért, hála neked a szent fájdalomért, mely a hanyatló esztendő alkonyán szívünket elfogja. E könyek mossák tisztára szívünket, ezek fürdetik meg a bünbánat és alázatosság mélységes vizében. E fájdalom tüzeiben hanvad el minden méltatlan érzés és gondolat s lelkünk megkönnyülve emelkedik ki belőle, mint a magasba szálló áldozati füst. E szent fájdalom érteti meg velünk,

hogy itt halnunk kell ugyan, de igazán élni, nem itt . . . másutt fogunk; mi itt csak vándorok vagyunk s most utazunk hazafelé. E tűz, mely itt éget, tölti el szent szomjúsággal lelkünket az örök élet után, ez gyújt benne hitet, ez támaszt benne fényt, ez gyújt forró vágyat utánnad mi Atyánk s a te benned való megnyugovás után.

Ó, ez a hit, ez a vágy, ez a benned való édes megnyugovás! Lelkünk e hitnek szárnyain bátran száll ég felé s ha ottan-ottan egy-egy erősebb zivatar a föld felé hajtja is: a csüggedés örvényeinek csak színét érinti, mint a fecske szárnya a tónak tükörét.

Ó, légy áldott e hitért s a te kegyelmednek minden munkájaért, melylyel szunyadó hitünket szent lelked éleszti. Légy áldott e csendes hajlékért, melynek édes enyhelyében lelkünket annyiszor megnyugtattad. Légy áldott az igéért, melyet ez esztendőben is köztünk hirdettettél; a szent vacsoráért, melyben asztalodhoz hívtál s bünbo-

csánattal megbiztattál. Légy áldott e napért, e bánatos óráért, mely úgy hozzád hajtja szívünket, lelkünket!

Ó, mi édes vigasztalónk: légy kegyes megoltalmazónk a jövőendő beláthatatlan története között is! Nézd, itt vagyunk, te hozzád kiáltunk, elménknék szárnyain trónodig emelkedünk s odaborulunk mind zsámolyod elébe, a lélek ünnepi áhítatával, a multak fájdalmával, a jövőendő bizonytalanságától való titkos félelemmel; oda borulunk hittal, reménységgel és buzgó szeretettel . . . ó légy segítségül nekünk, ki vagy a magasságban!

Tekintsd meg a szükölködőket,
Légy az árvák atyja;
Vigasztalja a kesergőket
Szád édes szózatja;
A kik beteg ágyokban nyögnek,
Vidámítsd lelköket;
Inségőkben kik könyörögnek,
Add meg kérésöket!

Áldd meg országunkat, áldd meg királyunkat! Áldd meg e várost, és ennek gyülekezeteit! Nagyjait, kicsinyeit; gazdagait, szegényeit; polgárait és előljáróit; egészségeseit és betegeit, takargasd be védelmező szárnyaiddal!

Tartsd meg egészségünket, őrizd békességünket, add meg mindennapi kenyerünket!

A te láthatatlan őrizeted legyen a mi erős várunk, a te angyalaid járjanak tábort körülöttünk. Mert napunk már nyugovóra hajlik, a láthatatlan idő tova száll fölöttünk s a sötétség — mint óriási lepke szárnya — ereszkedik alá erdőkre, mezőkre, boldogokra és szomorkodókra s mind a jókra, mind a gonoszokra.

Majd jő az éj s csönd lesz. Majd jő az éjfél s az ó esztendő meghal.

Ez a szomorú esztendő, mely anynyi igazságtalanságot és siralmat hozott e földre,

Ó, ha majd mi is meghalunk Istenem; ha a mi szemünkre is ráborúl

az utolsó, az örök nagy éjszaka csendje: légy akkor irgalmas, kegyelmes mi hozzánk, mint voltál eleitől fogva, a te könyörülő szent fiadért, a Jézus Krisztusért! Ámen!

BETEGEKÉRT VALÓ FOHÁSZKODÁSOK.

I.

GYERMEKÉRT.

Uram! még nem bocsátunk el egy kevés ideig tégedet, mert tudjuk, hogy te böles vagy és könyörülő, hogy te czél nélkül semmit sem teremtettél s hogy a szenvedésben te nem gyönyörködöl. Tudjuk, hogy te nem próbálsz feljebb szívünket, csak a meddig bírjuk, a meddig elszenvedhetjük.

Ó, könyörülő Isten, könyörülj meg hát azon a szegény beteg gyermekén, aki bimbójában sorvad el, mint a késő őszi virág! Könyörülj meg azokon a

fájdalmas szülei szíveken, akik ott vergődnek az ő beteg ágya körül s életöket adnák az ő életéért! Vidámítsd meg még egyszer Istenünk az ő gyermeki orcáját s tedd vissza épen, boldogan a hozzád fohászkodó szülék kebelére; vagy ha bölcseséged és szent akaratom mászt lát neki jónak, öleld vissza a te megnyugtató, édes atyai kebeledre, a Jézus nevében! Ámen.

II.

FIATALÉRT.

A te végtelen irgalmadhoz kiáltunk, Istenem! A te könnyörülő szíved ajtaján zörgetünk, Uram Jézus Krisztus, kinek csak egy boldogságod volt e földön: könyeket törölni, fájdalmat enyhíteni, testi és lelki betegeket gyógyítani! - Egy szenvedő téstvérünkért zörgetünk irgalmad ajtaján, a ki gyötrödések, sóhajok közt virasztja át a hosszú éjszakákat s nap-nap után temetgeti ifjusága szép álmait, reményeit. ✕

Ó, Uram, nyujts neki csak egy cseppet irgalmad nagy tengeréből... csak egy hús cseppet Istenem, mely enyhítse szenvedését, erősítse bizodal-mát s tegye ránézve kívánatossá a veled való örök egyesülést!

Vagy ha életét, e gyöngé nádszálat, eltörni még nem engeded; jöjj akkor is hamar és szabadító hatalmatat dicsőítsd meg erőtlenségében! Keresztjét könnyítsd meg, sóhajtásait szüntesd meg s hervadozó ifjuságát, egészségét hozd vissza még egyszer, az ő hiteért s a te néped könyörgéseért! Ámen.

III.

FELNÖTTEKÉRT.

I.

Hitért, reménységért, benned való bizalomért imádkozunk hozzád, Istenünk, magunknak is, annak a szenvedő ker. testvérünknek is, a kit már csak a te benned való bizodalom éltet, a kinek

a reménység oly szükséges, mint a harmat a lankadó füveknek.

Mi Urunk, Istenünk! betegek orvosa, fájó szíveknek vigasztalója, vedd édes atyai kegyelmedbe ezt a fájdalmak alatt lerokadt fiadat s kóstold meg vele még egyszer az élet édességét.

Ó, hallgasd meg e nehéz szenvedőt, Istenünk! S add hogy fájdalmi lecsöndesüljenek, tetemei megépítenek! S a miért néppeddal együtt ma hozzád könyörög, — ha könyvedben számára a halál van megírva, — add, hogy hadd halhasson meg az örök élet hitének boldog reménységével, a te akaratodon való csendes megnyugvással s a keresztfán kiszenvedett Idvezítő amaz imádságával ajakán: „Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet!“
Ámen.

2.

VALLÁSOS EMBERÉRT.

Egy vergődő lélekért könyörgünk hozzád, Istenünk. A halál angyalával vivódik egyik leghívebb fiad, a ki szeretett tégedet, szerette a te hajlékotat életének minden idejében; a ki csak akkor nem volt jelen a te hiveidnek gyülekezetében, ha betegség verte le erejét s a ki most, nézd, nincsen itt közöttünk. Helye üres és talán ő rá nézve az is marad mindörökké.

Ó ne még, Istenünk! Te mindenható vagy. A sir széléről is visszaparancsolhatod szolgádat, a halált és a haldoklót is megelevenítheted. Elevenítsd meg hát e hű fiadat is s add vissza még egyszer testének, lelkének erejét! De ha te úgy látod jónak, hogy lelke már most visszatérjen hozzád: legyen meg a te szent akaratod! Csak ne engedd gyötrődni sokáig, hanem jöjj el hozzá hamar irgalmas szabadító-soddal a Jézus nevében! Ámen.

IV.

ÖREGÉKÉRT.

I.

Könyörülő Isten, a ki szent fiadnak értünk való halálában mutattad meg hozzánk való örök szerelmedet! Ez örök szeretet nevében esedezünk hozzád egy megaggott keresztyén testvérünkért, ki régóta harcol már az élettel s hetek óta viaskodik a halállal!

Ó, Uram, ha lehet, muljék el még tőle a keserű pohár! Hervadozó ajka hadd áldhasson még téged szabadításodért. Fel-feltámadó napod fényét hadd köszöntse ismét megújult testtel és erővel.

De ha mást végeztél róla, legyen meg akkor is a te akaratod!

Mi csak enyhületért esedezünk hozzád. Csak azt kérjük tőled buzgó imádságban, hogy ha utolsó óráját elhozod, add, hogy azzal a boldog megnyugvással térhessen be az örökévaló-

ság kapuján: „a harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, hitemet megtartottam . . . ó, azért add meg nekem az élet koronáját, Istenem!“ Ámen.

2.

Elődbe öntjük szívünket Istenünk! és lelki testi gyógyulásért fohászunk hozzád. Gyógyítsd meg különösen azt a megfáradt fiadat (leányodat), azt a régóta szenvedő embertestvérünket, a kinek fején a vénség ezüst koronája ragyog s a ki néped könyörgésében kiált hozzád a szabadításért, az életért, vagy a halálért, mert igen gyötrettetik.

Ó, Uram, a halál maga nem oly rettenetes, mintha szenvedni látjuk azokat, a kiket szeretünk és nem tudunk rajtuk segíteni. Jövel hát, te segíts! Hiszen te parancsolsz a halálnak is, a szenvedésnek is. Te életre keltheted a szétszórt csontokat is, mert a te akaratodnak égen és földön mindenek engednek. Gyógyítsd meg

hát, ó mindenható Orvos, ez öreg szenvedőt, kivel szerettei együtt szenvednek és együtt virasztanak! Add vissza egészségét, vagy adj csendes kimúlást éltenek... és ő akkor is meggyógyul és nem sóhajtozik többé, mert ideigvaló szenvedéseiért örökkétartó örvendezést nyer majd a te mennyei szent országodban! Ámen,

3.

Isten, mi erős Istenünk! Édes atyai kegyelmedbe ajánljuk a betegeket, azok között) ama megélemedett embertestvérünket, a kinek napja már alant jár, nagyon s a ki, mint az őszi lomb, fájáról lehullani készül.

Ó, életnek és halálnak ura, istene, derítsd fel még reá továbbra is életadó napodat s add vissza hervadó erejét, egészségét! Vagy ha sorsa felől más-kép határozta: bocsáss csendes, örök álmot szemeire; lelkét pedig öleld fel magadhoz, oda, hol hite látássá, re-

ménysége valósággá változik: a te mennyei szent országodba! Ámen.

4.

HOSSZAS BETEGSÉGBEN LEVŐÉRT.

Mi Urunk, Istenünk! Az évek és a szenvedések terhe alatt leroskadva, ott ül, ott vár, ott reménykedik, mint a te meglátogatott szolgád, Jób, az ő szenvedésének helyén, egy régóta sínlődő ker. testvérünk. Ó mióta viraszt már, hogy szinte elfáradt a sóhajtozásban. Már nem is óhajtja, hogy nyujtsad továbbra is az ő napjainak számát, sőt inkább azt sóhajtja feléd a kesergő prófétával: „elég immár, Uram, az én életem! Mostan azért vedd magadhoz kérlek az én lelkemet!“

Uram, te mindeneket tudsz. Te tudod azt is legjobban, mi szolgál javára e szegény szenvedőnek. Bármit végeztél azért felőle, mi megnyugszunk szent akaraton: cselekedjél vele úgy, a

mint jónak látod. Csak hitét őrizd meg,
szenvedéseit rövidítsd meg, aggódó
szeretteit nyugtasd meg, néped kö-
nyörgését pedig hallgasd meg, a te
sokat szenvedett szent fiad érdemeért!
Ámen!

URUNK IMÁDSÁGA.

Mi Atyánk, ki a menyekben vagy!
Szenteltessék meg a te neved!
Jöjjön el a te országod!
Legyen meg a te akaratod, mint a
 mennyben úgy itt e földön is!
A mi mindennapi kenyerünket add meg
 nekünk ma is!
És bocsásd meg a mi vétkeinket, mint
 mi is megbocsátunk az ellenünk
 vétkezőknek!
És ne vigy minket kísértetbe, de
 szabadíts meg a gonosztól!
Mert tied az ország, a hatalom és a
 dicsőség most és mindörökké!
Ámen.

ÁLDÁSOK.

1.

(ÁRONI ÁLDÁS.)

Istennek népe! Áldjon meg tégedet az Úr és őrizzen meg tégedet! Világosítsa meg az Úr az ő orczáját te rajtad és könyörüljön te rajtad! Fordítsa az Úr az ő orczáját te reád és adjon tenéked békeséget! Ámen. (IV. Móz. 6. 24-26.)

2.

(APOSTOLI ÁLDÁS.)

Az Úr Jézus Krisztusnak kegyelme, az Istennek szerelme és a Szentléleknek veletek való közöltetése legyen mindnyájan tiveletek! Ámen. (II. Kor. 13. 13.)

3.

(APOSTOLI ÁLDÁS.)

A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme

legyen mindnyájan tiveletek! Ámen. (Róm. 16. 24.)

4.

Nevekedjete a kegyelemben és a mi Urunknak és megtartó Jézus Krisztusunknak ismeretében, a kinek legyen dicsőség mind mostan, mind az örökkévaló időben! Ámen. (Pét. II. 3. 18.)

5.

Az Istennek félelme és békesége, a könyörgésnek megszentelő ereje, mely minden emberi bölcseségnek felette vagyon, legyen erőssége a ti szíveteknek és elméteknek, a Krisztus Jézusban, mi Urunkban! Ámen.

6.

Kegyelem nektek és békeség az Istentől, a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól! Ámen. (Filem. 1. 3.)

7.

Öltözzétek fel az Úr Jézus Krisztust

és legyetek erősek a hitben, szeretetben; gazdagok a szívnek szent érzéseiben s a Krisztus tiszta tudományának ismeretében! A békeségnek Istene pedig legyen mindnyájan tiveletek! Ámen. (Róm. 15. 33.)

8.

A mennynek és földnek teremője, a lelkeknek szabados ura, a béketürésnek és vigasztalásnak Istene adjon a ti lelketekbe egyező akaratot, hogy egy szívvel és szájjal dicsőítsétek az Istent, a kinek nevére hajoljon meg minden térd és minden nyelv róla tegyen vallást mindörökké! Ámen. (Róm. 15, 5. 6.)

9.

Vigyázatok és imádkozatok hogy kísértetbe ne jusatok! Az Isten pedig, a mi Urunk Jézus Krisztusnak atyja, aki véghetetlen kegyelmével és hatalmával mindent megcselekedhetik, feljebb, mint kérjük, vagy elménkkel megfoghatjuk: vegyen titeket mindenható

oltalma alá és szabadítson meg a gonosztól! Ámen.

10.

Az én Istenem teljesítse meg nektek, valami nélkül szükölködtök, az ő gondviselésének gazdagsága szerint, dicsőségesen a Jézus Krisztusban! Ámen. (Filip. 4. 19.)

11.

Az Isten, a ki nem hagyja magát soha bizonyság nélkül, adván menyből esőt és termő időket és betöltvén eledellel és örömmel a mi szíveinket: legyen kegyelmes tihozátok, az ő kegyelmeségének gazdagsága szerint! Ámen.

12.

Hallgasson meg tégedet, ker. gyülekezet, az Úr és tegyen győzedelmessé az ő neve! Küldjön néked segítséget az ő szentséges helyéről és oltalmazzon meg tégedet! Cselekedjék veled a te

öhajtásod szerint és minden szándéko-
dat teljesítse meg! Hogy örvendhessünk
az ő szabadításában és a mi Istenünk-
nek nevében zászlót emeljünk! Az Úr
áldjon meg! Az Úr hallgasson meg
minket, mikor ő hozzá kiálltunk! Ámen.

13.

A békeségnek Ura adjon nektek
örök békeséget minden helyen. Az Úr
legyen mindnyájan tiveletek! Ámen.
(Thess. II. 3, 16.)

14.

ADVENTI.

Kegyelem nektek és békesség attól,
a ki vagyon, a ki vala és a ki eljő-
vendő; a Jézus Krisztustól, ki ama
hív tanubizonyosság az Istennek hozzánk
való nagy szeretetéről! Ki megbékél-
tetett minket a mi Istenünkkel. Ki tett
minket királyokká és papokká, az Isten-
nek, az ő Atyjának megváltottaivá.
Neki legyen dicsőség és hatalom mind-
örökkön örökké! Ámen. (Jel. 1. 4-6.)

15.

KARÁCSONYI.

Dicsőség a magas mennyekben
Istennek, a földön békesség és az
emberekhez jóakarát! Ámen.

16.

UJÉVI.

Legyen mivelünk a mi Urunk,
Istenünk, a miképen volt a mi atyáink-
kal! Ne hagyjon el minket, el se
távozzék mitőlünk, hanem hajtsa magá-
hoz a mi szívünket, hogy járjunk
mindenha az ő utaiban és őrizzük meg
az ő parancsolatait! Ámen. (Salamon
áldása.)

17.

VIRÁGVASÁRNAPI.

Áldott az Úr, ki csudadolgokat
cselekszik egyedül! Áldott, a ki jött
az Úrnak nevében! Áldott legyen az ő
dicsőséges neve, mindörökké: és telje-
sedjék be az egész föld az ő dicső-
ségével! Ámen.

18.

NAGYPÉNTEKI.

Kegyelem nektek és békesség az Atya Istentől és a mi Urunk Jézus Krisztustól, ki adta ő magát a mi bűneinkért, hogy kimentene minket e jelenvaló gonosz világból, az Istennek, a mi Atyánknak akaratja szerint. Kinek legyen dicsőség mindörökkön örökké! Amen. (Gal. 1. 3-5.)

19.

A mi Urunk Jézus Krisztus és az Isten, a mi Atyánk, ki szeretett minket és adott örök vigasztalást és jó reménységet kegyelméből: vigasztalja meg a ti szíveteket és erősítsen meg titeket minden beszédben és jó cselekedetben! Amen. (Thes. II. 2. 16.)

20.

HUSVÉTI.

Áldott legyen az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, ki az ő nagy irgalmából ujonnan szült minket az

elő reménységre, a Jézus Krisztusnak halálból való feltámadása által; a kinek dicsősége és birodalma vagyon mindörökkön örökké! Amen. (I. Pét. 1. 3.)

21.

A békességnek Istene, ki a halálból kihozta a juhoknak az örökkévaló testamentom vére által való nagy pásztorát, a mi Urunk Jézust: tegyen titeket tökéletesekké, minden jó cselekedetben, az ő akaratának cselekvésére, cselekedvén ti bennetek azt, a mi ő előtte kedves, a Jézus Krisztus által, kinek dicsőség legyen mindörökkön örökké! Amen. (Zsid. 13. 20-21.)

22.

ÁLDOZÓ CSÜTÖRTÖKI.

A minden kegyelemnek Istene, a ki hívott minket az ő örökkévaló dicsőségére a Jézus Krisztusban: tegyen tökéletesekké titeket, tegyen erőssé és álhatatosakká! Neki legyen dicsőség és

birodalom örökkön örökké! Ámen. (Pét. I. 5. 10.)

23.

PÜNKÖSTI.

A reménységnek Istene töltsön be titeket minden örömmel és békeséggel a hit által, hogy reménységgel bővöljökjete, a szentlélek ereje által! Ámen. (Róm. 15. 13.)

24.

Ezekután meghajtom térdeimet a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja előtt, hogy adja meg nektek az ő gazdag dicsőségeért, hogy állhatatosan erősödjete meg az ő Lelke által a belső emberben; hogy lakozzék a Krisztus hit által a ti szívetekben! Annak pedig aki véghetetlen bőséggel mindeneket megcselekedhetik, feljebb mint kérjük, vagy elménkbe foghatjuk: annak dicsőség legyen az anyaszentegyházban a Krisztus Jézus által minden időben és

mindörökkön örökké! Ámen. (Eféz. 3. 14. 16. 17. 20. 21.)

25.

REFORMÁCIÓ ÜNNEPÉN.

Legyen áldott ez a Krisztus vérevel megváltott gyülekezet, mely jár az evangyéliom világosságában s a hit-hősök nagy nevének, a Krisztus bizony-ságtevőinek emlékezéssel áldozik! Legyen áldott a gondviselő Isten, a ki támaszt nekünk prófétákat, apostolokat és reformátorokat! Szent, szent, szent az ő neve; teljesedjék meg menny és föld az ő dicsőséggel! Ámen.

TARTALOMJEGYZÉK.

VASÁRNAPI IMÁDSÁGOK.

	Oldal
Beszéd előtt	7— 55
Beszéd után	56—101

ÉVSZAKI IMÁDSÁGOK.

Tavasziak	105
Nyáriak	110
Ősziak	120
Téliak	126

ÜNNEPI IMÁDSÁGOK.

Adventiek	135
Karácsonyiak	152
Újéviak	159
Virágvasárnapiak	172
Nagypéntekiek	177
Husvétiak	182
Áldozó csütörtökök	191
Pünköstiek	196

ALKALMI IMÁDSÁGOK.

Beköszönéskor	207
Bűnbánati vagy urvacsorai	212
Újkenyéri urvacsorakor	215
Iskolai év elején	217

	Oldal
Iskolai év végén	221
” ” ”	225
Nyári vizsgakor	229
Templomalapkövetésnél	233
Márczius 15-ikén	238
” ”	245
Ref. ünnepén, e. b. e.	254
Október 31-ikén	257
Ó év estéjén	263
” ”	270
Betegéért való fohászkodások	277
Urunk imádsága	287
Áldások	288

SAJTÓHIBÁK:

49. oldal,	3. sor,	olvasd:	gyönyörűségei
58.	” 6.	”	Gethsemáne
95.	” 10.	”	hirdettetted,
97.	” 13.	”	mellettünk
110.	” 16.	”	élő
114.	” 4.	”	mellett,
119.	” 10.	”	vették ;
121.	” 3.	”	bevilágít a
144.	” 18.	”	pártfogója,
160.	” 15.	”	esedezzünk ;
165.	” 13.	”	Örökkévaló !
178.	” 12.	”	harczainkban,
217.	” 1.	”	aggódik
235.	” 2—3.	”	e hajlék
265.	” 6.	”	halál sem az!
271.	” 20.	”	(Zsolt. 65. 9.)

== SZERZŐNEK ==
EDDIG MEGJELENT MŰVEI:

~~~~~
Kiáltó szó prot. leánynevelésünk érdekében.
Sárospatak 1880. Ára 15 kr.

Bánat az örömben. Beköszönő beszéd. Sárospatak. 1882.

A protestáns egyház halottai. Az erdőbényei ref. templom százéves ünnepélyén mondott beszéd. Sárospatak. 1886.

A galamb és az olajfalevél. Az 1791. XXVI. t.-cz. százados ünnepén mondott beszéd. Sárospatak. 1891.

Az istenországa nem beszéd, de erő. Beköszöntő beszéd. Rimaszombat. 1896. Ára 15 kr.

A magyarok Istene. Magyarország ezeréves ünnepén. Rimaszombat. 1896. Ára 10 kr.

Ünnepi beszéd. Márczius 15-ikén. Rimaszombat. 1897.

Az istenországa és a felekezetek. Rozsnyó. 1900.

Rákóczi-ünnepi beszéd. Tartatott a rimaszombati kaszinó Rákóczi ünnepén 1903. Ára 20 kr.

A szociálmusról. Felolvasás a rimaszombati polgári körben. 1903. Ára 10 kr.

A fenti művek megrendelhetők:

LÉVAI IZSÓ . . . könyv- és . . .
papirkereskedésében

Rimaszombatban (Erzsébet-tér).